

§RØG – en undersøgelse af tobak, adfærd og regler

Udvalgte tendenser 2023, rapport 5

Lisbeth Lund
Nanna Jarlstrup
Lotus Sofie Bast

Syddansk Universitet

Statens Institut
for Folkesundhed

§RØG – en undersøgelse af tobak, adfærd og regler

Udvalgte tendenser 2023, rapport 5

Lisbeth Lund
Nanna Jarlstrup
Lotus Sofie Bast

Internt review: Maria Holst Algren og Tina Harmer Lassen

Copyright © 2024
Statens Institut for Folkesundhed, SDU

Uddrag, herunder figurer og tabeller, er tilladt mod tydelig kildegengivelse.

Elektronisk udgave: ISBN 978-87-7899-660-2
Trykt udgave: ISBN 978-87-7899-661-9

Statens Institut for Folkesundhed
Stu­diestræde 6
1455 København K
www.sdu.dk/sif

Rapporten kan downloades fra www.sdu.dk/sif

Forord

Børn og unges rygning og brug af andre typer af tobaks- og nikotinprodukter er stadig en omfattende folkesundhedsmæssig udfordring – ikke mindst som følge af et stigende udbud af nye produkter som eksempelvis nikotinposer og engangsvapes, der ofte kommer i flotte indpakninger og med smage, som især appellerer til børn og unge.

Vi ser i dag en tendens til, at børn og unge bruger flere typer af tobaks- og nikotinholdige produkter samtidig, og at andelen, der bruger mindst ét af produkterne, gennem de seneste år har været stigende. Det er derfor vigtigt, at vi fortsat nøje følger udviklingen, således at vi løbende kan udvikle og tilpasse indsatser på området.

§RØG – en undersøgelse af tobak, adfærd og regler følger udviklingen i tobaks- og nikotinformbrug blandt børn og unge i Danmark i perioden fra 2020 til 2025. Undersøgelsen blev iværksat i forbindelse med, at regeringen og et bredt flertal af folketingets partier i december 2019 indgik en aftale om en handleplan mod børn og unges rygning. Den 15. december 2020 blev lovforslaget om den nationale tobakshandleplan vedtaget. Handleplanen indeholder en række tiltag, herunder røg- og nikotinfri skoletid på grundskoler og ungdomsuddannelser, at tobakken gemmes væk i butikker (udstillingsforbud), standardiseret emballage for tobak og e-cigaretter, som skal mindske pakkernes reklameeffekt, forbud mod andre smage end mentol og tobak i blandt andet e-cigaretter og skærpelse af reklameforbuddet. Yderligere blev det med finansloven 2020 vedtaget at forhøje afgifterne på tobak over to omgange, fra gennemsnitligt 40 kr. pr. pakke med 20 cigaretter til ca. 55 kr. fra 1. april 2020, og yderligere til ca. 60. kr. fra 1. januar 2022, med en tilsvarende stigning for andre tobaksprodukter. Efterfølgende er lovgivningen revideret, så blandt andet nikotinposer er pålagt en afgift pr. 1. januar 2023.

Denne rapport er den femte i rækken af rapporter på *§RØG-undersøgelsen*, der monitorerer børn og unges tobaks- og nikotinrelaterede adfærd. Data er indsamlet i efteråret 2023, og dermed på et tidspunkt, hvor mange af de nye tiltag er trådt i kraft.

Morten Hulvej Rod,

Direktør Statens Institut for Folkesundhed, Syddansk Universitet

Indhold

Sammenfatning	6
1 Læsevejledning	10
2 Baggrund	12
2.1 Formål	15
3 Materiale og metode	16
3.1 Spørgeskema	16
3.2 Dataindsamling	17
3.3 Vægtning	18
3.4 Præsentation af data	18
3.5 Sociodemografiske karakteristika	19
4 Cigaretter	21
4.1 Forbrug af cigaretter	21
4.2 Smage i cigaretter	32
4.3 Stopforsøg, ønsker, overvejelser og medvirkende faktorer til stopforsøg	37
4.4 Priser på cigaretter og steder for køb	42
5 Opvarmet tobak	46
5.1 Forbrug af opvarmet tobak	46
6 E-cigaretter	48
6.1 Forbrug af e-cigaretter	48
6.2 Forbrug af engangsvapes	56
6.3 Smage i e-cigaretter	61
6.4 Stopforsøg, ønsker, overvejelser og medvirkende faktorer til at stoppe	67
6.5 Priser på e-cigaretter og steder for køb	72
7 Røgfrie tobaks- og nikotinprodukter	74
7.1 Forbrug af røgfrie nikotinprodukter	74
7.2 Smage i røgfrie nikotinprodukter	80
7.3 Stopforsøg, ønsker, overvejelser og medvirkende faktorer til at stoppe	82
7.4 Priser på røgfrie nikotinprodukter og steder for køb	87
8 Vandpibe	89
8.1 Forbrug af vandpibe	89
9 Andre typer af tobaks- og nikotinprodukter	93
9.1 Forbrug af cigarillos, cerutter, cigarer, pibe, skrå/tobakspastiller og snuff/pulvertobak ..	93

10 Forbrug af ét eller flere tobaks- og nikotinprodukter	94
10.1 Forbrug af ét eller flere tobaks- og nikotinprodukter	94
10.2 Produkttype først prøvet	99
11 Synlighed af tobaks- og nikotinprodukter	102
11.1 Synlighed.....	102
11.2 Eksponering for tobaks- og nikotinprodukter på film, internet eller sociale medier.....	106
11.3 Holdninger til synlighed af tobak	109
12 Røg- og nikotinfri skole- og undervisningstid.....	110
12.1 Forbrug i skole- og undervisningstiden	110
12.2 Eksponering for tobaks- og nikotinprodukter i skole- og undervisningstiden.....	113
12.3 Holdninger til røg- og nikotinfri skole- og undervisningstid	117
Referencer	118

Sammenfatning

I denne rapport præsenteres resultaterne fra den femte dataindsamling af §RØG – en undersøgelse af tobak, adfærd og regler (herefter benævnt "§RØG-undersøgelsen"), som er en landsdækkende spørgeskemaundersøgelse blandt unge mellem 15 og 29 år i Danmark. I undersøgelsen monitoreres tobaks- og nikotinrelateret adfærd i takt med, at nye tiltag på tobaks- og nikotinområdet implementeres.

§RØG-undersøgelsen udføres af Statens Institut for Folkesundhed, Syddansk Universitet, i samarbejde med Kræftens Bekæmpelse, Hjerteforeningen og Lungeforeningen og er finansieret af TrygFonden.

Rapporten har til formål at præsentere det aktuelle forbrug af en række forskellige tobaks- og nikotinprodukter blandt unge, samt beskrive de unges adfærd og holdninger til disse. Endvidere beskrives udviklingen i forskellige aspekter af tobaks- og nikotinformbrug i perioden fra 2020 til 2023 baseret på de fire tidligere gennemførte dataindsamlinger i forbindelse med §RØG-undersøgelsen. Data er indsamlet i perioden 15. september til 30. november 2023. I alt deltog 9.262 personer i undersøgelsen i 2023.

Overordnet set er der en tredjedel (35,9 %) af de unge, der har deltaget i undersøgelsen, som bruger mindst ét tobaks- eller nikotinprodukt. Det vil sige, at de bruger mindst ét af følgende produkter: cigaretter, opvarmet tobak, e-cigaretter, inkl. engangsvapes, snus, tyggetobak eller nikotinposer, vandpiber, cigarillos, cerutter, cigarer, pibe, skrå/tobakspastiller og snuff/pulvertobak. Det vil sige, at der i 2023 er omkring 400.000 personer i alderen 15-29 år, der bruger mindst ét tobaks- eller nikotinprodukt, og heraf er der 85.000 personer, der bruger mere end ét produkt. Denne andel er steget siden 2020, hvor der var 30,3 %, der brugte mindst ét tobaks- eller nikotinprodukt.

Cigaretter

Blandt de unge, der har deltaget i undersøgelsen, er det hver tiende (10,3 %), der ryger dagligt. Yderligere er der 7,8 %, som ryger lejlighedsvist. Det vil sige, at sammenlagt ryger 18,1 % af de 15-29-årige, hvilket svarer til omkring 206.000 unge i Danmark. Andelen er lidt mindre end i 2020, hvor der var 20,1 %, der røg dagligt eller lejlighedsvist. Blandt mænd er der 19,1 %, der ryger, og blandt kvinder er der 17,0 %. Forskellen i rygning mellem kønnene skyldes alene en forskel i andelen, der ryger lejlighedsvist; andelen er 11,3 % blandt mænd og 9,2 % blandt kvinder. Opdelt på aldersgrupper angiver knap hver femte blandt henholdsvis 18-24-årige (18,8 %) og 25-29-årige (19,2 %), at de ryger dagligt eller lejlighedsvist, mens der blandt 15-17-årige er 13,9 %, som ryger dagligt eller lejlighedsvist. Overordnet set er lejlighedsvis rygning mere hyppig blandt de yngste, og daglig rygning mest hyppig blandt de ældste.

Blandt de 15-17-årige er andelen, der ryger dagligt eller lejlighedsvist, steget fra 11,9 % i 2020 til 13,9 % i 2023. Udviklingen kan særligt tilskrives, at der i denne aldersgruppe er sket en stigning i andelen, der ryger lejlighedsvist. Blandt de 18-24-årige er der sket et fald i andelen, der ryger enten dagligt eller lejlighedsvist, fra 23,1 % i 2020 til 18,8 % i 2023. Særligt er andelen, der ryger dagligt, faldet over perioden i denne aldersgruppe. Rygning blandt 25-29-årige, ligger relativt stabilt over perioden. I 2020 var der 20,4 %, der røg dagligt eller lejlighedsvist, mens dette i 2023 er 19,4 %.

Opvarmet tobak

Det er en meget lille andel af de unge, der ryger opvarmet tobak dagligt eller lejlighedsvist (0,6 %). Der er 0,8 %, der angiver tidligere at have røget opvarmet tobak, og yderligere 5,1 %, der har prøvet det. Det vil sige, at der samlet set er 6,6 %, som har erfaring med at ryge opvarmet tobak, hvilket svarer til omkring 74.000 personer i aldersgruppen 15-29 år i Danmark. I 2020 havde 3,9 % af respondenterne erfaring med opvarmet tobak. I 2023 er denne andel steget til 6,6 %.

E-cigaretter, inkl. engangsvapes

Andelen, der bruger e-cigaretter (alle typer) dagligt, er 2,7 %, mens andelen, der bruger e-cigaretter lejlighedsvist, er 4,4 %. Således er der 7,1 %, der bruger e-cigaretter enten dagligt eller lejlighedsvist, hvilket svarer til omkring 81.000 personer i alderen 15-29 år i Danmark. Andelen, der har prøvet at bruge e-cigaretter, er 31,4 %, mens andelen, som tidligere har brugt e-cigaretter, er 7,5 %. Det vil sige, at knap halvdelen af de unge har erfaring med at bruge e-cigaretter, enten som nuværende eller tidligere brug, eller som har prøvet at bruge e-cigaretter. Andelen, der bruger e-cigaretter, er steget fra 3,9 % i 2020 til 7,1 % i 2023. Andelen, der bruger e-cigaretter har imidlertid ligget stabilt lige under 4 % i perioden fra 2020 til efteråret 2021. Stigningen i brugen af e-cigaretter ses især fra efteråret 2021 til 2022.

Lidt flere kvinder (7,9 %) end mænd (6,1 %) bruger e-cigaretter enten dagligt eller lejlighedsvist. For begge køn er det lejlighedsvis forbrug størst. Blandt kvinder er der 5,3 %, der bruger e-cigaretter lejlighedsvist, mens det er 3,4 % blandt mænd. Det er især blandt kvinder, at andelen, der bruger e-cigaretter, er steget; fra 2,8 % i 2020 til 7,9 % i 2023. For mænd ses en mindre stigning; fra 5,0 % i 2020 til 6,1 % i 2023.

Fratrækker man den andel, der udelukkende bruger genopladelige e-cigaretter med batteri og tank, er den resterende andel på 5,5 %, som således udtrykker andelen, der bruger engangsvapes. Dette svarer til, at omkring 62.500 personer i Danmark i aldersgruppen 15-29 år bruger engangsvapes enten dagligt (1,8 %) eller lejlighedsvist (3,7 %). Andelen, der bruger engangsvapes, er større blandt kvinder (6,7 %) end blandt mænd (4,2 %), og størst blandt 15-17-årige, hvor det er næsten hver tiende (9,0 %), der bruger engangsvapes, mens det er 6,8 % blandt 18-24-årige og 2,8 % blandt 25-29-årige.

Røgfrie tobaks- og nikotinprodukter

Overordnet set er der 8,2 %, der bruger røgfrie nikotinprodukter dagligt, og yderligere 4,8 % bruger produkterne lejlighedsvist. Andelen, der bruger røgfrie nikotinprodukter enten dagligt eller lejlighedsvist (13 %), svarer til

omkring 148.000 personer i alderen 15-29 år i Danmark. Fra 2020 til 2023 er andelen, der dagligt eller lejlighedsvist bruger røgfrie nikotinprodukter, steget fra 9,1 % i 2020 til 13 % i 2023. Stigningen skyldes primært en stigning i dagligbrug. I 2020 angav 4,3 % at bruge røgfrie nikotinprodukter dagligt, mens 8,2 % angiver tilsvarende i 2023. Der er således sket en fordobling. Andelen, der lejlighedsvist bruger røgfrie nikotinprodukter, er stort set uændret over perioden (omkring 4-5 %).

Stigningen i andelen, der bruger røgfrie nikotinprodukter, ses for begge køn. Blandt mænd var der i 2020 13,2 %, som brugte røgfrie nikotinprodukter, i 2023 er det 16,3 %. Blandt kvinder er forbruget fordoblet over perioden; fra 4,7 % i 2020 til 9,9 % i 2023. På tværs af aldersgrupperne er andelen, der dagligt eller lejlighedsvist bruger røgfrie nikotinprodukter, steget fra 2020 til 2023, med undtagelse af en tendens til et fald fra 2022 til 2023 i aldersgruppen 15-17-år. Blandt 15-17-årige angav 8,7 % at bruge røgfrie nikotinprodukter i 2020, i 2022 var det 12 %, og i 2023 er det 10,9 %. Blandt 18-24-årige er andelen steget fra 11,9 % i 2020 til 17,4 % i 2023, og blandt 25-29-årige var andelen 5,5 % i 2020 og 8,8 % i 2023. I alle aldersgrupper er det daglige forbrug højere end det lejlighedsvis forbrug.

Vandpibe

Der er 0,2 %, som ryger vandpibe dagligt, og 4,8 %, som gør det lejlighedsvist, det vil sige, at 5 % ryger vandpibe, hvilket svarer til omkring 57.000 personer i aldersgruppen. Yderligere knap 40 % har prøvet at ryge vandpibe, 5,8 % har tidligere røget vandpibe, og 50 % har aldrig røget vandpibe. Siden 2020 er andelen, der ryger vandpibe faldet fra 7,8 % til 4,9 %.

Cigarillos, cerutter, cigarer, pibe, skrå/tobakspastiller og snuff/pulvertobak

For hvert af disse produkter er det daglige forbrug i aldersgruppen 15-29 år under 1 %. Det samme gælder for lejlighedsvist forbrug, bortset fra cigarer, som anvendes lejlighedsvist af 2,9 %. Cigarer er ligeledes det af produkterne, som den største andel angiver at have prøvet (30,2 %). Der er yderligere 11,5 %, som har prøvet cigarillos, 10,4 %, der har prøvet cerutter, og 14 %, som har prøvet at ryge pibe. Der er ingen nævneværdige forskelle i brugen af disse produkter over perioden 2020 til 2023.

Forbrug af ét eller flere tobaks- og nikotinprodukter

I andelen, der dagligt eller lejlighedsvist bruger mindst ét tobaks- eller nikotinprodukt, indgår brugen af følgende; cigaretter, opvarmet tobak, e-cigaretter, inkl. engangsvapes, snus, tyggetobak eller nikotinposer, vandpibe, cigarillos, cerutter, cigarer, pibe, skrå/tobakspastiller og snuff/pulvertobak. Samlet set er der 35,9 %, som bruger mindst ét tobaks- og nikotinprodukt, mens 7,5 % bruger mere end ét produkt. Dvs. at der i 2023 er omkring 400.000 personer i alderen 15-29 år, der bruger mindst ét tobaks- eller nikotinprodukt, og heraf er der 85.000 personer, der bruger mere end ét produkt.

Andelen, der bruger mindst ét produkt, er højere blandt mænd (39,6 %) end blandt kvinder (32,2 %), og højere i aldersgruppen 18-24 år (39,6 %) sammenlignet med de to øvrige aldersgrupper (henholdsvis 31,3 % og 33,3 %). Samme tendenser ses blandt andelen, der bruger mere end ét produkt; 8,6 % blandt mænd og

6,4 % blandt kvinder, og en lidt større andel i aldersgruppen 18-24 år sammenlignet med de andre to aldersgrupper.

Blandt personer, der går på en FGU eller erhvervsskole, er der 50,2 %, som bruger mindst ét produkt, og 11,9 %, som bruger mere end ét. Også blandt personer, der ikke har en uddannelse, eller har gennemført en kortere uddannelse – er i arbejde eller uden arbejde - er det næsten halvdelen, der bruger mindst et produkt. På de gymnasiale uddannelser er det omkring en tredjedel (34,4 %), der bruger mindst ét produkt, og en femtedel blandt dem, der går i folkeskole (20,6 %).

Synlighed af tobaks- eller nikotinprodukter

Overordnet set angiver 62,5 %, at de inden for den seneste måned har set mindst ét tobaks- og nikotinprodukt, inklusive tilbehør, synligt fremme på hylder, i montror eller ved kassen i butikker. Cigaretter og røgfrie nikotinprodukter er de to typer af produkter, de unge oftest ser fremme. Næsten 60 % af de 15-17-årige angiver, at de ser cigaretter i butikkerne, mens dette gælder for omkring halvdelen af de 18-24-årige og lidt mere end 40 % af de 25-29-årige. Omkring en fjerdedel af de 15-17-årige (27,7 %) og de 18-24-årige (23,5 %) ser e-cigaretter og tilbehør, eksempelvis e-væske, stå fremme i butikkerne, og 20,9 % af de 25-29-årige ser det. En mindre andel angiver at se opvarmet tobak, rulletobak og cigarillos stå synligt fremme. Her er ikke de store aldersgruppemæssige forskelle.

Røg- og nikotinfri skole- og undervisningstid

Forbruget af cigaretter, e-cigaretter og røgfrie nikotinprodukter er forskelligt på tværs af skole- og uddannelsessteder. Den største andel, som ryger cigaretter, ses blandt elever på FGU eller erhvervsuddannelser (25,9 %), mens andelen er 22,7 % blandt studerende på kortere videregående uddannelser, 22,1 % blandt studerende på gymnasiale erhvervsuddannelser, og 14,8 % på de traditionelle gymnasiale uddannelser. Både e-cigaretter og røgfrie nikotinprodukter bruges af elever på alle skole- og uddannelsessteder. Blandt elever i folkeskolen eller anden grundskole, er andelen, der bruger e-cigaretter (8,9 %), lidt højere end andelen, der ryger cigaretter (8,1 %). På de gymnasiale uddannelser og de gymnasiale erhvervsuddannelser er andelen, der bruger røgfrie nikotinprodukter, højest. På de gymnasiale erhvervsuddannelser er det f.eks. 22,1 % af de studerende, som bruger røgfrie nikotinprodukter.

På tværs af produkter og uddannelsesinstitutioner ses det, at en relativt stor andel af dem, der bruger tobaks- eller nikotinprodukter, også gør det i skole- eller undervisningstiden. Det ses samtidig, at især blandt brugerne af de røgfrie nikotinprodukter, er anvendelsen i skoletiden markant. Fra to tredjedele (67,8 %) blandt studerende på mellemlange eller lange uddannelser, og til ni ud af ti (90,2 %) blandt studerende på de kortere videregående uddannelser. Blandt elever i folkeskolen eller anden grundskole, er det 82,8 % af dem, der bruger røgfrie nikotinprodukter, der også gør det i skoletiden, og 70,8 % af dem, der bruger e-cigaretter, som også gør det i skoletiden.

1 Læsevejledning

I denne rapport præsenteres resultaterne fra undersøgelsen *§RØG – en undersøgelse af tobak, adfærd og regler* (herefter benævnt "§RØG-undersøgelsen"), som er gennemført blandt unge i Danmark mellem 15 og 29 år i perioden fra 15. september til 30. november 2023.

§RØG-undersøgelsen er en tværsnitsundersøgelse, som giver et øjebliksbillede af forbrugsadfærd og holdninger til tobaks- og nikotinprodukter på tidspunktet for dataindsamling. Således kan rapporten ikke redegøre for kausale årsagssammenhænge, men blot beskrive aktuelle mønstre i de forskellige sociodemografiske grupper.

Resultaterne præsenteres som samlede opgørelser over populationen. Udvalgte resultater vises desuden opdelt på køn og aldersgrupper. Resultaterne illustreres i tabeller og figurer og beskrives i teksten. Enkelte resultater beskrives alene i tekst. Det angives eksplicit, hvor dette er tilfældet. I tabeller og figurer præsenteres resultaterne som procentvise andele (%) suppleret med antallet (n) af respondenter, der indgår i den specifikke opgørelse. Dette antal varierer som følge af filtre i spørgeskemaets konstruktion, hvilket betyder, at respondenter præsenteres for specifikke spørgsmål baseret på deres svar på foregående spørgsmål. I begyndelsen af alle kapitler, der omhandler forbrug for de forskellige produkter, omregnes de procentvise andele til absolutte tal for at give et indtryk af omfanget i den aktuelle befolkningsgruppe. Disse beregninger baseres på Danmarks Statistiks opgørelse over det samlede antal af unge i aldersgruppen 15 til 29 år i Danmark i 2023, 4. kvartal (1.137.456 personer). En række steder i rapporten vises figurer, der illustrerer udviklingen over tid, fra begyndelsen af 2020 til den aktuelle dataindsamling.

Alle procentandele i figurer, tabeller og tekst angiver vægtede andele, mens antallet af respondenter, der indgår i de enkelte opgørelser, angiver det uvægtede antal (se afsnit 3.3 om vægtning af resultater). Med henblik på at sikre respondenternes anonymitet afrapporteres resultater med færre end fem respondenter ikke. I disse tilfælde erstattes andele og antal i tabeller med "n/a", mens der vil fremgå et blankt felt i figurerne. Desuden angives det eksplicit i en note under den pågældende tabel eller figur, hvis der ikke er nogen respondenter, der har svaret i en bestemt kategori.

Rapporten består af tolv hovedkapitler. De første tre kapitler er introducerende:

Kapitel 1 er en læsevejledning til rapporten. **Kapitel 2** indeholder rapportens formål. Her beskrives blandt andet baggrunden for undersøgelsen. **Kapitel 3** præsenterer datamateriale og metodisk tilgang, herunder dataindsamling, spørgeskema og vægtningsprocedure, samt respondenternes sociodemografiske karakteristika.

Undersøgelsens resultater præsenteres i kapitlerne 4-12:

Kapitel 4 beskriver forbruget af cigaretter, herunder blandt andet af hvilke typer af cigaretter og smage, der bruges. Derudover præsenteres opgørelser over prisangivelser på tobak, forsøg på og ønsker om at stoppe, samt hvor de unge køber cigaretter. **Kapitel 5** er et kortere kapitel, der omhandler det overordnede forbrug af opvarmet tobak. **Kapitel 6** beskriver brugen af e-cigaretter, herunder også blandt andet brugen engangsvapes. Desuden beskrives smage brugt i e-cigaretter, forsøg på og overvejelser om at stoppe med at bruge e-cigaretter.

Kapitel 7 beskriver brugen af røgfrie tobaks- og nikotinprodukter, herunder blandt andet smagspræferencer og overvejelser om at stoppe. **Kapitel 8** beskriver forbrug af vandpiber. **Kapitel 9** giver en kortere oversigt over det aktuelle forbrug af andre typer af tobaks- eller nikotinprodukter, eksempelvis cigarillos, piber eller cigarer.

Kapitel 10 beskriver brugen af flere tobaks- eller nikotinprodukter produkter samtidigt, herunder den først brugte produkttype. **Kapitel 11** omhandler synlighed og eksponering for forskellige produkttyper. **Kapitel 12** afdækker forskellige aspekter af røg- og nikotinfri skole- og undervisningstid.

I rapporten omtales primært følgende typer af tobaks- og nikotinprodukter:

Cigaretter: Cigaretter findes i mange forskellige varianter. De indeholder nikotin og fintskåret tobak, der er rullet i papir.

Opvarmet tobak: Opvarmet tobak består af en elektronisk hardware-del, hvori der indsættes tobakspinde, som opvarmes, hvorefter nikotinholdige aerosoler inhaleres. Opvarmet tobak går også under navne som "heated tobacco" eller "heat-sticks".

E-cigaretter og engangsvapes: E-cigaretter består af en lille beholder til e-væske, et varmeelement og et batteri. Varmeelementet opvarmer e-væsken, og der dannes aerosoler, som inhaleres. E-cigaretter kommer i mange forskellige varianter både med og uden nikotin. Desuden findes der både genanvendelige og engangs e-cigaretter. Sidstnævnte omtales i rapporten som "engangsvapes".

Røgfrie nikotinprodukter: Røgfrie nikotinprodukter omfatter blandt andet snus, tyggetobak og nikotinposer. Produkterne minder om hinanden og kan let forveksles, men de kendetegnes alle ved, at de ikke inhaleres, men bruges oralt, hvorefter nikotinen optages gennem slimhinden. Snus og tyggetobak indeholder blandt andet tobak og nikotin, mens nikotinposer ikke indeholder tobak.

Vandpibe: En vandpibe består af blandt andet en beholder med vand og en slange med et mundstykke. Når man suger på mundstykket, ledes røg fra toppen af vandpiben gennem et rør til bunden af vandpiben, hvor røgen afkøles og ledes op gennem slangen til mundstykket. Vandpibetobak ryges ofte med søde smage af eksempelvis frugt eller slik.

2 Baggrund

Tobaks- og nikotinformbrug udgør stadig en af de største folkesundhedsmæssige udfordringer på verdensplan (1). De sundhedsmæssige og samfundsøkonomiske omkostninger relateret til brugen af tobaks- og nikotinprodukter er omfattende, blandt andet på grund af udviklingen af tobaksrelaterede sygdomme (1, 2). Tidlig ryggedebut øger risikoen for at udvikle blandt andet hjertekarsygdomme, respiratoriske lidelser og en række kræftformer og fører desuden til øget nikotinafhængighed, som vanskeliggør rygestop (3-5). Derfor har tidlig ryggedebut også afgørende betydning for rygeadfærd i voksenlivet. Langt de fleste af de voksne, der ryger eller tidligere har røget, begyndte at ryge regelmæssigt, inden de fyldte 18 år (6).

Over de sidste årtier har tobaks- og nikotinmarkedet ændret sig betydeligt, hvilket indebærer, at udbuddet af forskellige typer af nikotinprodukter er steget markant (7, 8). Dette er blandt andet engangsvapes, som er en type e-cigaret, og røgfrie nikotinprodukter, eksempelvis nikotinposer. Disse produkter appellerer i høj grad til børn og unge, blandt andet fordi produkterne ofte er tilsat smagsstoffer med aroma af for eksempel slik, frugt eller pebermynte, og har et attraktivt emballagedesign og bred social appel (7). Derudover opfattes produkterne ofte som mindre skadelige alternativer til traditionelle cigaretter (9). Endeligt kan særligt de røgfrie nikotinprodukter lettere bruges i situationer, hvor det ikke er tilladt at bruge tobaks- og eller nikotinprodukter, for eksempel på skoler og uddannelsesinstitutioner (10-12).

Overordnet set har tobaksrygning i den danske befolkning har været stagneret gennem nogle år (6, 13). Dog viser de seneste tal et fald i især andelen af voksne, der ryger dagligt (14). Hertil kommer, at brugen af andre former for tobaks- og nikotinprodukter, for eksempel e-cigaretter og røgfrie nikotinprodukter, har været stigende særligt blandt unge (7, 10). I 2020 brugte 30,3 % af unge mellem 15 og 29 år mindst ét tobaks- eller nikotinprodukt, hvilket steg til 37,2 % i 2022 (7). Ser man alene på de røgfrie nikotinprodukter, er andelen af unge, der dagligt eller lejlighedsvist bruger ét eller flere røgfrie nikotinprodukter, steget fra 9,1 % til 12,9 % i samme periode. I nogle aldersgrupper har stigningerne været endnu mere markante, eksempelvis blandt 18-24-årige, hvor der er sket en stigning fra 11,9 % i 2020 til 17,4 % i 2022 (7). Endvidere er andelen af unge, der bruger e-cigaretter, især af typen engangsvapes, steget markant mellem 2021 og 2022, eksempelvis blandt 15-17-årige, hvor 3,3 % i 2021 brugte e-cigaretter, hvilket steg til 10,1 % året efter (7). Således er det ikke længere tilstrækkeligt alene at se på traditionelle cigaretter, hvis der ønskes et retvisende billede af omfanget af brugen af tobaks- og nikotinprodukter blandt danske unge.

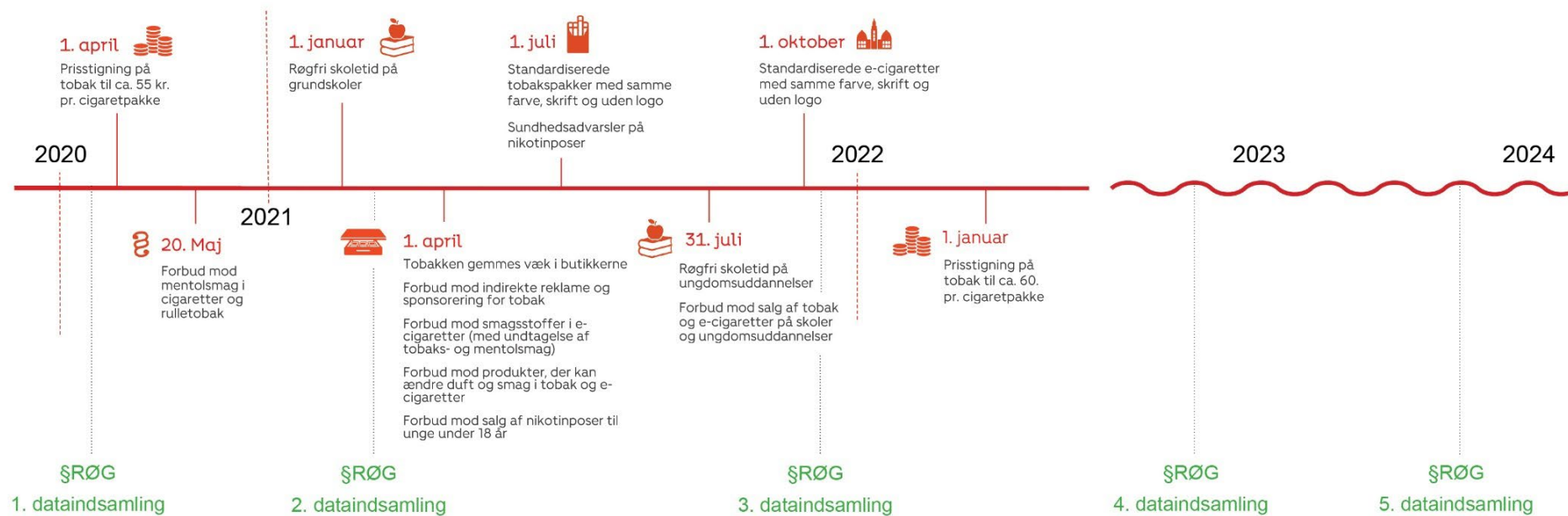
Det stigende forbrug af tobaks- og nikotinprodukter blandt unge er bekymrende (11). Børn og unges hjerner er særligt sensitive over for de negative effekter af nikotinesponering, der blandt andet kan skade hjernens udvikling, indlæringssevne, reducere den kognitive funktion og påvirke det psykiske helbred senere i livet, for eksempel ved at forårsage symptomer på angst og depression (11, 15). Derudover er det dokumenteret, at

brugen af e-cigaretter og røgfrie nikotinprodukter øger sandsynligheden for at påbegynde cigaretrykning og brug af andre rusmidler (en såkaldt "gateway-effekt") (11). Dette kan blandt andet resultere i et multipelt forbrug, hvor brugen af de forskellige tobaks- og nikotinprodukter kombineres på forskellige måder og i forskellige situationer (11, 16). Der er ikke evidens for, at e-cigaretter eller røgfrie nikotinprodukter er effektive hjælpemidler til rygestop (16-18). Således kan disse produkter være med til at øge den generelle eksponering af nikotin samt fastholde personer, der ryger, i deres nikotinafhængighed.

En bred forebyggelsesindsats udgør det bedste grundlag for at hjælpe fremtidige generationer til hverken at begynde at ryge eller bruge andre tobaks- og nikotinprodukter. Strukturelle tiltag som højere priser, standardiseret emballage og udstillingsforbud er eksempler på indsatser, der har vist potentiale til at forebygge og reducere unges brug af tobaks- og nikotinprodukter (3). Dette er særligt tilfældet, hvis tiltagene implementeres i kombination med lokale forebyggelsesindsatser på for eksempel skoler og ungdomsuddannelser (3). I december 2019 fremførte regeringen sammen med et bredt flertal af Folketingets partier en national handleplan mod børn og unges rygning (19). Denne blev udmøntet i "*Lov om ændring af lov om forbud mod tobaksreklame m.v., lov om tobaksvarer m.v., lov om elektroniske cigaretter m.v. og forskellige andre love (Udmøntning af national handleplan mod børn og unges rygning)*" (20). Lovgivningen indeholder en række initiativer, herunder prisstigning på tobak, røg- og nikotinfri skole- og undervisningstid på grundskoler og ungdomsuddannelser, et udstillingsforbud, standardiseret emballage for tobak og e-cigaretter, der skal reducere emballagens reklameeffekt, forbud mod andre smage end mentol og tobak i blandt andet e-cigaretter samt skærpelse af reklameforbuddet. De forskellige tiltag implementeres løbende over en årrække. Formålet med lovgivningen er blandt andet at nedbringe andelen af børn og unge, der ryger, reducere børn og unges eksponering for tobaks- og nikotinprodukter, samt mindske kendskabet til forskellige tobaksmærker.

I figur 2.1 er en række af de lovgivningsmæssige tiltag fra den nationale handleplan mod børn og unges rygning præsenteret med angivelse af tidspunkt for ikrafttrædelse. Endvidere er tidspunkterne for den indeværende samt de tidligere udførte målinger i §RØG-undersøgelsen angivet.

Figur 2.1. Udsnit af initiativer i den nationale handleplan mod børn og unges rygning, inklusive tidsangivelser for implementering, samt tidspunkter for de første fem §RØG-målinger

I samarbejde med Kræftens Bekæmpelse, Hjerteforeningen og Lungeforeningen monitorerer og evaluerer Statens Institut for Folkesundhed, Syddansk Universitet, på baggrund af resultater fra §RØG-undersøgelsen, hvordan den nationale handleplan mod børn og unges rygning påvirker unges forbrugsadfærd og holdninger til en række forskellige tobaks- og nikotinprodukter i Danmark. Undersøgelsen er finansieret af TrygFonden. Det overordnede formål med §RØG-undersøgelsen er at monitorere udviklingen i forbruget af tobaks- og nikotinprodukter blandt unge over tid samt at evaluere effekten af de initiativer, der løbende er blevet implementeret som en del af den nationale handleplan mod børn og unges rygning med særligt fokus på tre specifikke forebyggende initiativer: Prisstigning på tobak, udstillingsforbuddet og standardiserede tobakspakker.

2.1 Formål

Denne rapport præsenterer udvalgte resultater og tendenser fra den femte måling af undersøgelsen *§RØG – en undersøgelse af tobak, adfærd og regler*. Rapporten har til formål at præsentere det aktuelle forbrug af en række forskellige tobaks- og nikotinprodukter blandt unge mellem 15 og 29 år i Danmark samt beskrive unges adfærd og holdninger til disse. Baseret på de fire tidligere målinger af §RØG-undersøgelsen beskrives desuden udviklingen i perioden fra 2020 til 2023.

3 Materiale og metode

Denne rapport er baseret på den femte dataindsamling af §RØG-undersøgelsen, som monitorerer udviklingen i forskellige aspekter af tobaks- og nikotinformbrug blandt unge i Danmark over en periode, hvor en række nye, lovgivningsmæssige tiltag på tobaks- og nikotinområdet kontinuerligt er blevet implementeret. §RØG-undersøgelsen gennemføres i perioden fra 2020 til 2025 og er baseret på selvrapporterede spørgeskemadata.

3.1 Spørgeskema

Spørgeskemaet til den femte dataindsamling i §RØG-undersøgelsen er konstrueret med afsæt i de tidligere anvendte spørgerammer. Spørgeskemaet består af en række spørgsmål, der enslydende med spørgsmål anvendt i de tidligere undersøgelser, samt en række nye spørgsmål, der er tilføjet denne undersøgelse.

Spørgeskemaet afdækker unges forbrugsadfærd i forhold til forskellige typer af tobaks- og nikotinprodukter. Desuden indgår en række spørgsmål om blandt andet de unges holdninger til produkterne og synligheden af disse. Spørgeskemaet afdækker derudover aspekter, der relaterer sig til udvalgte lovgivningsmæssige tiltag på området, herunder prisstigning på tobak, udstillingsforbud, samt røg- og nikotinfri skole- og undervisningstid.

Spørgeskemaet er inddelt i temaer og struktureret ud fra de inkluderede tobaks- og nikotinprodukter, det vil sige cigaretter, opvarmet tobak, e-cigaretter/engangsvapes og røgfrie nikotinprodukter. For at kunne sammenligne de aktuelle aspekter ved unges forbrug, adfærd og holdninger på tværs af disse produkter er udvalgte spørgsmål formuleret enslydende for hver produkttype. Eftersom de forskellige tobaks- og nikotinprodukter imidlertid adskiller sig fra hinanden på flere parametre, er unikke spørgsmål ligeledes inkluderet inden for hver produkttype.

I konstruktionen af spørgeskemaet er der indlagt en række filtre, hvilket betyder, at synligheden af en række spørgsmål afhænger af respondenternes svar på foregående spørgsmål. Således er det ikke samtlige spørgsmål i spørgeskemaet, som den enkelte respondent præsenteres for, men kun relevante spørgsmål baseret på respondentens foregående svar.

3.2 Dataindsamling

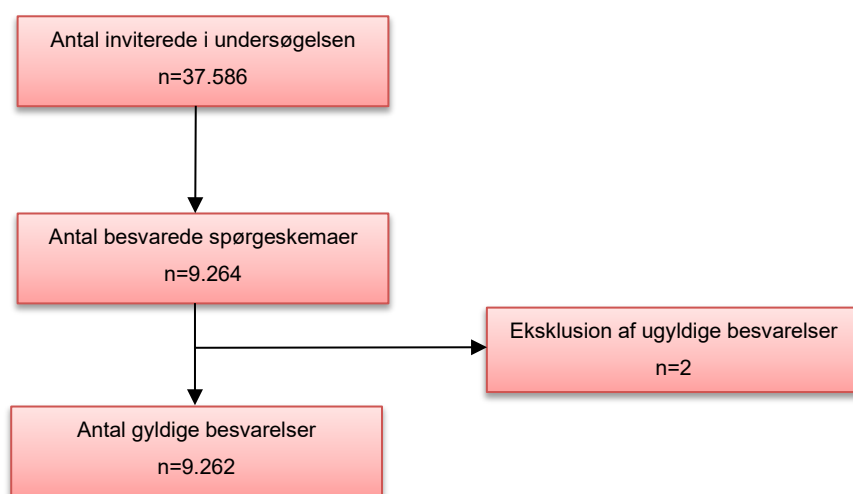
Spørgeskemaet er udsendt til en tilfældig udvalgt stikprøve af unge mellem 15 og 29 år med bopæl i Danmark pr. 1. september 2023. Stikprøven er udtrukket fra CPR-registret af Danmarks Statistik.

Dataindsamlingen blev gennemført i perioden fra d.15. september til d. 30. november 2023, hvor et invitationsbrev og et spørgeskema blev sendt ud via Digital Post til i alt 37.586 personer.

Besvarelsen af spørgeskemaet foregik elektronisk via et link i invitationen. Med henblik på at opnå flest mulige besvarelser på spørgeskemaet og derved øge svarprocenten blev der i løbet af indsamlingsperioden udsendt op til tre rykkere via Digital Post til personer, der endnu ikke havde besvaret spørgeskemaet. Ved den tredje rykker blev der desuden udlovet tre præmier af 1.500 kr. blandt respondenter, som besvarede skemaet inden d. 1. december 2023.

I alt besvarede 9.264 personer spørgeskemaet. Efter eksklusion af ugyldige besvarelser (n=2), inkluderer det endelige datamateriale 9.262 gyldige besvarelser. Dette giver en svarprocent på 24,6 %.

Figur 3.2.1. Flowdiagram over dataindsamlingen

Med henblik på at beskrive udviklingen i udvalgte aspekter af unges forbrugsadfærd og holdninger til tobaks- og nikotinprodukter over tid sammenlignes resultater fra undersøgelsen foretaget i 2023 med tilsvarende opgørelser fra de fire tidligere dataindsamlinger af §RØG-undersøgelsen. Disse er foretaget i henholdsvis januar til marts 2020, januar til marts 2021, september til november 2021, samt september til november 2022. Metoden er den samme i alle fem dataindsamlinger, hvilket muliggør sammenligning på tværs af undersøgelserne. For en nærmere beskrivelse af dataindsamlingerne i de enkelte undersøgelser henvises til de respektive §RØG-rapporter (7, 21, 22, 23).

3.3 Vægtning

Med henblik på at øge den eksterne validitet af undersøgelsens resultater i forhold til at kunne generalisere resultaterne til alle unge mellem 15 og 29 år i Danmark er det afgørende, at respondenterne, som har deltaget i undersøgelsen, svarer til den øvrige del af befolkningen, som stikprøven er udtrukket fra. For at imødekomme dette benyttes en såkaldt vægtning for non-response. Det betyder, at besvarelsen fra hver enkelt respondent i undersøgelsen gives en vægt i forhold til, hvor sandsynligt det er at modtage en besvarelse fra en person af samme køn og alder.

3.4 Præsentation af data

Resultaterne i rapporten præsenteres samlet for alle respondenter, samt opdelt på køn og alder. Enkelte resultater opdeles desuden på uddannelse (kapitel 12 om røg- og nikotinfri skole- og undervisningstid). Alle resultater præsenteres deskriptivt i figurer og tabeller. I disse fremgår andele i procent (%), samt det samlede antal respondenter (n), der har besvaret det pågældende spørgsmål inden for hver svarkategori og sociodemografisk gruppe. Alle procentandele i rapporten præsenteres som vægtede fordelinger, mens antallet af respondenter angiver det uvægtede antal.

Antallet af respondenter, der har besvaret hvert spørgsmål, varierer som følge af filtre indlagt i spørgeskemaets konstruktion. Det betyder, at nogle spørgsmål bliver filtreret fra på baggrund af respondents svar på foregående spørgsmål i spørgeskemaet. Eksempelvis, får respondenterne kun spørgsmål om hyppighed af cigaret-rygning og stopadfærd, hvis de har angivet, at de ryger cigaretter. Desuden har det ved nogle spørgsmål været muligt at angive flere svar. I disse spørgsmål er svarmulighederne ikke gensidigt udelukkende, og procenterne kan derfor summere til mere end 100. Det fremgår eksplicit i figur eller tabelteksten ved de spørgsmål, hvor dette er tilfældet.

For at sikre, at det ikke er muligt at identificere respondenterne, afrapporteres resultater med færre end fem respondenter ikke. I tabeller, hvor der er celler indeholdende mindre end fem respondenter, fremgår betegnelsen "n/a", mens det fremgår i en note under de aktuelle figurer. Hvis ingen har besvaret en given svarkategori, angives dette som "0,0 %" i figurer og tabeller.

I rapporten er der ikke testet for, hvorvidt de observerede forskelle mellem grupper, svarkategorier og sociodemografiske grupper samt ændringer over tid, er statistisk signifikante. Således skal de præsenterede forskelle alene fortolkes som beskrivelser af observerede tendenser.

Da tidligere undersøgelser har fundet, at unge overordnet set ikke selv skelner mellem de forskellige typer af røgfrie nikotinprodukter, det vil sige snus, tyggetobak og nikotinposer, præsenteres resultaterne for røgfrie nikotinprodukter som det samlede forbrug af disse. Engangs e-cigaretter betegnes i rapporten som engangsvapes.

Ud over at rapporten præsenterer unges brug af en række forskellige tobaks- og nikotinprodukter, samt adfærd og holdninger til disse i 2023, vil udviklingen i udvalgte aspekter ligeledes blive præsenteret på baggrund af alle fem §RØG-undersøgelser i perioden fra 2020 til 2023. Når der i disse udviklingsbeskrivelser refereres til 'starten' af et givent år, henvises der til indsamlingsperioden fra januar til marts i det pågældende år. Refereres der til 'efteråret' i et givent år, henvises der til indsamlingsperioden fra september til november.

3.5 Sociodemografiske karakteristika

Med henblik på at beskrive respondenternes sociodemografiske karakteristika inddrages oplysninger om køn, alder, uddannelse og erhvervsstatus, samt bopælsregion. Information om køn, alder og bopælsregion er indhentet fra CPR-registret, mens uddannelse og erhvervsstatus er baseret på selvrapporterede oplysninger fra spørgeskemaet.

Køn er opgjort som mand eller kvinde, og alder i aldersgrupperne 15-17 år, 18-24 år og 25-29 år. Uddannelse og erhvervsstatus er baseret på oplysninger om henholdsvis igangværende uddannelse, samt højest fuldførte uddannelse, kombineret med nuværende erhvervsstatus blandt dem, som ikke er under uddannelse. Således inddeles uddannelse og erhvervsstatus i følgende 11 grupper: 1) Går i folkeskole eller anden grundskole, 2) Går på FGU (Forberedende grunduddannelse) eller erhvervsuddannelse, 3) Går på en gymnasial erhvervsuddannelse, 4) Går på gymnasial uddannelse, 5) Går på en kort videregående uddannelse, 6) Går på en mellemlang eller lang videregående uddannelse, 7) Går på kortere kurser eller andet, 8) Er i arbejde og har gennemført en mellemlang eller lang videregående uddannelse, 9) Er i arbejde og har gennemført en kort eller ingen uddannelse, 10) Er uden arbejde og har gennemført en mellemlang eller lang videregående uddannelse, og 11) Er uden arbejde og har gennemført en kort eller ingen uddannelse. Bopælsregion er inddelt efter de fem danske regioner: Region Hovedstaden, Region Sjælland, Region Syddanmark, Region Midtjylland og Region Nordjylland.

Tabel 3.5.1 viser de sociodemografiske karakteristika blandt respondenter og alle inviterede i undersøgelsen. Uddannelse og erhvervsstatus fremgår alene for respondenterne, da disse oplysninger er selvrapporterede og stammer fra spørgeskemaet.

Som det fremgår af tabellen, er andelen af kvinder (56,8 %), der har besvaret spørgeskemaet, større end andelen af mænd (43,2 %). Omkring halvdelen af respondenterne er i aldersgruppen 18-24 år (48,2 %), en tredjedel er i aldersgruppen 25-29 år (29,9 %) og en femtedel er i aldersgruppen 15-17 år (21,9 %). De observerede forskelle i køns- og aldersfordelingen mellem respondenterne og alle inviterede til undersøgelsen, bliver der taget højde for ved vægtningen af data (se afsnit 3.3 om vægtning), således at rapportens resultater kan generaliseres til at gælde for alle unge i aldersgruppen 15-29 år.

Omkring en tredjedel af respondenterne (31,4 %) bor i Region Hovedstaden, 11,5 % bor i Region Sjælland, 21,1 % bor i Syddanmark, 25,8 % bor i Midtjylland, og 10,2 % bor i Nordjylland. Besvarelsene opdelt på region stemmer fint overens med fordelingen i alle inviterede. Blandt respondenterne er der flere, der er i gang med

en gymnasial uddannelse (18,8 %), en mellemlang eller lang videregående uddannelse (20,7 %) eller er i arbejde og har gennemført en kort eller ingen uddannelse (22,0 %).

De sociodemografiske karakteristika blandt respondenterne stemmer overens med fordelingerne i de tidligere §RØG-rapporter (7, 21, 22, 23).

Tablet 3.5.1. Sociodemografiske karakteristika af respondenterne og alle inviterede til undersøgelsen (2023)*

(n) angiver antallet af respondenter, mens % angiver andelen med den angivne karakteristika, opdelt på de inkluderede respondenter og alle inviterede i undersøgelsen.

	Respondenter		Alle inviterede	
	%	n	%	n
Køn				
Mand	43,2	4.002	51,1	19.324
Kvinde	56,8	5.260	48,9	18.516
Alder				
15-17 år	21,9	2.029	18,3	6.915
18-24 år	48,2	4.468	45,7	17.311
25-29 år	29,9	2.765	36,0	13.614
Region				
Hovedstaden	31,4	2.908	34,3	12.997
Sjælland	11,5	1.067	12,1	4.561
Syddanmark	21,1	1.954	19,6	7.431
Midtjylland	25,8	2.391	24,1	9.116
Nordjylland	10,2	942	9,9	3.735
Uddannelse og erhvervsstatus				
Går i folkeskole	7,9	723	-	-
Går på FGU eller erhvervsuddannelse	5,9	547	-	-
Går på en gymnasial erhvervsuddannelse	1,6	148	-	-
Går på en gymnasial uddannelse	18,8	1.735	-	-
Går på en kort videregående uddannelse	1,9	178	-	-
Går på en mellemlang eller lang videregående uddannelse	20,7	1.907	-	-
Går på kortere kurser eller andet	3,2	298	-	-
Er i arbejde og har gennemført en mellemlang eller lang videregående uddannelse	12,4	1.145	-	-
Er i arbejde og har gennemført en kort eller ingen uddannelse	22,0	2.025	-	-
Er uden arbejde og har gennemført en mellemlang eller lang videregående uddannelse	1,1	101	-	-
Er uden arbejde og har gennemført en kort eller ingen uddannelse	4,4	406	-	-

*Uddannelse og erhvervsstatus fremgår alene for respondenterne, da disse oplysninger er selvrapporterede og stammer fra spørgeskemaet.

4 Cigaretter

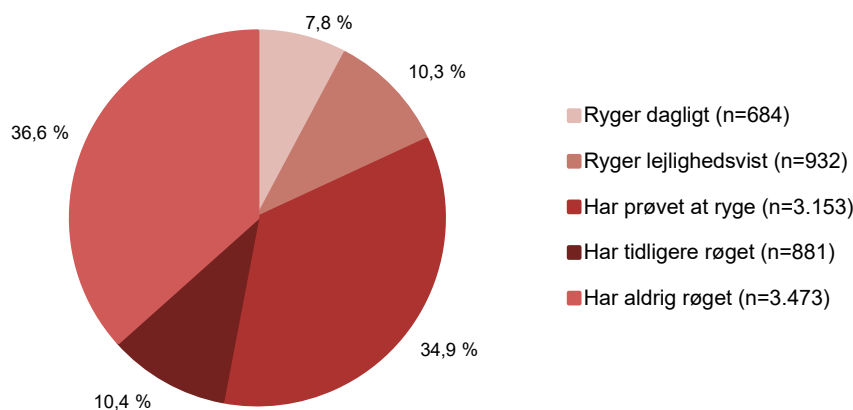
I dette kapitel beskrives cigaretrykning, herunder andelen, der ryger cigaretter, på tværs af sociodemografiske grupper. Yderligere beskrives antal cigaretter røget pr. dag, debutalder for cigaretrykning, hvilke typer af cigaretter respondenterne ryger, og med hvilke smage. Endeligt beskrives respondenternes overvejelser og ønsker om at holde op med at ryge, samt holdninger til priser på cigaretter, og hvad de har givet for den seneste pakke cigaretter, de har købt. Der er også tilføjet et afsnit om tilbøjelighed til at prøve at ryge cigaretter, blandt unge, der ikke ryger.

4.1 Forbrug af cigaretter

Hver tiende af de unge (10,3 %) ryger cigaretter lejlighedsvist, og omkring en ud af tolv (7,8 %) ryger hver dag (figur 4.1.1). Det vil sige, at sammenlagt ryger 18,1 % af de 15-29-årige, hvilket svarer til omkring 206.000 unge i Danmark. Yderligere angiver en tredjedel (34,9 %), at de har prøvet at ryge cigaretter, mens 10,4 % tidligere har røget. Lidt flere end hver tredje (36,6 %) angiver, at de aldrig har prøvet at ryge cigaretter.

Figur 4.1.1. Rygning (2023)

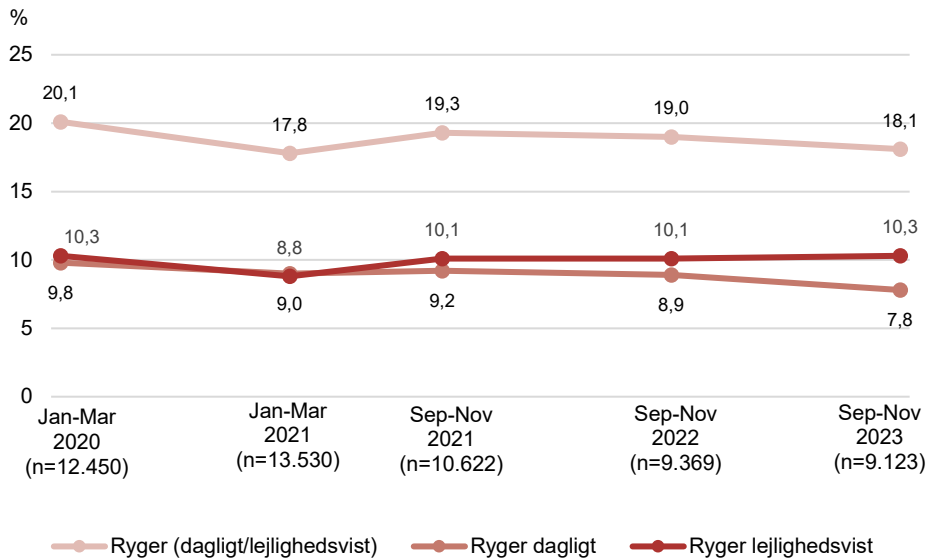
(n) angiver antallet af respondenter, mens % angiver andelen, der henholdsvis ryger dagligt, ryger lejlighedsvist, har prøvet at ryge, tidligere har røget eller aldrig har røget cigaretter.

Figur 4.1.2 illustrerer udviklingen i daglig og lejlighedsvis rygning i perioden fra starten af 2020 til efteråret 2023. I 2020 røg 20,1 % af de 15-29-årige dagligt eller lejlighedsvist, mens 18,1 % ryger dagligt eller lejlighedsvist i 2023. I 2020 var andelen, der røg dagligt, 9,8 %, mens det tilsvarende i 2023 er 7,8 %. Andelen, som ryger lejlighedsvist, er stort set uændret (10,3 % og 10,1 %).

Figur 4.1.2. Rygning (2020-2023)

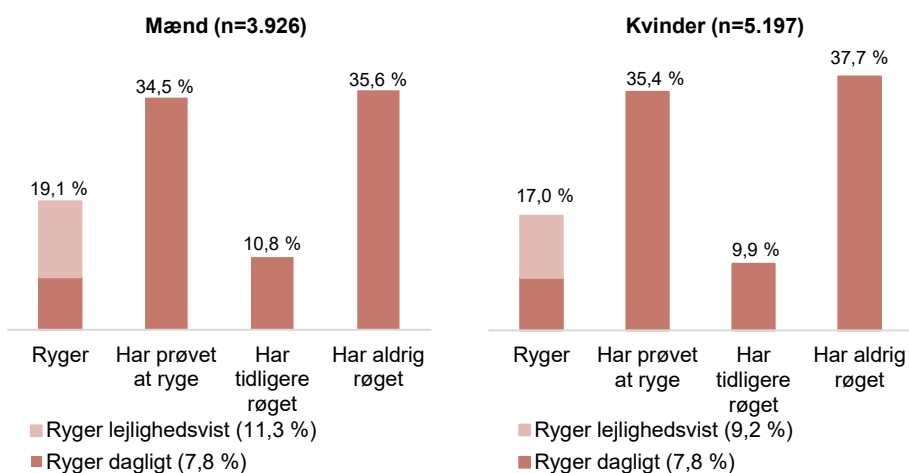
(n) angiver antallet af respondenter, mens % angiver andelen, der henholdsvis ryger dagligt, ryger lejlighedsvist, samt den samlede andel, der ryger (dagligt/lejlighedsvist).

Overordnet set er der ikke de store forskelle i rygning kønnene imellem (figur 4.1.3). Nogenlunde lige store andele mænd og kvinder har prøvet at ryge, har tidligere røget og har aldrig røget. Det ses, at 19,1 % af mændene ryger, mens dette gælder for 17,0 % af kvinderne. Forskellen i rygning mellem kønnene skyldes en højere andel blandt mænd, der ryger lejlighedsvist (11,3 %), sammenlignet med kvinder (9,2 %). Andelen, der ryger dagligt, er lige store for mænd og kvinder.

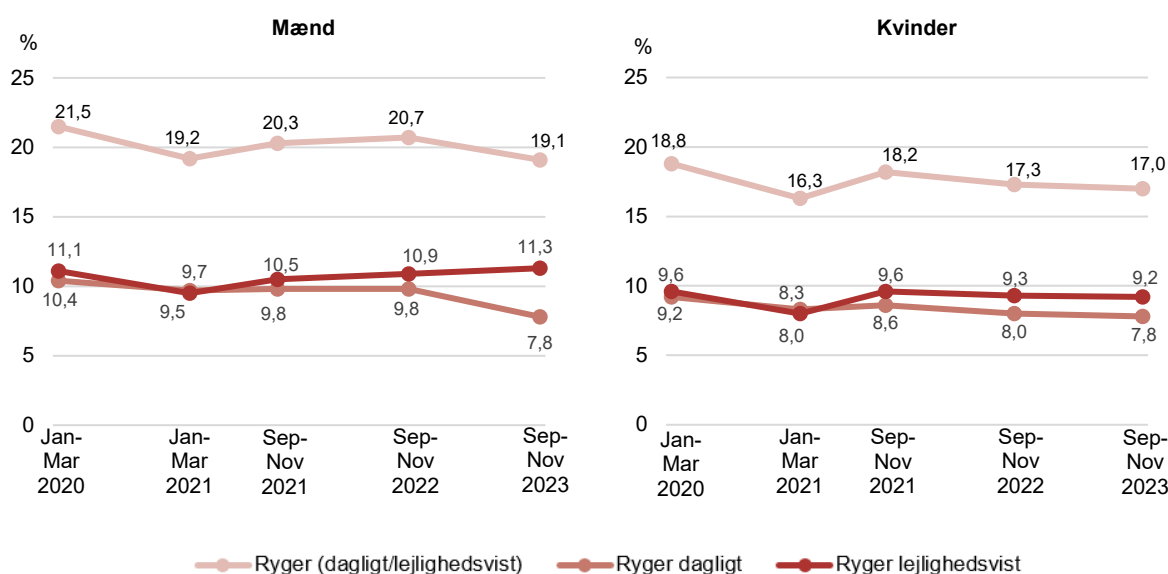
Figur 4.1.3. Rygning, opdelt på køn (2023)

(n) angiver antallet af respondenter opdelt på køn, mens % angiver andelen, der henholdsvis ryger dagligt, ryger lejlighedsvist, har prøvet at ryge, tidligere har røget eller aldrig har røget cigaretter. Andelen, der ryger, er opdelt på respondenter, der ryger dagligt og lejlighedsvist. Procentandelen for hver gruppe er angivet neden for figuren.

Figur 4.1.4 viser udviklingen i andelen, der ryger, fra 2020 til 2023, opdelt på køn. Udviklingen blandt mænd har overordnet set været stabil, dog ses et fald fra 2022 til 2023 (20,7 % til 19,1 %). Lejlighedsvis rygning blandt mænd er stabilt over perioden (ca. 10-11 %), mens daglig rygning er faldet (10,4 % i 2020 til 7,8 % i 2023). Blandt kvinder er rygning faldet over perioden; fra 18,8 % i 2020 til 17,0 % i 2023. Modsat mændene er der ikke sket et fald mellem 2022 og 2023 blandt kvinderne. Over perioden har lejlighedsvis rygning blandt kvinderne været omkring 9 %, mens daglig rygning er faldet fra 9,2 % i 2020 til 7,8 % i 2023.

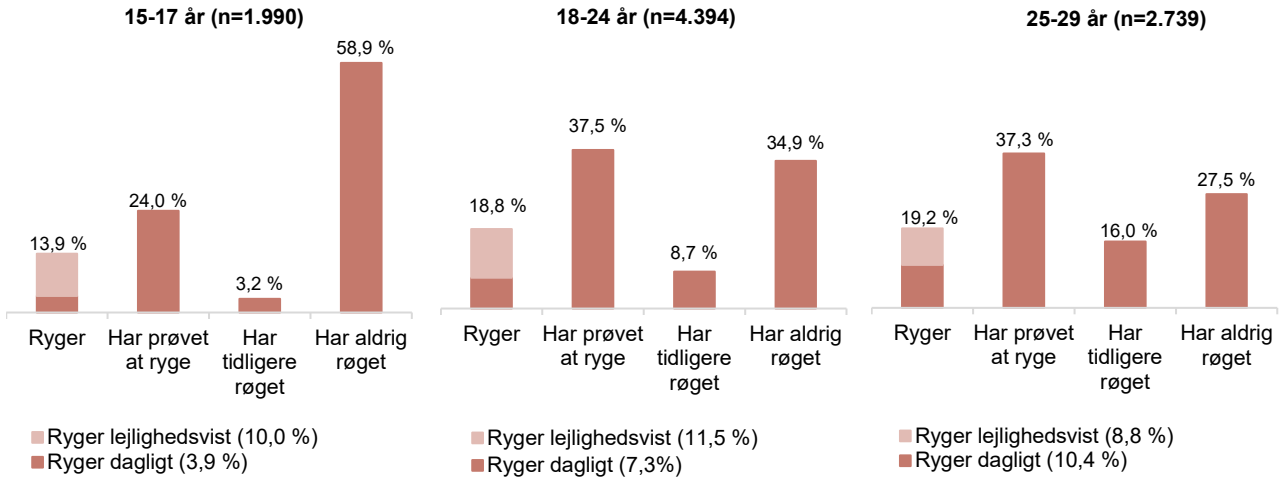
Figur 4.1.4. Rygning (2020-2023), opdelt på køn

Af figur 4.1.5 ses rygning opdelt på de tre aldersgrupper. Blandt 18-24-årige og 25-29-årige angiver knap hver femte, at de ryger dagligt eller lejlighedsvist (henholdsvis 18,8 % og 19,2 %). For de 15-17-årige er der 13,9 %, der ryger dagligt eller lejlighedsvist. Fordelingen mellem daglig og lejlighedsvis rygning varierer aldersgrupperne imellem; blandt 15-17-årige er lejlighedsvis rygning mest hyppigt (10,0 % lejlighedsvist vs. 3,9 % dagligt). Det samme gælder for de 18-24-årige, dog er forskellen mindre (11,5 % lejlighedsvist vs. 7,3 % dagligt). For 25-29-årige er andelen, der ryger dagligt, størst (10,4 % dagligt og 8,8 % lejlighedsvist). Andelen, der tidligere har røget cigaretter, stiger med alderen. Således har 3,2 % blandt de 15-17-årige tidligere røget, mens dette er 8,7 % blandt de 18-24-årige og 16,0 % blandt de 25-29-årige.

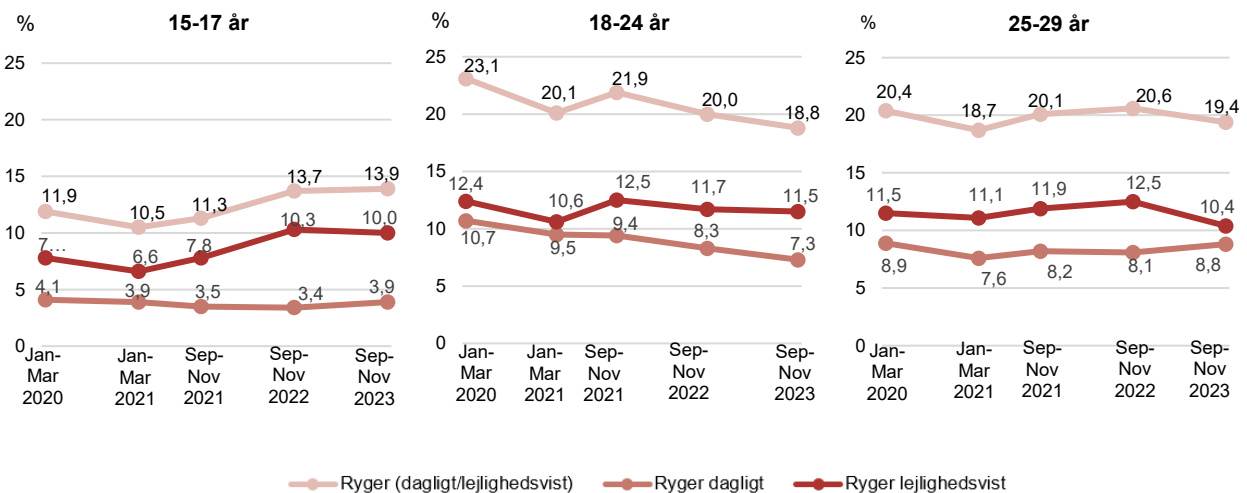
Figur 4.1.5. Rygning, opdelt på aldersgrupper (2023)

(n) angiver antallet af respondenter opdelt på aldersgrupper, mens % angiver andelen, der henholdsvis ryger dagligt, ryger lejlighedsvist, tidligere har røget, har prøvet at ryge eller aldrig har røget cigaretter. Andelen, der ryger, er opdelt på respondenter, der ryger dagligt og lejlighedsvist. Procentandelen for hver gruppe er angivet neden for figuren.

Figur 4.1.6 viser udviklingen fra 2020 til 2023 i andelen, der ryger, opdelt på aldersgrupper. Her ses det, at udviklingen over perioden er forskellig på tværs af aldersgrupperne. Blandt de 15-17-årige er andelen, der ryger, steget fra 11,9 % 2020 til 13,9 % i 2023. Udviklingen i denne aldersgruppe kan tilskrives en stigning i andelen, der ryger lejlighedsvist. I 2020 angav 7,8 % således at ryge lejlighedsvist, mens dette er 13,9 % i 2023. Andelen, der ryger dagligt blandt de 15-17-årige, er stort set uændret i perioden (4,1 % i 2020 og 3,9 % i 2023). Blandt 18-24-årige er der sket et fald i andelen, der ryger dagligt eller lejlighedsvist, fra 23,1 % i 2020 til 18,8 % i 2023. Særligt er andelen, der ryger dagligt, i denne aldersgruppe faldet over perioden (fra 10,7 % i 2020 til 7,3 % i 2023). Rygning blandt 25-29-årige er relativt stabilt over perioden. I 2020 var der 20,4 %, der røg dagligt eller lejlighedsvist, mens dette i 2023 er 19,4 %.

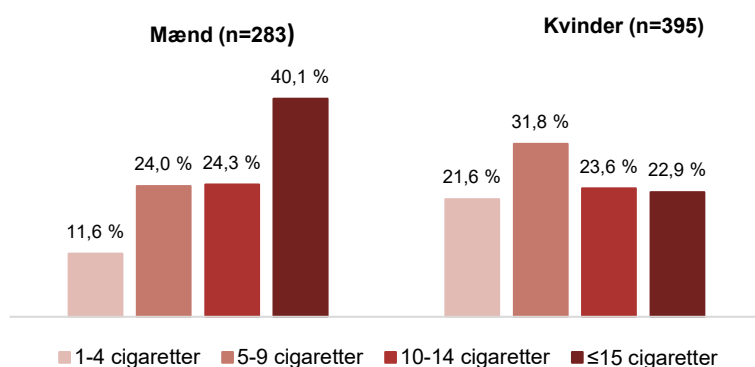
Figur 4.1.6. Rygning (2020-2023), opdelt på aldersgrupper

Figur 4.1.7 viser antal cigaretter, som de, der ryger dagligt, angiver at ryge pr. dag, opdelt på køn. Overordnet set tegner der sig et billede af, at mændene angiver at ryge flere cigaretter pr. dag, sammenlignet med kvinderne. Der er 40,1 % blandt mænd, der ryger dagligt, som ryger 15 eller flere cigaretter hver dag. For kvinder er det 22,9 %. Samtidig ses det, at en femtedel blandt kvinder, som ryger hver dag, angiver at ryge 1-4 cigaretter (21,6 %), hvor der er omkring hver tiende blandt mænd (11,6 %). Fordelingen i antal cigaretter røget pr. dag blandt mænd i 2023 svarer til antallet i 2022. Blandt kvinder er der sket en forskydning, så andelen, der ryger 15 eller flere cigaretter dagligt, er faldet (26,6 % i 2022 vs. 22,9 % i 2023). Nogenlunde lige store andele de to år angiver at ryge henholdsvis 5-9 og 10-14 cigaretter, mens andelen, der ryger 1-4 cigaretter, er steget (15,7 % i 2022 vs. 21,6 % i 2023).

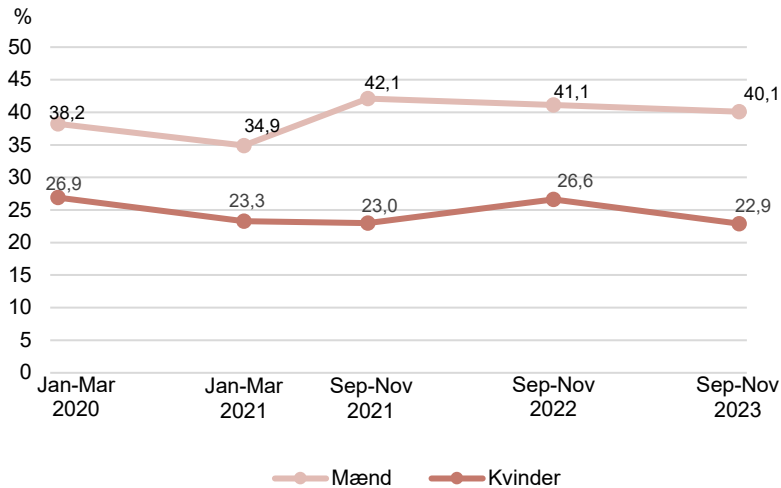
Figur 4.1.7. Antal cigaretter pr. dag blandt respondenter, der ryger dagligt (2023), opdelt på køn

(n) angiver antallet af respondenter, der ryger dagligt, opdelt på køn, mens % angiver andelen, der henholdsvis ryger 1-4, 5-9, 10-14 og 15 eller flere cigaretter om dagen.

Figur 4.1.8 viser udviklingen i andelen, der ryger 15 cigaretter eller flere dagligt, opdelt på køn. Blandt mænd er der sket en stigning fra 38,2 % i 2020 til 40,1 % i 2023. I starten af 2021 var andelen 34,9 %. Blandt kvinder har andelen, der ryger 15 cigaretter eller flere, ligget omkring 23-26 %. I 2023 er det 22,9 %.

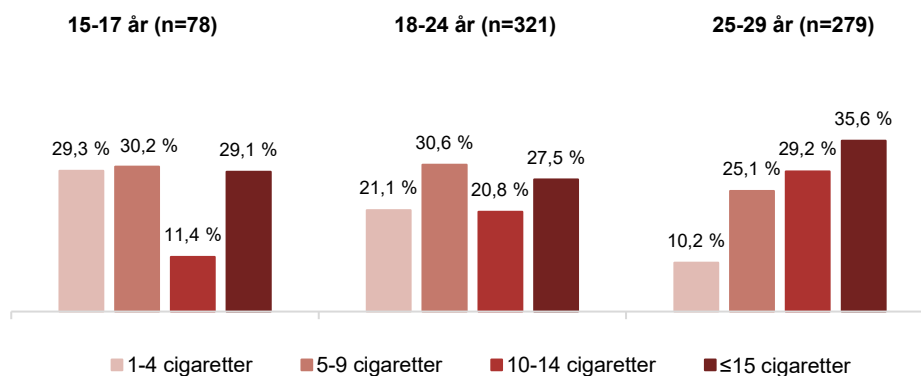
Figur 4.1.8. Andel, der ryger 15 cigaretter eller flere dagligt (2020-2023), opdelt på køn

Figur 4.1.9 viser antal cigaretter, respondenterne angiver at ryge pr. dag, opdelt på aldersgrupper. Overordnet set er der en tendens til, at antallet af cigaretter, der ryges pr. dag, er højere blandt de ældre aldersgrupper. Således angiver 29,1 % af de 15-17-årige, at de ryger 15 cigaretter eller flere dagligt, mens 35,6 % af de 25-29-årige angiver tilsvarende. På tværs af aldersgrupperne er der 31,5 %, som ryger 15 cigaretter eller flere dagligt (ikke illustreret).

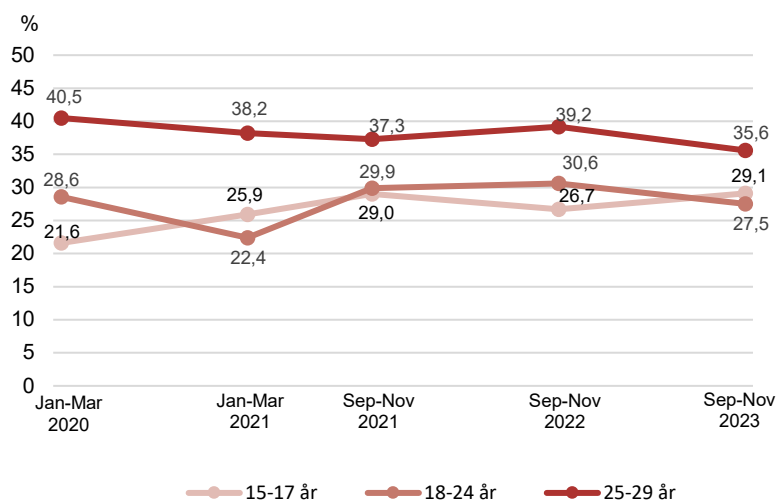
Figur 4.1.9. Antal cigaretter pr. dag blandt respondenter, der ryger dagligt (2023), opdelt på aldersgrupper

(n) angiver antallet af respondenter, der ryger dagligt, opdelt på aldersgrupper, mens % angiver andelen, der ryger henholdsvis 1-4, 5-9, 10-14 og 15 eller flere cigaretter dagligt.

Figur 4.1.10 viser udviklingen i andelen, der dagligt ryger 15 cigaretter eller flere, i perioden fra 2020 til 2023. Blandt 25-29-årige er andelen overordnet set uændret mellem 2020 og 2022, mens der ses et fald frem mod 2023. Blandt 15-17-årige er andelen steget fra 21,6 % i 2020 til 29,1 % i 2023. I 2020 røg omkring hver femte i denne aldersgruppe 15 cigaretter eller flere dagligt (21,6 %), mens det i 2023 nærmer sig hver tredje (29,1 %).

Figur 4.1.10. Andel, der ryger 15 cigaretter eller flere dagligt (2020-2023), opdelt på aldersgrupper

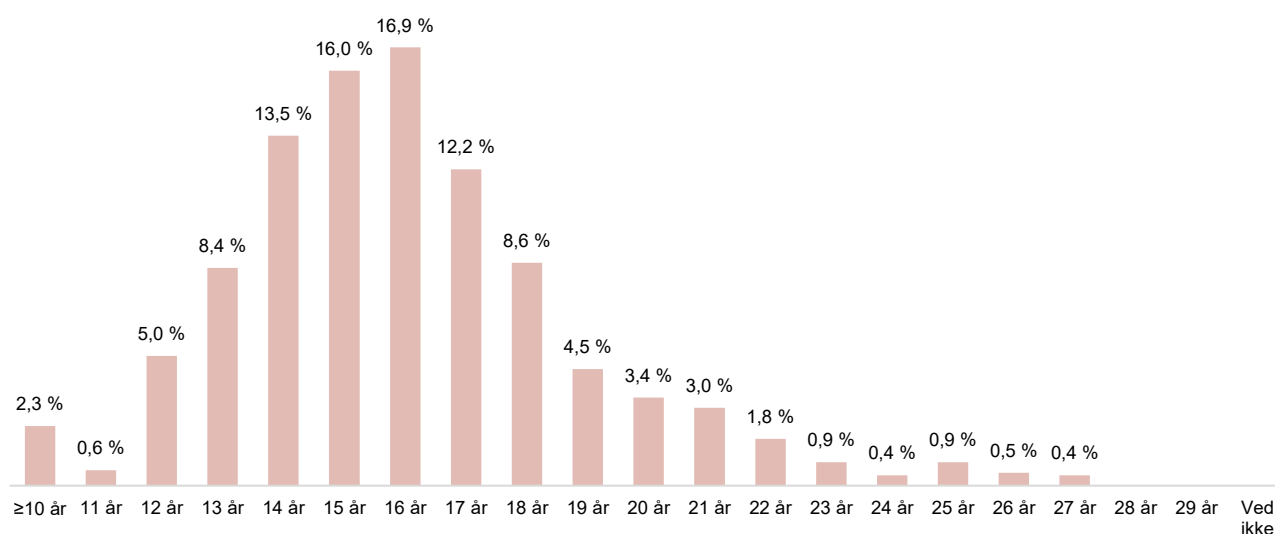

Af figur 4.1.11 fremgår debutalder for at begynde at ryge fast. Det vil sige debutalder for at begynde at ryge mindst én gang om ugen. Det er mest hyppigt at begynde at ryge fast i alderen 14-17 år, men der er også sammenlagt omkring 16 %, der angiver at være begyndt, inden de fyldte 14 år.

Tre ud af fire angiver, at de begyndte at ryge fast, inden de fyldte 18 år (74,9 %), og omkring ni ud af ti begyndte at ryge fast, inden de fyldte 20 år (88,8 %). Gennemsnitsalderen for at begynde at ryge fast er 16 år (ikke illustreret).

Figur 4.1.11. Debutalder for fast rygning blandt respondenter, der ryger dagligt eller lejlighedsvist (2023)*

Figuren er baseret på 1.010 besvarelser, hvor % angiver andelen, der er begyndt at ryge fast i den pågældende alder.

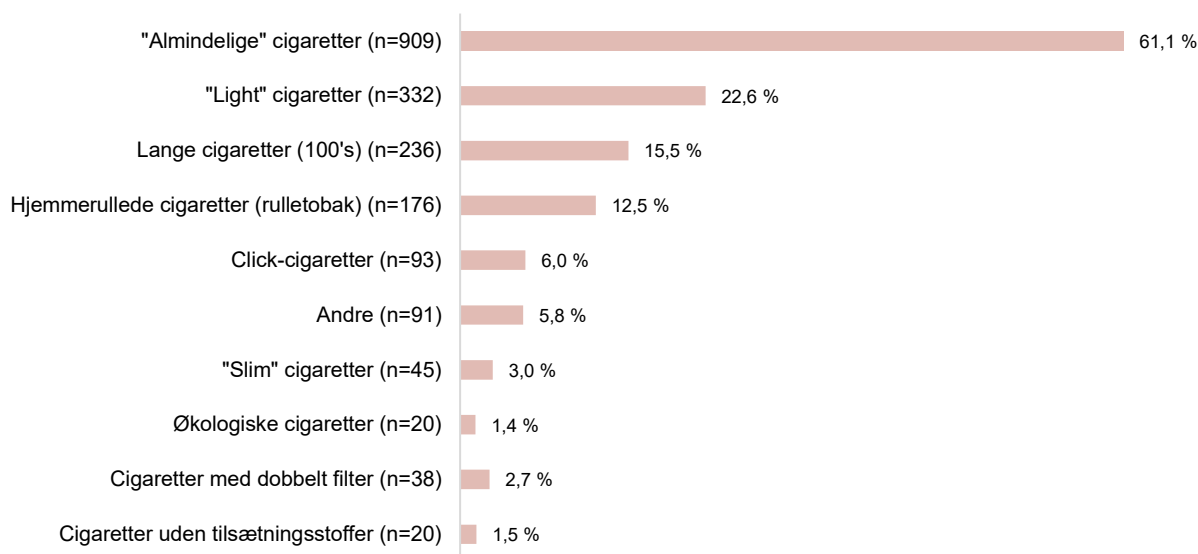
*Kategorierne "28 år", "29 år" og "ved ikke" fremgår ikke af figuren på grund af for få besvarelser.

I det følgende beskrives udviklingen fra 2020 til 2023 i debutalder for fast rygning (alene i tekst). Spørgsmålet om debutalder for fast rygning indgik ikke i de to første målinger af §RØG-undersøgelsen, hvorfor udviklingen udelukkende beskrives fra efteråret 2021 til 2023. Fordelingen af debutalder i 2023 svarer overordnet set til fordelingen de to foregående år (efteråret 2021 og 2022). Andelene, der i 2023 angiver, at de begyndte at ryge fast inden de fyldte henholdsvis 18 og 20 år, svarer til andelene de forrige år.

I figur 4.1.12 ses, hvilke typer af cigaretter der ryges blandt dem, der ryger dagligt eller lejlighedsvist. Omkring to tredjedele (61,1 %) angiver, at de ryger "Almindelige" cigaretter, mens lidt færre end hver fjerde (22,6 %) angiver at ryge "Light" cigaretter. Lange cigaretter anvendes af 15,5 %, og hjemmerullede cigaretter af 12,5 %.

Figur 4.1.12. Typer af cigaretter anvendt blandt respondenter, der ryger dagligt eller lejlighedsvist (2023)*

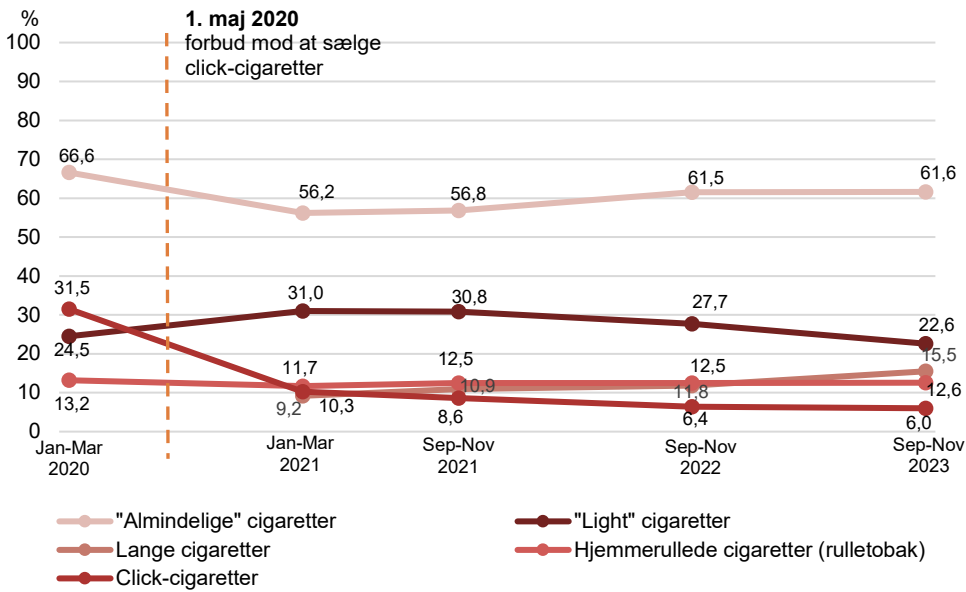
(n) angiver antallet, der bruger pågældende cigarettype blandt respondenter, der ryger dagligt eller lejlighedsvist, mens % angiver andelen, der har angivet at bruge de forskellige cigarettyper.

*Det har været muligt for respondenterne at angive mere end ét svar. Grupperne er derfor ikke gensidigt udelukkende og summerer således ikke til 100 %.

Figur 4.1.13 illustrerer udviklingen fra 2020 til 2023 i brugen af de hyppigst anvendte typer af cigaretter, det vil sige "almindelige", "light", lange, hjemmerullede og click. Andelen, der ryger "almindelige" cigaretter er faldet fra 66,6 % i 2020 til 61,1 % i 2023. For "light" cigaretter og hjemmerul er niveauet det samme over perioden, mens andelen, der ryger lange cigaretter, er steget fra 9,2 % i begyndelsen af 2021 til 15,5 % 2023. Mest markant ses et fald i click-cigaretter fra 31,5 % i 2020 til 6,0 % i 2023. Faldet sker primært fra 2020 til 2021.

Figur 4.1.13. Hyppigst anvendte typer af cigaretter blandt respondenter, der ryger (2020-2023)*

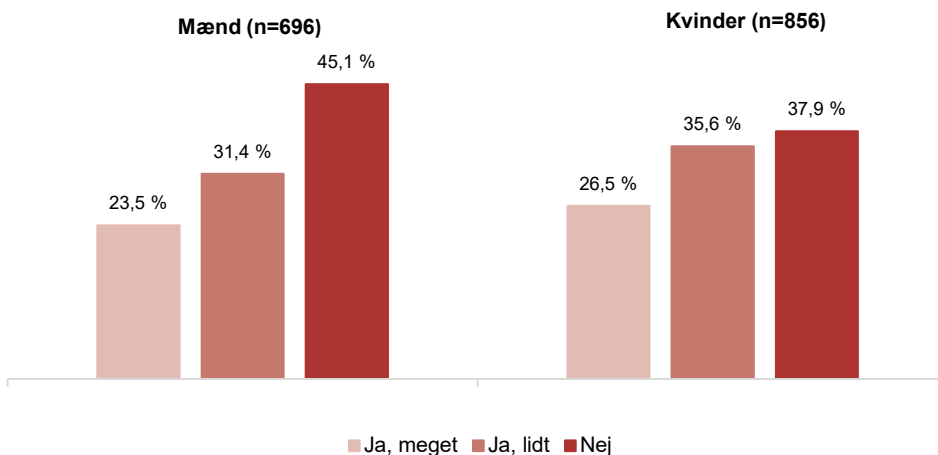

*Lange cigaretter er ikke inkluderet i undersøgelsen fra 2020 og vises derfor først fra 2021.

Af figur 4.1.14 fremgår de unges angivelser af afhængighed af cigaretter, opdelt på køn. Blandt dem, der ryger cigaretter, ses der en tendens til en lidt større andel, der føler sig afhængige, blandt kvinder sammenlignet med mænd. Eksempelvis er der 26,5 % blandt kvinderne, der føler sig meget afhængige af cigaretter, mens dette gælder for 23,5 % af mændene.

Figur 4.1.14. Selvoplevet afhængighed af cigaretter (2023), opdelt på køn

(n) angiver antallet af respondenter, der ryger dagligt eller lejlighedsvist, opdelt på køn, mens % angiver andelen, der oplever at være afhængige af cigaretter.

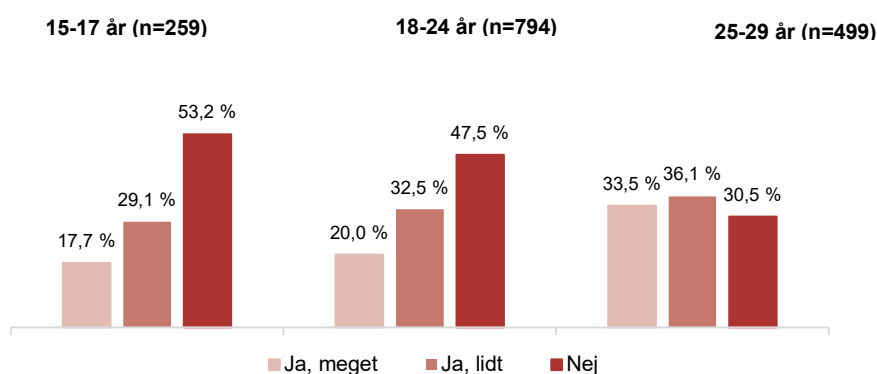

Spørgsmålene om afhængighed af cigaretter indgik ikke i de første fire målinger af §RØG-undersøgelsen, hvorfor udviklingen fra 2020 til 2023 ikke kan beskrives.

Figur 4.1.15 viser afhængighed af cigaretter, opdelt på aldersgrupper. Overordnet set tegner der sig et billede af, at andelen, der oplever at være afhængige, stiger med stigende aldersgruppe. Således er der en tredjedel (33,5 %) blandt 25-29-årige, der angiver at være meget afhængige, en femtedel (20 %) blandt 18-24-årige, og lidt færre (17,7 %) blandt 15-17-årige. Omkring halvdelen (53,2 %) af de 15-17-årige angiver, at de ikke føler sig afhængige af cigaretter, hvor andelen er 47,5 % blandt 18-24-årige og 30,5 % blandt 25-29-årige.

Figur 4.1.15. Selvoplevet afhængighed af cigaretter (2023), opdelt på aldersgrupper

(n) angiver antallet af respondenter, der ryger dagligt eller lejlighedsvist, opdelt på aldersgrupper, mens % angiver andelen, der oplever at være afhængige af cigaretter.

Spørgsmålene om afhængighed af cigaretter indgik ikke i de første fire målinger af §RØG-undersøgelsen, hvorfor udviklingen fra 2020 til 2023 ikke kan beskrives.

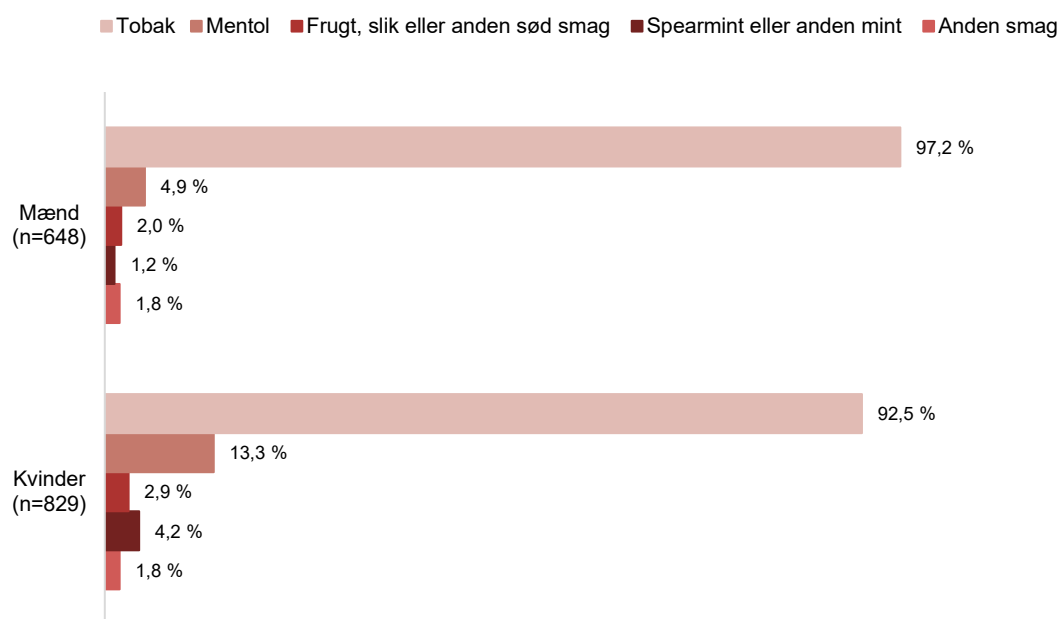
4.2 Smage i cigaretter

I dette afsnit beskrives, hvilke typer af smage respondenterne angiver, at de bruger i cigaretter. I afsnittet illustreres udelukkende udviklingskurver for forbruget af cigaretter med smag af mentol. Det skal her bemærkes, at der pr. 20. maj 2020 blev indført forbud at sælge cigaretter med mentol som kendetegnende aroma (smag) i Danmark.

Af figur 4.2.1 fremgår andelen, der ryger cigaretter med smag, opdelt på køn. Langt størstedelen angiver, at de ryger cigaretter med smag af tobak. En større andel blandt mænd ryger cigaretter med smag af tobak (97,2 %) sammenlignet med kvinder (92,5 %). Omvendt angiver en større andel af kvinderne end af mændene at ryge cigaretter med smag af mentol (13,3 % blandt kvinder og 4,9 % blandt mænd), frugt, slik eller anden sød smag (4,2 % blandt kvinder og 2,0 % blandt mænd), samt spearmint eller anden mint (4,2 % blandt kvinder og 1,2 % blandt mænd).

Figur 4.2.1. Smage i cigaretter (2023), opdelt på køn*

(n) angiver antallet af respondenter, der ryger dagligt eller lejlighedsvist, opdelt på køn, mens % angiver andelen at bruge de forskellige smage i cigaretter.

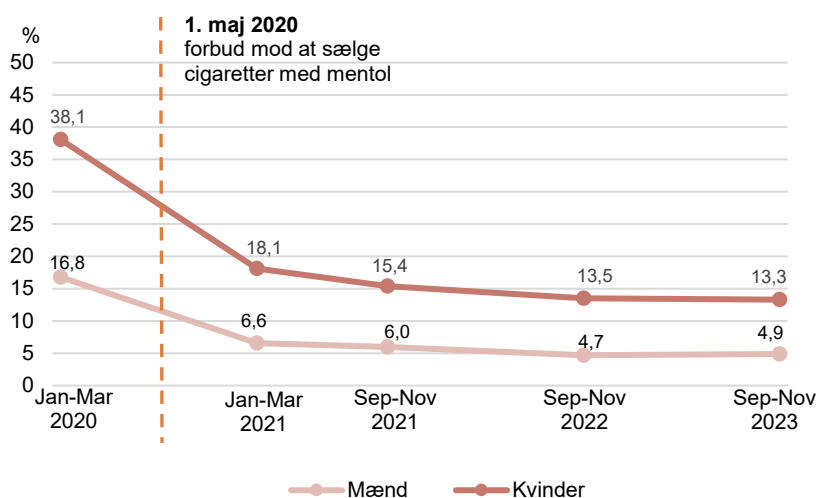

*Det har været muligt for respondenterne at angive mere end ét svar. Grupperne er derfor ikke gensidigt udelukkende og summerer således ikke til 100 %.

Figur 4.2.2 viser udviklingen i andelen, der angiver at ryge cigaretter med smag af mentol, opdelt på køn. Andelen er faldet for begge køn i perioden fra starten af 2020 til 2023. Blandt kvinderne er andelen faldet fra 38,1 % til 13,3 %, mens andelen blandt mænd er faldet fra 16,8 % til 4,9 %. Faldet er primært sket i begyndelsen af perioden.

Overordnet set er der sket en stigning i andelen, der ryger cigaretter med smag af tobak; fra 75,0 % i 2020 til 97,2 % i 2023 blandt mænd og fra 53,5 % til 92,5 % blandt kvinder (ikke illustreret).

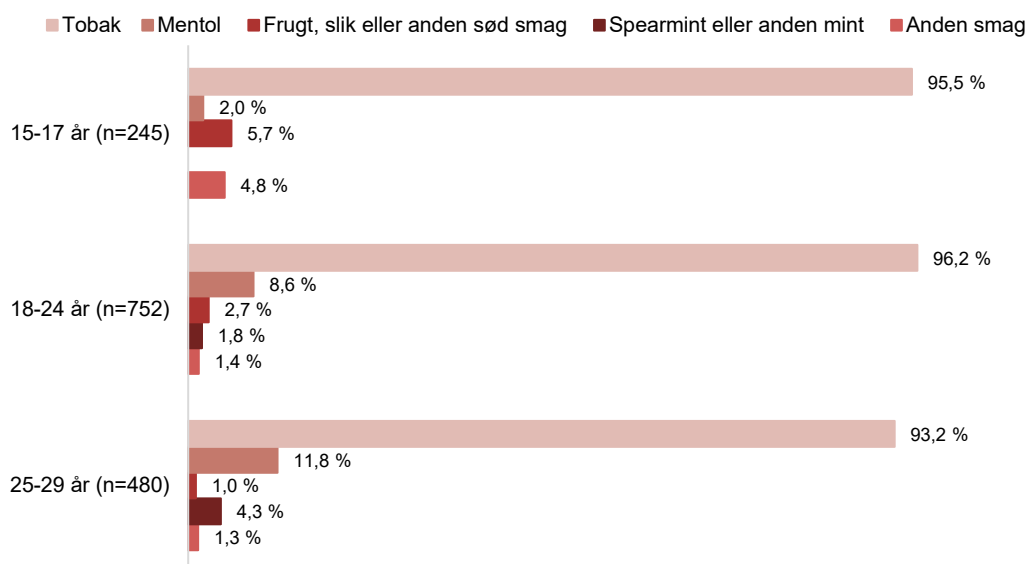
Figur 4.2.2. Andel, der ryger cigaretter med smag af mentol (2020-2023), opdelt på køn

Figur 4.2.3 viser andelen, der ryger cigaretter med forskellige typer af smage, opdelt på aldersgrupper. Blandt 15-17-årige og 18-24-årige ryger henholdsvis 95,5 % og 96,2 % cigaretter med smag af tobak, mens det tilsvarende gælder for 93,2 % af de 25-29-årige. Andelen, der ryger cigaretter med smag af mentol, spearmint eller anden mint stiger med alderen, hvorimod andelen, der ryger cigaretter med smag af frugt, slik eller anden sød smag, er størst i de yngre aldersgrupper. Eksempelvis er der 2,0 % af de 15-17-årige, der ryger cigaretter med smag af mentol, mens dette gælder for 11,8 % af de 25-29-årige. Omvendt ryger 5,7 % af de 15-17-årige cigaretter med smag af frugt, slik eller anden sød smag, mens 1 % ryger denne smagsvariant blandt de 25-29-årige.

Figur 4.2.3. Smage i cigaretter (2023), opdelt på aldersgrupper* **

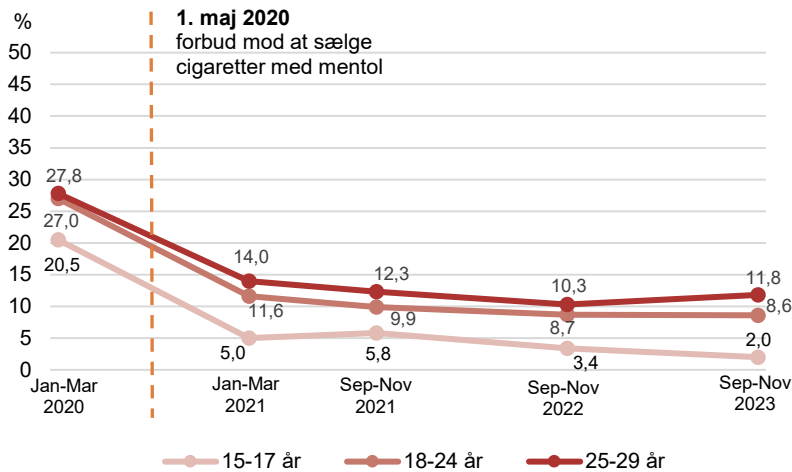
(n) angiver antallet af respondenter, der ryger dagligt eller lejlighedsvist, opdelt på aldersgrupper, mens % andelen, der har angivet at bruge de forskellige smage i cigaretter.

*Det har været muligt for respondenterne at angive mere end ét svar. Grupperne er derfor ikke gensidigt udelukkende og summerer således ikke til 100 %. **Kategorien "Spearmint" blandt de 15-17-årige fremgår ikke af figuren på grund af for få besvarelser.

Figur 4.2.4 viser udviklingen i andelen, der ryger cigaretter med smag af mentol, opdelt på aldersgrupper. Brugen af cigaretter med smag af mentol er faldet markant i alle aldersgrupper fra starten af 2020 til efteråret 2023. For eksempel er andelen blandt 15-17-årige faldet fra 20,5 % til 2 % over perioden. Udviklingen i brugen af de øvrige smagsvarianter er ikke illustreret.

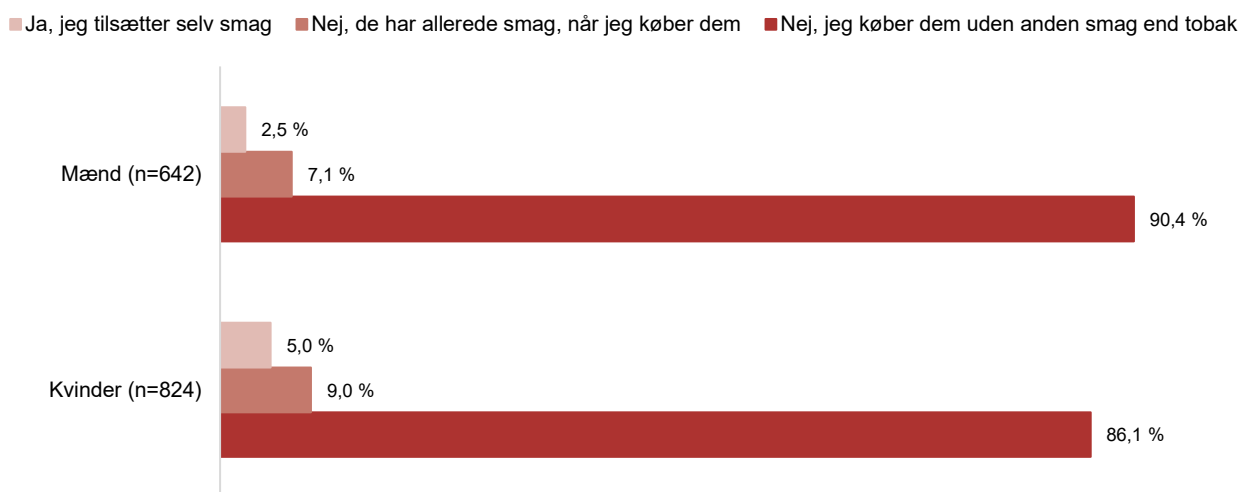
Figur 4.2.4. Andel, der ryger cigaretter med smag af mentol (2020-2023), opdelt på aldersgrupper

Af figur 4.2.5 ses det, at størstedelen af dem, der ryger, angiver, at de køber cigaretter uden anden smag end tobak. Andelen er lidt større blandt mænd (90,4 %) end blandt kvinder (86,1 %). Omvendt angiver en større andel kvinder end mænd, at de selv tilsætter smag (5 % kvinder og 2,5 % mænd) eller køber cigaretter, der allerede har smag (9 % kvinder og 7,1 % mænd).

Figur 4.2.5. Tilsætning af anden smag end tobak til cigaretter (2023), opdelt på køn

(n) angiver antallet af respondenter, der ryger dagligt eller lejlighedsvist, opdelt på køn, mens % angiver andelen, der henholdsvis selv tilsætter smag, køber cigaretter med smag eller køber cigaretter uden anden smag end tobak.

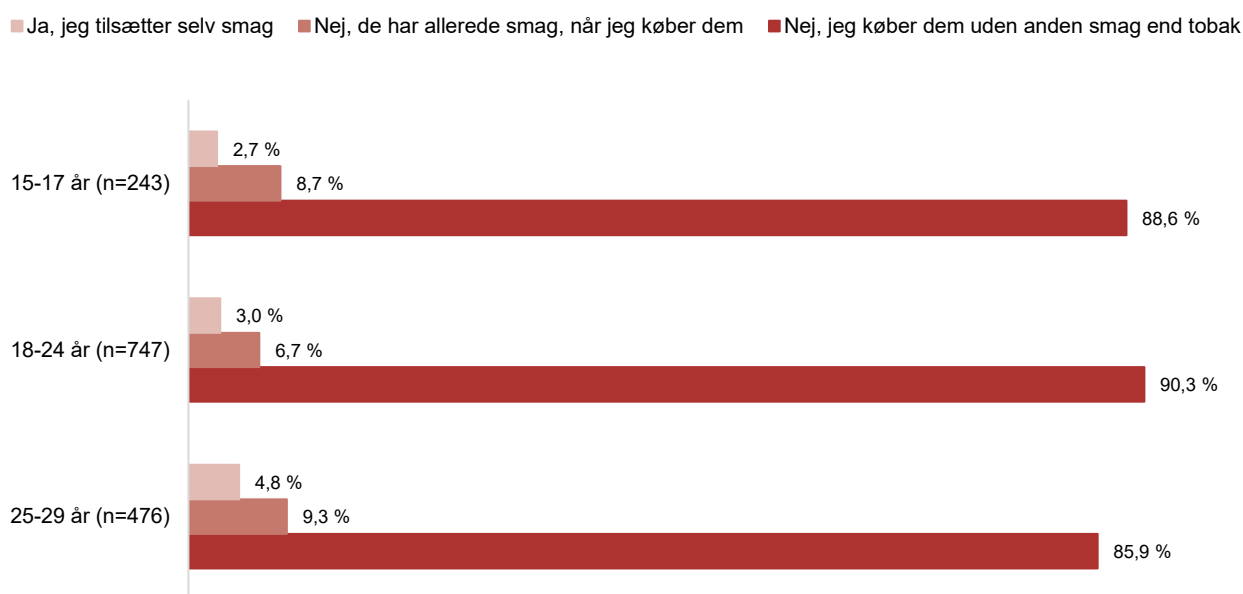

I det følgende beskrives udviklingen fra 2020 til 2023 (alene i tekst). Blandt både mænd og kvinder er der sket et fald i andelen, der angiver, at der allerede er smag i de cigaretter, som de køber. I 2020 angav henholdsvis 20,1 % af mændene og 38,6 % af kvinderne dette, mens andelen i 2023 er henholdsvis 7,1 % og 9 %. Der er samtidig sket en stigning i andelen, der køber cigaretter uden anden smag end tobak, blandt både mænd (henholdsvis 78,2 % i 2020 og 90,4 % i 2023) og kvinder (henholdsvis 60,2 % i 2020 og 86,1 % i 2023).

Af figur 4.2.6 ses tilsætning af anden smag end tobak, opdelt på aldersgrupper. Der er ikke markante aldersgruppemæssige forskelle, dog en tendens til at den ældste aldersgruppe i højere grad selv tilsætter smag; 4,8 % blandt 25-29-årige, 2,7 % blandt 15-17-årige og 3 % blandt 18-24-årige. For de to yngste aldersgrupper er det omkring ni ud af ti, der køber cigaretter uden anden smag end tobak (henholdsvis 88,6 % og 90,3 %), mens dette er lidt lavere blandt de ældste (85,9 %).

Figur 4.2.6. Tilsætning af anden smag end tobak til cigaretter (2023), opdelt på aldersgrupper

(n) angiver antallet af respondenter, der ryger dagligt eller lejlighedsvist, opdelt på aldersgrupper, mens % angiver andelen, der henholdsvis selv tilsætter smag, køber cigaretter med smag eller køber cigaretter uden anden smag end tobak.

I det følgende beskrives udviklingen fra 2020 til 2023 alene i tekst. I perioden 2020-2023 er der i alle aldersgrupper sket et fald i andelen, der køber cigaretter med tilsat smag. I 2020 angav hver femte (20,2 %) af de 15-17-årige, at de købte cigaretter med smag, mens dette gjorde sig gældende for henholdsvis 28,3 % af de 18-24-årige i 2020 og 31,5 % af de 25-29-årige i 2020. I 2023 var disse andele faldet til henholdsvis 8,7 %, 6,7% og 9,3 %. Samtidig er der sket en lille stigning i andelen, der selv tilsætter smag. I 2020 angav henholdsvis 1,5 % af de 15-17-årige, 1,4 % af de 18-24-årige og 1,6 % af de 25-29-årige, at de selv tilsatte smag til cigaretterne, mens henholdsvis 2,7 %, 3,0 % og 4,8 % angiver tilsvarende i 2023.

4.3 Stopforsøg, ønsker, overvejelser og medvirkende faktorer til stopforsøg

Dette afsnit beskriver ønsker til og overvejelser omkring rygestop blandt personer, der ryger. Desuden beskrives forsøg på rygestop, samt medvirkende faktorer til at forsøge at stoppe med at ryge.

Lidt flere end halvdelen af dem, der ryger (53,4 %), har overvejet at stoppe med at ryge inden for den seneste måned, mens omkring en tredjedel angiver, at de ikke har overvejet rygestop (34,5 %) (tabel 4.3.1). Blandt dem, der ryger dagligt, angiver 61 %, at de inden for den seneste måned har overvejet rygestop, mens 47,5 % af dem, der ryger lejlighedsvist, angiver tilsvarende. En lidt større andel kvinder (60 %) end mænd (47,7 %) angiver, at de har overvejet rygestop.

Andelen, der har overvejet rygestop inden for den seneste måned, varierer mellem aldersgrupperne; således angiver 52,3 % af de 15-17-årige, 50,0 % af de 18-24-årige og 58,1 % af de 25-29-årige, at de har overvejet rygestop inden for den seneste måned. Der er samtidig en større andel blandt de 15-17-årige, der har angivet, at de ikke ved det (18,7 %), sammenlignet med de 18-24-årige (14,3 %) og de 25-29-årige (7 %).

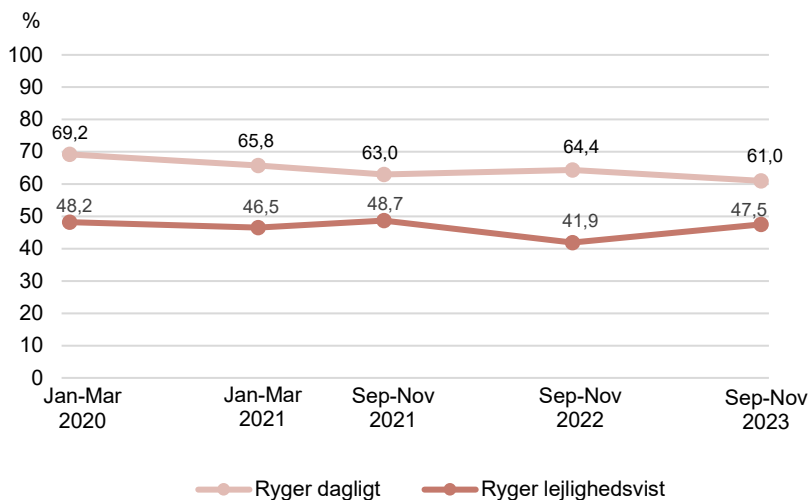
Tabel 4.3.1. Overvejelser om rygestop inden for den seneste måned (2023), opdelt på daglig og lejlighedsvis rygning, køn og aldersgrupper

	Total	Ryger dagligt	Ryger lejlighedsvist	Mænd	Kvinder	15-17 år	18-24 år	25-29 år
	% (n)	% (n)	% (n)	% (n)	% (n)	% (n)	% (n)	% (n)
Har overvejet	53,4 (853)	61,0 (418)	47,5 (434)	47,7 (338)	60,0 (515)	52,3 (140)	50,0 (413)	58,1 (300)
Har ikke overvejet	34,5 (530)	31,7 (207)	36,6 (323)	39,6 (282)	28,6 (248)	29,0 (77)	35,8 (283)	34,9 (170)
Ved ikke	12,1 (199)	8,7 (49)	15,8 (150)	12,7 (97)	11,4 (102)	18,7 (49)	14,3 (114)	7,0 (36)

I perioden fra 2020 til 2023 er andelen, der har overvejet rygestop blandt personer, der ryger dagligt eller lejlighedsvist, faldet fra 58,0 % til 53,4 % (ikke illustreret).

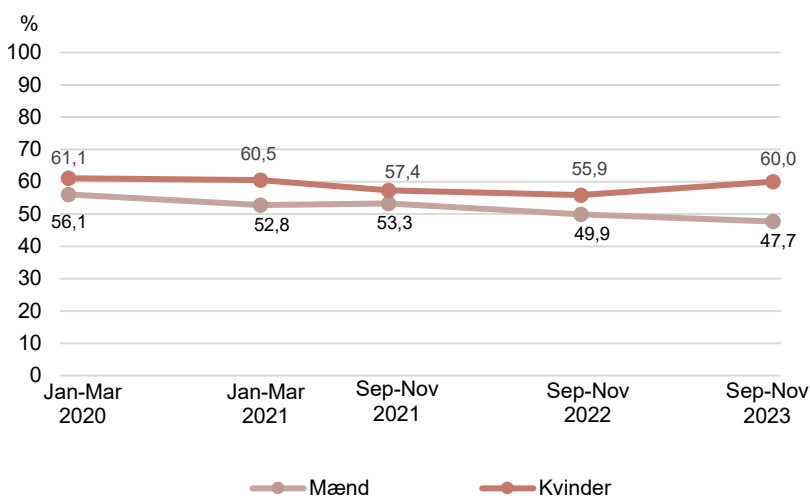
Figur 4.3.1 viser udviklingen fra 2020 til 2023 i andelen, der har overvejet rygestop inden for den seneste måned, opdelt på daglig og lejlighedsvis rygning. Det ses, at blandt personer, der røg dagligt i 2020, var der 69,2 %, der havde overvejet rygestop inden for seneste måned. Denne andel er faldet til 61 % i 2023. Blandt personer, der ryger lejlighedsvist, er andelen faldet fra 48,2 % i 2020 til 41,9 % i 2022. I 2023 er andelen dog nogenlunde svarende til den i 2020 (47,5 %).

Figur 4.3.1. Overvejelser om rygestop inden for den seneste måned (2020-2023)

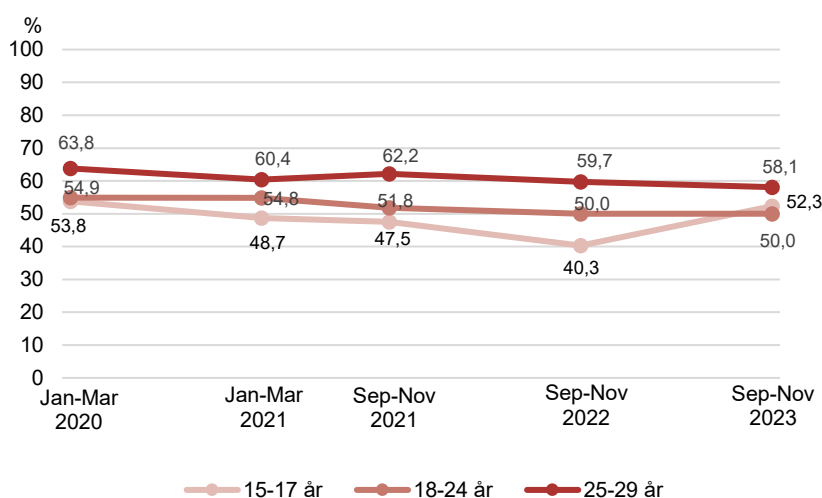
Overordnet set er andelen, der inden for den seneste måned har overvejet rygestop, lidt større blandt kvinder end blandt mænd (figur 4.3.2). For kvinder var andelen 61,1 % i 2020 og den er 60 % i 2023, for mænd var andelen 56,1 % i 2020 og den er 47,7 % i 2023.

Figur 4.3.2. Overvejelser om rygestop inden for den seneste måned (2020-2023), opdelt på køn

Figur 4.3.3 illustrer udviklingen i andelen, der har overvejet rygestop inden for den seneste måned, opdelt på aldersgrupper. For 25-29-årige var andelen i 2020 63,8 %, og den er 58,1 % i 2023. For 18-24-årige var andelen 54,9 % i 2020 og den er 52,3 % i 2023. I aldersgruppen 15-17 år var andelen 53,8 % i 2020. I 2022 var den faldet til 40,3 %, og i 2023 er den steget til 50 %.

Figur 4.3.3. Overvejelser om rygestop inden for den seneste måned (2020-2023), opdelt på aldersgrupper

I tabel 4.3.2 ses rygestopforsøg blandt personer, der ryger dagligt eller lejlighedsvist. Det fremgår, at 40 % aldrig har forsøgt rygestop, mens 24,8 % har forsøgt rygestop for mere end 1 år siden, og 31,9 % har forsøgt rygestop inden for de seneste 12 måneder. Det fremgår endvidere, at dem, der ryger lejlighedsvist, i højere grad angiver aldrig at have forsøgt rygestop (49,9 %) sammenlignet med dem, der ryger dagligt (27,5 %). Samtidig er andelen, der har forsøgt rygestop for mere end 1 år siden, større blandt dem, der ryger dagligt (35,0 %), end blandt dem, der ryger lejlighedsvist (16,7 %).

Der ses en tendens til, at andelen, som aldrig har forsøgt rygestop, falder med stigende aldersgruppe. Således angiver knap halvdelen (47,1 %) af de 15-17-årige, 44,6 % af de 18-24-årige og 31,8 % af de 25-29-årige, at de aldrig har forsøgt at stoppe med at ryge. På tværs af aldersgrupperne ses ikke de store forskelle i andelen, der har forsøgt rygestop inden for de seneste 12 måneder; mellem 29,7 % og 35,3 %, hvorimod andelen, der har forsøgt for mere end 1 år siden, stiger med stigende aldersgruppe. Der er ikke forskelle i rygestopforsøg mænd og kvinder imellem.

Tabel 4.3.2. Rygestopforsøg (2023), opdelt på daglig og lejlighedsvis rygning, køn og aldersgrupper*

	Total		Ryger dagligt		Ryger lejlighedsvist		Mænd		Kvinder		15-17 år		18-24 år		25-29 år	
	%	(n)	%	(n)	%	(n)	%	(n)	%	(n)	%	(n)	%	(n)	%	(n)
Ja, i løbet af de seneste 12 måneder	31,9	(489)	35,5	(239)	29,1	(250)	31,8	(217)	32,0	(272)	35,3	(90)	29,7	(234)	33,3	(165)
Ja, for mere end 1 år siden	24,8	(363)	35,0	(226)	16,7	(137)	24,2	(156)	25,4	(207)	7,5	(19)	21,7	(172)	34,6	(172)
Nej, aldrig	40,0	(624)	27,5	(184)	49,9	(440)	41,4	(290)	38,4	(334)	47,1	(121)	44,6	(348)	31,8	(155)
Husker ikke	7,2	(117)	6,4	(43)	7,9	(74)	6,7	(48)	7,8	(69)	12,9	(34)	7,2	(56)	5,3	(27)

*Det har været muligt for respondenterne at angive mere end ét svar. Grupperne er derfor ikke gensidigt udelukkende og summere således ikke til 100 %.

I det følgende beskrives udviklingen i rygestopforsøg (alene i tekst). Spørgsmålet om rygestopforsøg indgik ikke i de to første målinger af §RØG-undersøgelsen, hvorfor udviklingen udelukkende beskrives fra efteråret 2021 til 2023. Overordnet set svarer fordelingen i rygestopforsøg i 2023 til fordelingen i efteråret 2021, hvor en tredjedel (32,5 %) af dem, der røg, angav at de havde forsøgt rygestop inden for de seneste 12 måneder. Yderligere var der en fjerdedel (25,5 %), som havde forsøgt for mere end 1 år siden, og 34,5 %, som aldrig havde forsøgt rygestop.

Tabel 4.3.3 viser andelen, som ønsker rygestop blandt dem, der ryger dagligt eller lejlighedsvist, samt hvornår de eventuelt planlægger et rygestop. I alt angiver 67,3 %, at de ønsker at stoppe med at ryge. Halvdelen heraf har dog ikke planlagt, hvornår det skal ske (50,4 %). Andelen, der har planlagt at stoppe inden for 1 måned, er 8 %, mens 8,9 % planlægger at stoppe inden for 6 måneder. En større andel af dem, der ryger dagligt, ønsker rygestop, men har ikke planlagt hvornår (57,9 %), sammenlignet med dem, der ryger lejlighedsvist (44,3 %). Endvidere ses det, at andelen, der har planlagt rygestop inden for 6 måneder, er større blandt dem, der ryger dagligt (11,5 %), sammenlignet med dem, der ryger lejlighedsvist (6,8 %). En lidt større andel blandt kvinder end blandt mænd ønsker rygestop. På tværs af aldersgrupper ses det, at en større andel i den ældste aldersgruppe har planlagt rygestop inden for 6 måneder (11,2 % af de 25-29-årige vs. 8,1 % af de 18-24-årige, og 5 % af de 15-17-årige).

Tabel 4.3.3. Ønske om rygestop (2023), opdelt på daglig og lejlighedsvis rygning, køn og aldersgrupper

	Total % (n)	Ryger dagligt % (n)	Ryger lejlighedsvist % (n)	Mænd % (n)	Kvinder % (n)	15-17 år % (n)	18-24 år % (n)	25-29 år % (n)
Ja, jeg planlægger at stoppe inden for 1 måned	8,0 (120)	7,1 (46)	8,8 (74)	8,7 (59)	7,3 (61)	8,3 (21)	7,5 (57)	8,7 (42)
Ja, jeg planlægger at stoppe inden for 6 måneder	8,9 (134)	11,5 (77)	6,8 (57)	7,8 (51)	10,1 (83)	5,0 (14)	8,1 (63)	11,2 (57)
Ja, men jeg har ikke planlagt hvornår	50,4 (775)	57,9 (386)	44,3 (389)	45,4 (306)	55,9 (469)	49,4 (126)	48,4 (384)	53,1 (265)
Nej	32,7 (494)	23,5 (151)	40,1 (343)	38,2 (264)	26,7 (230)	37,3 (93)	36,1 (275)	27,0 (126)

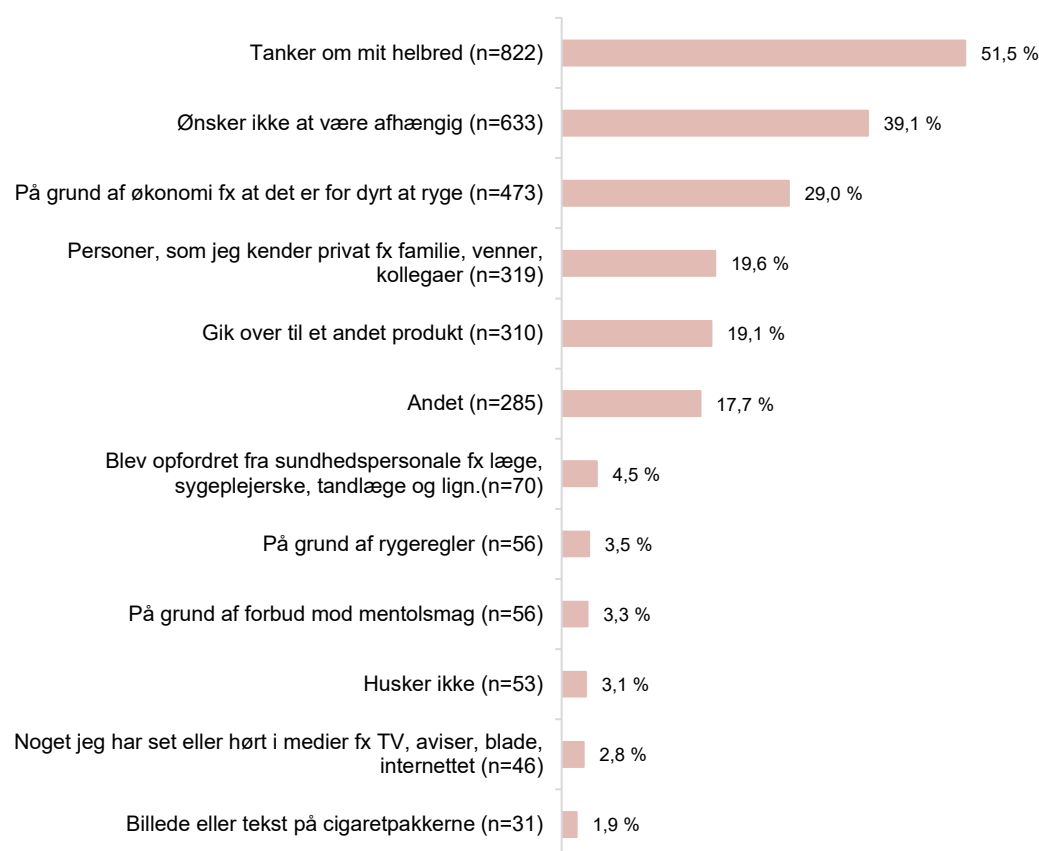
I det følgende beskrives udviklingen i ønske om rygestop (alene i tekst). Spørgsmålet om ønske om rygestop indgik ikke i de to første målinger af §RØG-undersøgelsen, hvorfor udviklingen udelukkende beskrives fra efteråret 2021 til 2023. I 2021 angav 7,1 % af dem, der røg, at de ønskede rygestop og havde planlagt at stoppe inden for 1 måned, mens 8,4 % planlagde rygestop inden for 6 måneder. Niveauerne for dette er en anelse højere i 2023 (8 % planlægger at stoppe inden for 1 måned, og 8,9 % inden for 6 måneder). Samtidig er andelen, der planlægger at stoppe, men ikke har besluttet hvornår, faldet fra 57,1 % i efteråret 2021 til 50,4 % i 2023. Andelen, der ikke ønsker at stoppe, er steget fra 27,4 % i efteråret 2021 til 32,7 % i 2023.

Det er især blandt dem, der ryger lejlighedsvist, at andelen, der ikke planlægger at stoppe, er steget (31 % i efteråret 2021 vs. 40,1 % i 2023). Blandt dem, der ryger dagligt, var der i efteråret 2021 20,3 %, der ikke planlagde at stoppe. Det er 23,5 % i 2023. I efteråret 2021 var der 6,1 %, som planlagde rygestop inden for 1

måned og 8,2 % inden for 6 måneder (til sammenligning er det 7,1 % og 11,5 % i 2023). Generelt ser der ud til at være en tendens til, at andelen, der ikke har planlagt hvornår, er faldet i alle aldersgrupper, og at der samtidig er større andele, som henholdsvis ikke planlægger at stoppe eller har planlagt det inden for en specifik periode. Dette gælder for alle tre aldersgrupper og på tværs af køn.

Figur 4.3.4. viser respondenternes egne angivelser af medvirkende faktorer til at stoppe med at ryge, eller at forsøge at stoppe. Ca. halvdelen (51,4 %) af dem, der enten er stoppet eller har forsøgt at stoppe, angiver at det skyldes tanker om deres helbred. Der er 39,1 %, som angiver, at det skyldes et ønske om ikke at være afhængig, og 28,7 %, at det skyldes økonomi, fx at det er for dyrt at ryge. Andre ting, der også angives at være en årsag, er personer, som man kender privat (19,5 %), og at man er gået over til et andet produkt (19,0 %).

Figur 4.3.4. Medvirkende faktorer til seneste rygestop/rygestopforsøg (2023)*

*Det har været muligt for respondenterne at angive mere end ét svar. Grupperne er derfor ikke gensidigt udelukkende og summerer således ikke til 100 %.

Spørgsmålet om medvirkende faktorer til seneste rygestop/stopforsøg indgik ikke i de fire første målinger af §RØG-undersøgelsen, hvorfor udviklingen ikke beskrives.

4.4 Priser på cigaretter og steder for køb

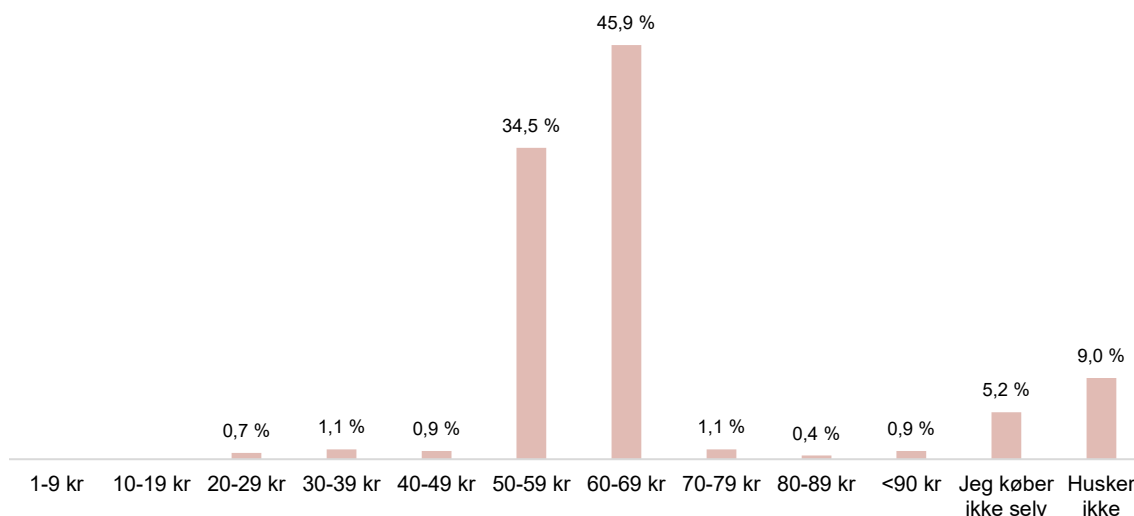
Ændringer i tobakspriser er et af de tiltag, der har størst indflydelse på tobaksforbruget blandt unge, da de generelt set er mere prisfølsomme (3). Med Finansloven 2020 blev det vedtaget, at gennemsnitsprisen på en pakke cigaretter med 20 stk. pr. 1. april 2020 skulle stige fra ca. 40 kr. til ca. 55 kr. Pr. 1. januar 2022 steg prisen yderligere til en gennemsnitlig pris på 60 kr. pr. pakke.

Respondenterne er blevet spurgt om, hvad de betalte for den seneste pakke cigaretter, de købte (figur 4.4.1). Her bør det bemærkes, at figuren viser respondenternes prisangivelse, som ikke nødvendigvis afspejler den reelle pris.

Omkring en tredjedel (34,5 %) angiver, at de har givet 50-59 kr., mens 45,9 % angiver, at de har givet 60-69 kr. Der er 9 %, som ikke husker, hvad de har betalt, og 5,2 %, som ikke selv køber deres cigaretter. Gennemsnittet, af hvad respondenterne siger, at de har betalt for den seneste pakke, er 59,70 kr.

Figur 4.4.1. Prisangivelse for en pakke cigaretter med 20 stk. (2023)*

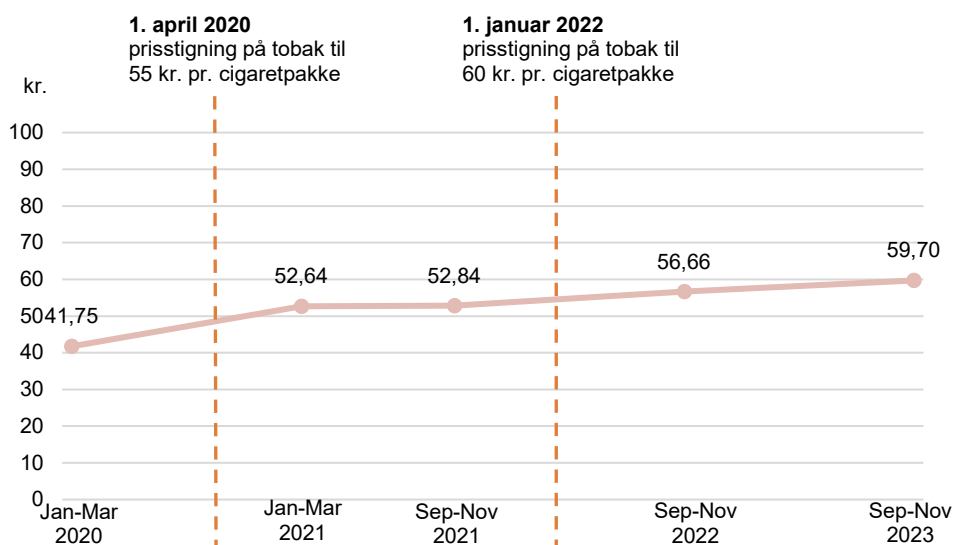
Figuren er baseret på 1.275 besvarelser, hvor % angiver, hvor stor en andel, der angiver at have betalt en pris, der ligger inden for den givne priskategori.

*Kategorierne "1-9 kr." og "10-19 kr.." fremgår ikke af figuren på grund af for få besvarelser.

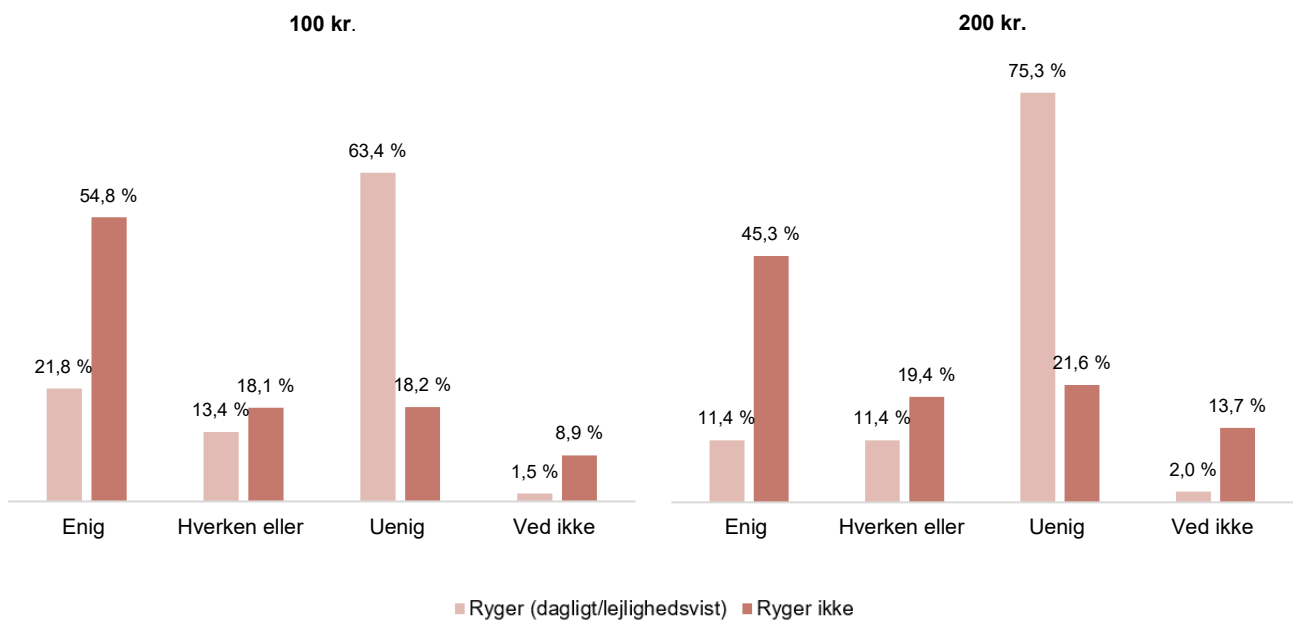
Figur 4.4.2 viser udviklingen i, hvad respondenterne angiver, at de betalte for den seneste pakke cigaretter med 20 stk. Inden den første prisstigning (pr. 1. april 2020) angav respondenterne, at de gennemsnitligt gav 41,75 kr. for en pakke cigaretter med 20 stk. Efter prisstigningen, hvor cigaretpakkerne skulle stige fra ca. 40 kr. til ca. 55 kr., angav respondenterne en gennemsnitlig pris på 52,64 kr. (starten af 2021). Et halvt år senere (efteråret 2021) angav respondenterne en gennemsnitlig pris på 52,84 kr., og efter den anden prisstigning (pr. 1. januar 2022) angives en gennemsnitspris på en pakke cigaretter med 20 stk. til 56,66 kr. I efteråret 2023 angives en gennemsnitlig pris på 59,70 kr.

Figur 4.4.2. Prisangivelser for en pakke cigaretter med 20 stk. (2020-2023)

Figur 4.4.3 illustrerer holdninger til, hvorvidt en pakke cigaretter med 20 stk. bør koste henholdsvis 100 eller 200 kr., opdelt på, om man selv ryger eller ej. Overordnet set er der en større andel, som er uenige i de angivne priser, blandt dem, der ryger, sammenlignet med dem, der ikke ryger. Andelen, der er uenige i prisangivelserne, stiger med stigende pris. Eksempelvis er 63,4 % af dem, der ryger, uenige i at cigaretter bør koste 100 kr., og 75,3 % af dem er uenige i at cigaretter bør koste 200 kr. Blandt dem, der ikke ryger, er der større andele, der er enige i de angivne priser. Eksempelvis er der lidt flere end halvdelen, der mener, at en pakke cigaretter bør koste 100 kr., og 45 %, som mener, at de bør koste 200 kr.

Figur 4.4.3. Holdninger til, hvad en pakke cigaretter skal koste (2023), opdelt på om man ryger (dagligt/lejlighedsvist) eller ikke ryger

Spørgsmålet om holdninger til, hvad en pakke cigaretter skal koste, indgik ikke i de tre første målinger af §RØG-undersøgelsen. I undersøgelsen fra 2022 indgik spørgsmålet med følgende prisangivelser; 60 kr., 90 kr. og 120 kr. Det er således ikke muligt at beskrive udviklingen her.

Af tabel 4.4.1 fremgår det, hvor de unge køber cigaretter, opdelt på henholdsvis køn og aldersgrupper. Lidt flere end hver tiende (11,9 %) køber ikke selv cigaretter, men får dem af familie eller venner. Der er ingen forskel mellem mænd og kvinder, men tydelige aldersmæssige forskelle; blandt 15-17-årige er der 26,4 %, der får cigaretter af familie eller venner, blandt 18-24-årige 12,2 % og blandt 25-29-årige 6,7 %. Overordnet set angiver størstedelen (73,2 %) at de køber cigaretter i supermarkedet, og 61,6 % i kiosker. Andelene, der køber cigaretter i supermarkeder og kiosker, er højere blandt de ældre aldersgrupper sammenlignet med de 15-17-årige. Det er dog værd at bemærke, at omkring halvdelen af de 15-17-årige, der ryger cigaretter, angiver at de køber cigaretter i supermarkeder (49,4 %) eller kiosker (47,5 %). Der er endvidere 56 %, som køber cigaretter på tankstationer. Det er ikke ret hyppigt forekommende at købe cigaretter på hjemmesider, via sociale medier eller i specialbutikker (tobakshandler).

Tabel 4.4.1. Steder, hvor cigaretter købes (2023), opdelt på køn og aldersgrupper

	Total		Mænd		Kvinder		15-17 år		18-24 år		25-29 år	
	%	(n)	%	(n)	%	(n)	%	(n)	%	(n)	%	(n)
Jeg køber ikke selv cigaretter, men får dem af familie eller venner	11,9	(185)	12,1	(82)	11,7	(103)	26,4	(65)	12,2	(88)	6,7	(32)
I et supermarked	73,2	(1.060)	71,3	(446)	75,2	(614)	49,4	(118)	77,1	(576)	76,7	(366)
I en kiosk	61,6	(894)	58,7	(367)	64,7	(527)	47,5	(115)	61,0	(455)	67,3	(324)
På en tankstation	56,0	(803)	56,7	(355)	55,3	(448)	36,0	(86)	57,6	(425)	61,0	(292)
På bar, café, natklub, bodega el.lign.	4,5	(60)	6,1	(37)	2,8	(23)	n/a		5,1	(36)	5,2	(22)
Af venner eller bekendte	5,7	(91)	4,8	(32)	6,6	(59)	18,6	(46)	3,9	(30)	3,3	(15)
På en dansk hjemmeside	n/a		n/a		n/a		n/a		n/a		n/a	
På en udenlandsk hjemmeside	0,7	(9)	1,1	(7)	n/a		n/a		n/a		n/a	
Via de sociale medier	0,8	(11)	0,8	(5)	0,7	(6)	n/a		0,7	(5)	n/a	
Specialbutik (tobakshandel)	1,3	(18)	2,0	(13)	0,6	(5)	n/a		1,7	(12)	n/a	
Andre steder	3,6	(52)	4,6	(30)	2,6	(22)	7,0	(16)	2,9	(21)	3,3	(15)

*Det har været muligt for respondenterne at angive mere end ét svar. Grupperne er derfor ikke gensidigt udelukkende og summerer således ikke til 100 %.

I det følgende beskrives udviklingen i steder, hvor cigaretter købes (alene i tekst). Andelen, der i 2020 angav ikke selv at købe cigaretter, men at få dem af familie eller venner, svarer til andelen i 2023 (10,7 % i 2020 vs. 11,9 % i 2023). Andelen, der køber cigaretter i supermarkedet, er faldet fra 77,1 % i 2020 til 73,2 % i 2023. Andelene, der angiver at købe cigaretter i kiosker, på tankstationer, på barer og lign., er ligeledes faldet siden 2020, hvor det var henholdsvis 72,6 % i kiosker, 65,8 % på tankstationer og 10,4 % på barer og lign.

5 Opvarmet tobak

I dette kapitel beskrives udbredelsen af rygning af opvarmet tobak blandt unge. Opvarmet tobak kaldes også 'heated tobacco'. Det består af en hardware-del, hvori der indsættes tobakspinde. Opvarmet tobak er stadig et forholdsvis nyt produkt.

Da det er et begrænset antal af respondenterne i undersøgelsen, der bruger opvarmet tobak, beskrives kun de overordnede andele i dette kapitel. Der er således ikke besvarelser nok til at beskrive brugen opdelt på køn og alder, samt smage og ønsker om at stoppe med at ryge opvarmet tobak.

5.1 Forbrug af opvarmet tobak

Det er en meget lille andel af de unge, der ryger opvarmet tobak dagligt eller lejlighedsvist (0,6 %). Der er 0,8 %, der angiver tidligere at have røget opvarmet tobak, og yderligere 5,1 %, der har prøvet det. Det vil sige, at der samlet set er 6,6 %, som har erfaring med at ryge opvarmet tobak, hvilket svarer til omkring 74.000 personer i aldersgruppen 15-29 år i Danmark.

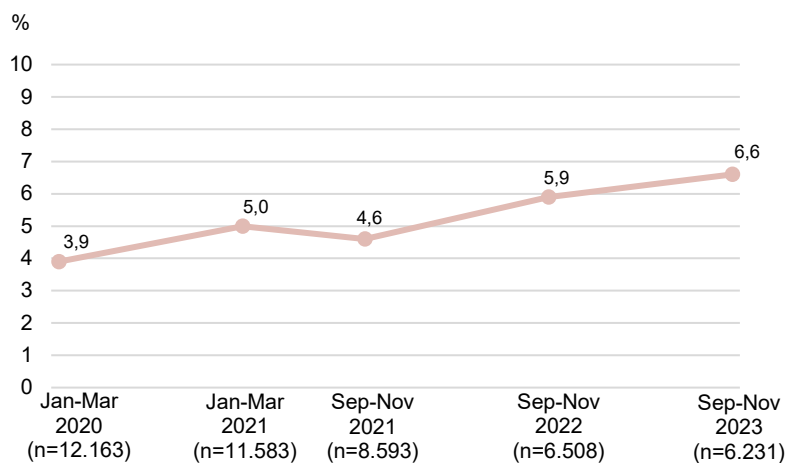
Tablet 5.1.1. Opvarmet tobak (2023)

	%	(n)
Ryger dagligt	0,3	(16)
Ryger lejlighedsvist	0,3	(21)
Har prøvet at ryge	5,1	(300)
Har tidligere røget	0,8	(47)
Har aldrig røget	93,4	(5.847)

Figur 5.1.1 illustrerer udviklingen i andelen, der har erfaring med opvarmet tobak. Det vil sige andelen, som ryger opvarmet tobak dagligt eller lejlighedsvist, og som tidligere har røget opvarmet tobak eller har prøvet at ryge det. I 2020 havde 3,9 % af respondenterne erfaring med opvarmet tobak. I 2023 er denne andel steget til 6,6 %. Langt den største andel udgøres af personer, der har prøvet at ryge opvarmet tobak.

Figur 5.1.1. Erfaring med opvarmet tobak (2020-2023)

(n) angiver antallet af respondenter, mens % angiver andelen, der enten ryger dagligt, ryger lejlighedsvist, som har prøvet at ryge eller tidligere har røget opvarmet tobak.

6 E-cigaretter

I dette kapitel afdækkes unges forbrug af e-cigaretter, herunder både genanvendelige og engangs e-cigaretter, ofte kaldet "vapes". E-cigaretter findes i mange forskellige former og typer, og i løbet af de seneste år er der kommet yderligere varianter til (16). Fælles for e-cigaretter er, at de består af en lille beholder med e-væske, et varmelement og et batteri. E-cigaretten opvarmer e-væsken, og der dannes aerosoler (luftbårne partikler, der fungerer som bærere af indholdsstofferne), som indåndes (16, 24). Nogle typer af e-cigaretter kan genoplades og genopfyldes med e-væske og kan således bruges flere gange, mens andre ikke kan genoplades og derfor betegnes som engangs e-cigaretter (25). En af de mere omtalte varianter de seneste år er engangs e-cigaretter af typen "Puff Bars". I dette kapitel betegnes engangs e-cigaretter som "engangsvapes", mens betegnelsen "e-cigaretter" bruges, når der er tale om alle typer samlet.

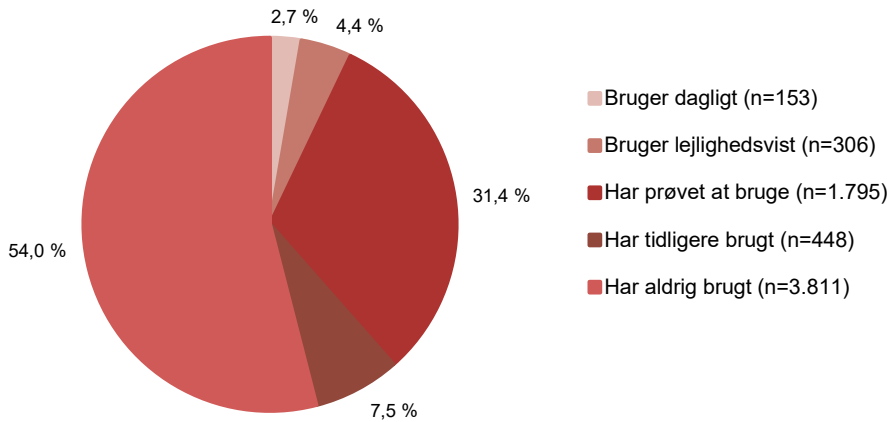
Kapitlet beskriver forbruget af e-cigaretter opdelt på køn og alder, typer af smage, hvorvidt der bruges nikotin i e-cigaretterne, samt respondenternes ønsker og overvejelser om at stoppe med at bruge e-cigaretter. Desuden præsenteres opgørelser over forbruget af engangsvapes separat. Brug af engangsvapes er inkluderet i §RØG-undersøgelsen fra 2022 og 2023, men ikke i de tidligere undersøgelser. Der er også opgørelser over blandt andet hvor mange penge, de unge bruger på e-cigaretter og tilbehør, samt hvor de køber det.

6.1 Forbrug af e-cigaretter

Andelen, der bruger e-cigaretter dagligt, er 2,7 %, mens andelen, der bruger e-cigaretter lejlighedsvist, er 4,4 % (figur 6.1.1). Således er der 7,1 %, der bruger e-cigaretter enten dagligt eller lejlighedsvist, hvilket svarer til omkring 81.000 personer i alderen 15-29 år i Danmark. Andelen, der har prøvet at bruge e-cigaretter, er 31,4 %, mens andelen, som tidligere har brugt e-cigaretter, er 7,5 %. Det vil sige, at knap halvdelen af de unge har erfaring med at bruge e-cigaretter, enten som nuværende eller tidligere brug, eller som har prøvet at bruge e-cigaretter. Der er 54 %, som angiver, at de aldrig har prøvet at bruge e-cigaretter.

Figur 6.1.1. E-cigaretter (2023)

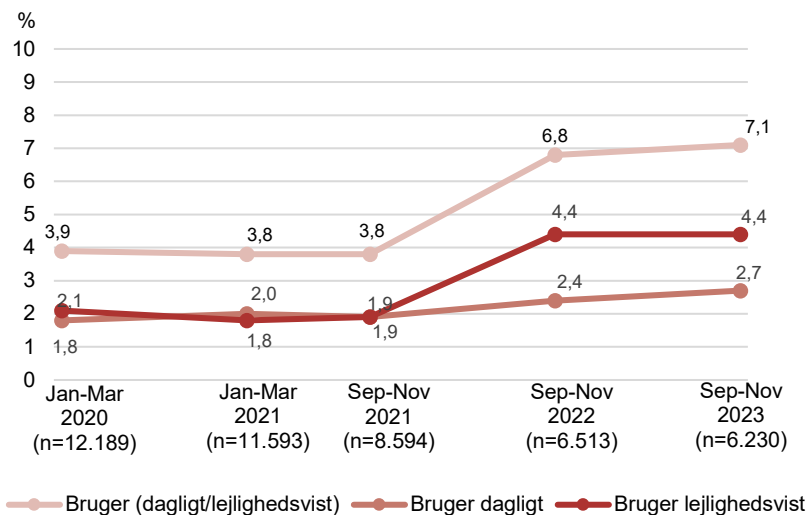
(n) angiver antallet af respondenter i den pågældende gruppe, mens % angiver andelen, der henholdsvis dagligt bruger, lejlighedsvist bruger, har prøvet at bruge, tidligere har brugt eller aldrig har brugt e-cigaretter.

Figur 6.1.2 viser udviklingen i andelen, der bruger e-cigaretter i perioden fra 2020 til 2023. Det ses, at andelen, der bruger e-cigaretter, er steget fra 3,9 % i 2020 til 7,1 % i 2023. Andelen, der bruger e-cigaretter, har imidlertid ligget stabilt lige under 4 % i perioden fra 2020 til efteråret 2021. Stigningen i brugen af e-cigaretter ses især fra efteråret 2021 til 2022. Andelen, der aldrig har prøvet at bruge e-cigaretter, er faldet siden 2020 (57,7 %), sammenlignet med 54 % i 2023 (ikke illustreret).

Figur 6.1.2. E-cigaretter (2020-2023)

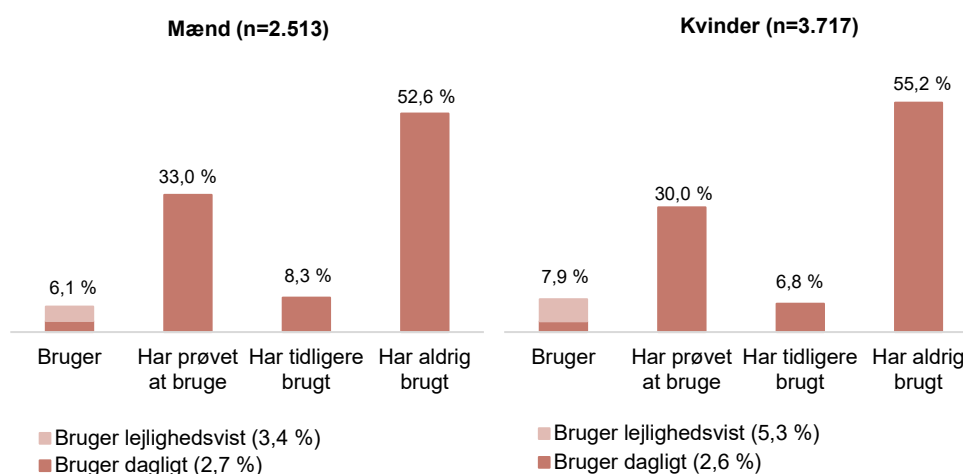
(n) angiver antallet af respondenter, mens % angiver andelen, der henholdsvis bruger e-cigaretter dagligt og lejlighedsvist, samt den samlede andel, der bruger e-cigaretter (dagligt/lejlighedsvist).

Figur 6.1.3 viser andelen, der bruger af e-cigaretter, opdelt på køn. I alt 6,1 % blandt mænd og 7,9 % blandt kvinder bruger e-cigaretter enten dagligt eller lejlighedsvist. For begge køn er der en større andel, der bruger e-cigaretter lejlighedsvist end dagligt. Blandt kvinder er der 5,3 %, der bruger e-cigaretter lejlighedsvist, mens det er 3,4 % blandt mænd. Der er en lidt større andel blandt mænd end kvinder, som har prøvet at bruge e-cigaretter (henholdsvis 33 % og 30 %).

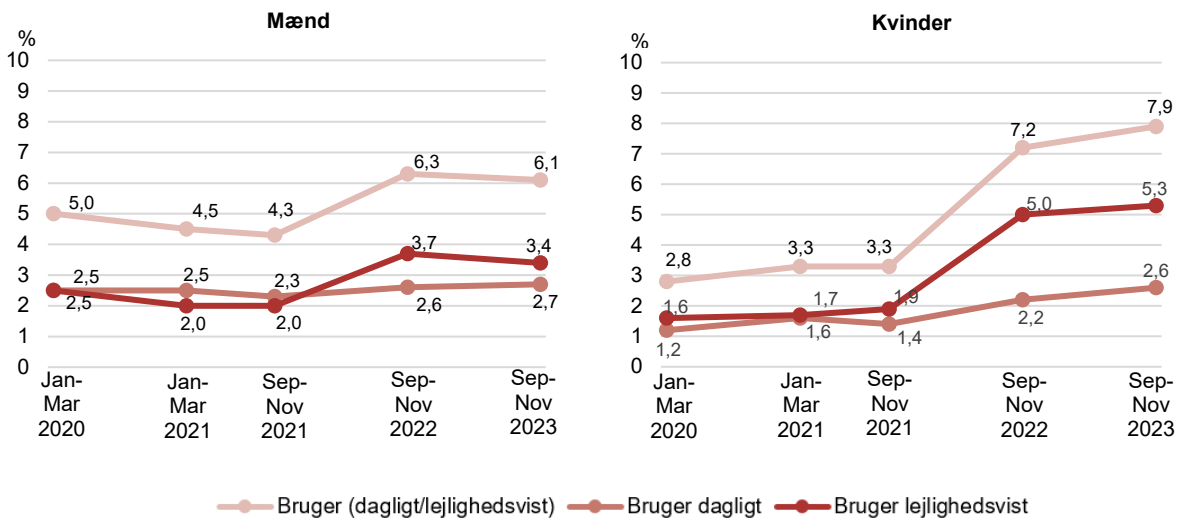
Figur 6.1.3. E-cigaretter (2023), opdelt på køn

(n) angiver antallet af respondenter opdelt på køn, mens % angiver andelen, der henholdsvis bruger, har prøvet at bruge, tidligere har brugt eller aldrig har brugt e-cigaretter. Andelen, der bruger e-cigaretter, er opdelt på respondenter, der bruger e-cigaretter dagligt og lejlighedsvist. Procentandelen for hver gruppe er angivet neden for figuren.

I figur 6.1.4 ses udviklingen i andelen, der bruger e-cigaretter, fra 2020 til 2023, opdelt på køn. Det er især blandt kvinder, at andelen, der bruger e-cigaretter, er steget. Fra 2,8 % i 2020 til 7,9 % i 2023. For mænd ses en mindre stigning over perioden; fra 5,0 % i 2020 til 6,1 % i 2023. Den samlede stigning i andelen, der bruger e-cigaretter for begge køn, kan primært tilskrives stigningen i det lejlighedsvis forbrug fra efteråret 2021 til 2022. Overordnet set er andelen, der aldrig har prøvet at bruge e-cigaretter faldet siden 2020. Faldet skyldes et fald blandt kvinder; fra 63,3 % i 2020, der aldrig havde prøvet at bruge e-cigaretter, til 55,2 % i 2023. Blandt mænd var andelen 52,2 % i 2020, hvor andelen er 52,6 % i 2023.

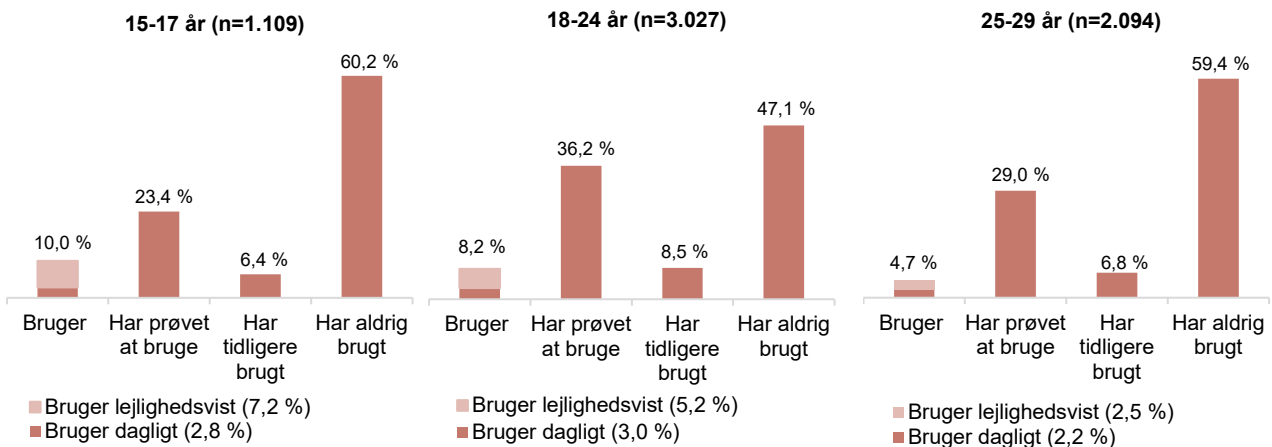
Figur 6.1.4. E-cigaretter (2020-2023), opdelt på køn

Af figur 6.1.5 fremgår andelen, der bruger e-cigaretter, opdelt på aldersgrupper. Den største andel, der bruger e-cigaretter (dagligt eller lejlighedsvist), ses blandt de 15-17-årige, hvor hver tiende bruger e-cigaretter (10,0 %). Blandt de 18-24-årige angiver 8,2 %, at de bruger e-cigaretter enten dagligt eller lejlighedsvist, mens 4,7 % blandt 25-29-årige angiver det tilsvarende. Forskellen i brugen af e-cigaretter på tværs af aldersgrupper kan alene tilskrives forskelle i andelen, der bruger e-cigaretter lejlighedsvist (7,2 % blandt de 15-17-årige, 5,2 % blandt de 18-24-årige og 2,5 % blandt de 25-29-årige). Den største andel, der har prøvet at bruge e-cigaretter, ses blandt de 18-24-årige (36,2 %).

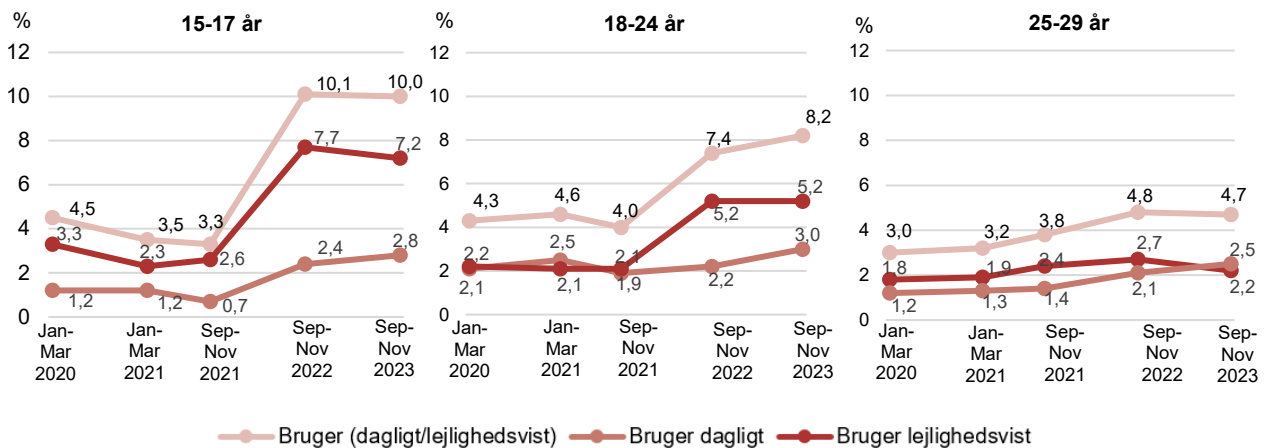
Figur 6.1.5. E-cigaretter (2023), opdelt på aldersgrupper

(n) angiver antallet af respondenter opdelt på aldersgrupper, mens % angiver andelen, der henholdsvis bruger, har prøvet at bruge, tidligere har brugt eller aldrig har brugt e-cigaretter. Andelen, der bruger e-cigaretter, er opdelt på respondenter, der bruger e-cigaretter dagligt og lejlighedsvist. Procentandelen for hver gruppe er angivet neden for figuren.

Figur 6.1.6 viser udviklingen i andelen, der bruger e-cigaretter fra 2020 til 2023, opdelt på aldersgrupper. Det fremgår, at der er markante forskelle i udviklingen i brugen af e-cigaretter på tværs af aldersgrupperne. I alle aldersgrupper er andelen, der bruger e-cigaretter steget, dog mest markant blandt de 15-17-årige. For denne aldersgruppe er andelen, der bruger e-cigaretter, steget fra 4,5 % i 2020 til 10% i 2023. Også blandt de 18-24-årige ses en stigning fra 4,3 % i 2020 til 8,2 % i 2023. Blandt 25-29-årige er andelen steget fra 3 % i 2020 til 4,7 % i 2023.

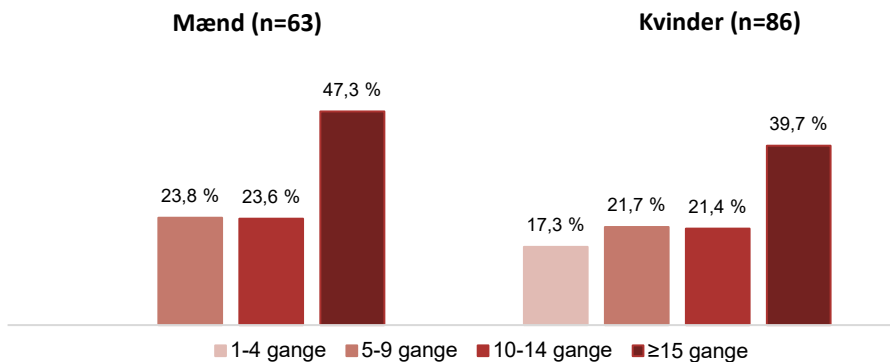
Figur 6.1.6. E-cigaretter (2020-2023), opdelt på aldersgrupper

Figur 6.1.7 viser antal gange e-cigaretter anvendes pr. dag blandt dem, der bruger e-cigaretter hver dag, opdelt på køn. I spørgeskemaet er det specificeret, at én gang består af omkring 15 sug eller varer omkring 10 minutter. Blandt mænd angiver halvdelen (47,3 %) af dem, der dagligt bruger e-cigaretter, at de gør det 15 eller flere gange dagligt. Blandt kvinder er det to ud af fem (39,7 %). Overordnet ser det ud til, at forbruget af e-cigaretter, baseret på antal gange dagligt, er lidt højere blandt mænd end blandt kvinder.

Figur 6.1.7. Antal gange e-cigaretter anvendes pr. dag blandt respondenter, der bruger e-cigaretter dagligt (2023), opdelt på køn*

(n) angiver antallet af respondenter, der dagligt bruger e-cigaretter, opdelt på køn, mens % angiver andelen, der bruger e-cigaretter henholdsvis 1-4, 5-9, 10-14 og 15 eller flere gange dagligt.

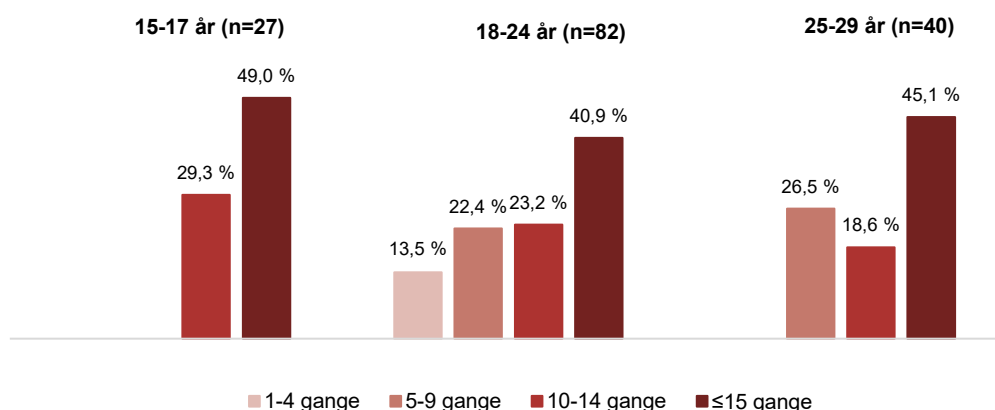
* Kategorien 1-4 gange blandt mænd fremgår ikke af figuren som følge af for få besvarelser.

Spørgsmålet om antal gange dagligt, e-cigarettur bruges, indgik ikke i de fire første målinger af §RØG-undersøgelsen, hvorfor udviklingen fra 2020 til 2023 ikke kan beskrives.

I figur 6.1.8 ses fordelinger over antal gange, e-cigarettur anvendes dagligt, opdelt på aldersgrupper. I alle aldersgrupper angiver den højeste andel at bruge e-cigarettur 15 eller flere gange dagligt. Blandt 15-17-årige angiver halvdelen (49,0 %) af dem, der bruger e-cigarettur dagligt, at de gør det 15 eller flere gange hver dag. Blandt 18-24-årige er det 40,9 % og blandt 25-29-årige, er det 45,1 %. Overordnet set er der få af dem, der bruger e-cigarettur dagligt, der gør det 1-4 gange. Blandt 18-24-årige er det 13,5 %, og i de andre to aldersgrupper er der for få til at angive andele.

Figur 6.1.8. Antal gange e-cigarettur pr. dag anvendes blandt respondenter, der bruger e-cigarettur dagligt (2023), opdelt på aldersgrupper

(n) angiver antallet af respondenter, der dagligt bruger e-cigarettur, opdelt på aldersgrupper, mens % angiver andelen, der bruger e-cigarettur henholdsvis 1-4, 5-9, 10-14 og 15 eller flere gange dagligt.

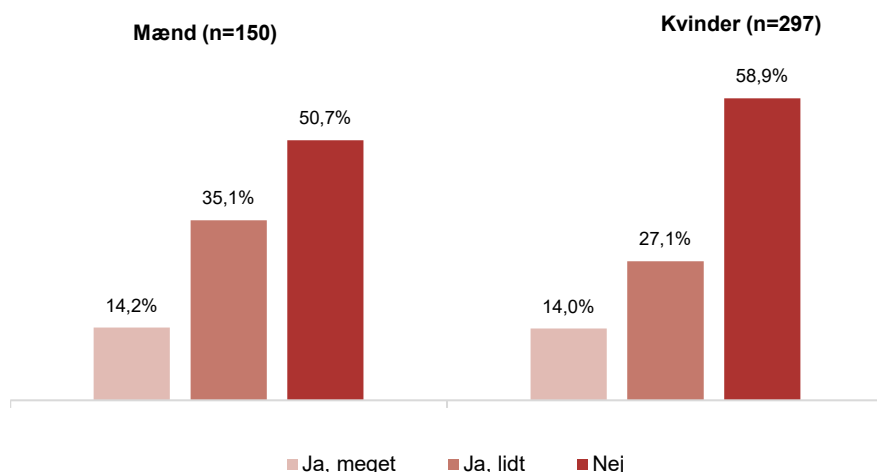
* Kategorien 1-4 gange og 5-9 gange blandt 15-17-årige, samt 1-4 gange blandt 25-29-årige fremgår ikke af figuren som følge af for få besvarelser.

Spørgsmålet om antal gange dagligt e-cigarettur bruges, indgik ikke i de fire første målinger af §RØG-undersøgelsen, hvorfor udviklingen fra 2020 til 2023 ikke kan beskrives.

Af figur 6.1.9 fremgår de unges angivelser af afhængighed af e-cigarettur, opdelt på køn. Overordnet set angiver halvdelen eller lidt flere blandt begge køn, at de ikke føler sig afhængige. Blandt mændene er andelen 50,7 % og blandt kvinderne er andelen 58,9 %. Blandt dem, der bruger e-cigarettur dagligt eller lejlighedsvist, ses der en tendens til en lidt større andel, der føler sig afhængige, blandt kvinder sammenlignet med mænd. Omkring 14 % blandt begge køn føler sig meget afhængige, og mellem en tredjedel og en fjerdedel blandt begge køn føler sig lidt afhængige.

Figur 6.1.9. Selvoplevet afhængighed af e-cigaretter (2023), opdelt på køn

(n) angiver antallet af respondenter, der bruger e-cigaretter dagligt eller lejlighedsvist, opdelt på køn, mens % angiver andelen, der oplever at være afhængige af e-cigaretter.

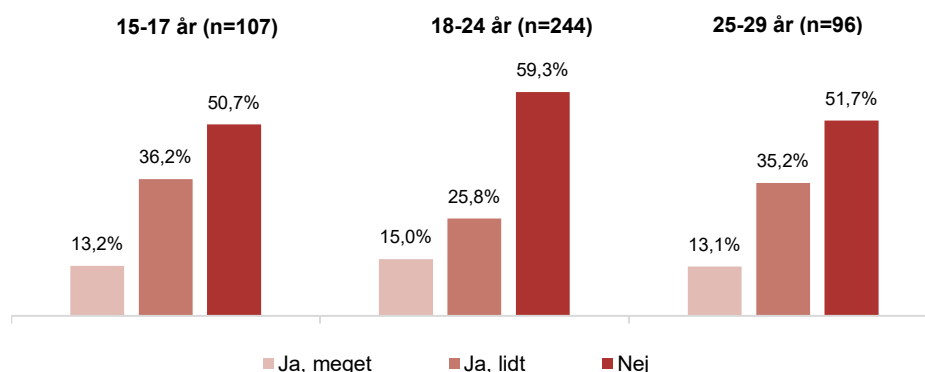

Spørgsmålet om afhængighed af e-cigaretter indgik ikke i de første fire målinger af §RØG-undersøgelsen, hvorfor udviklingen fra 2020 til 2023 ikke kan beskrives.

Af figur 6.1.10 fremgår de unges angivelser af afhængighed af e-cigaretter, opdelt på aldersgrupper. Overordnet set er der ikke markante forskelle aldersgrupperne imellem, bortset fra en tendens til en lidt højere andel blandt 18-24-årige, der ikke føler sig afhængige (59,3 %), sammenlignet med de andre aldersgrupper, hvor det er omkring 50 %.

Figur 6.1.10. Selvoplevet afhængighed af e-cigaretter (2023), opdelt på aldersgrupper

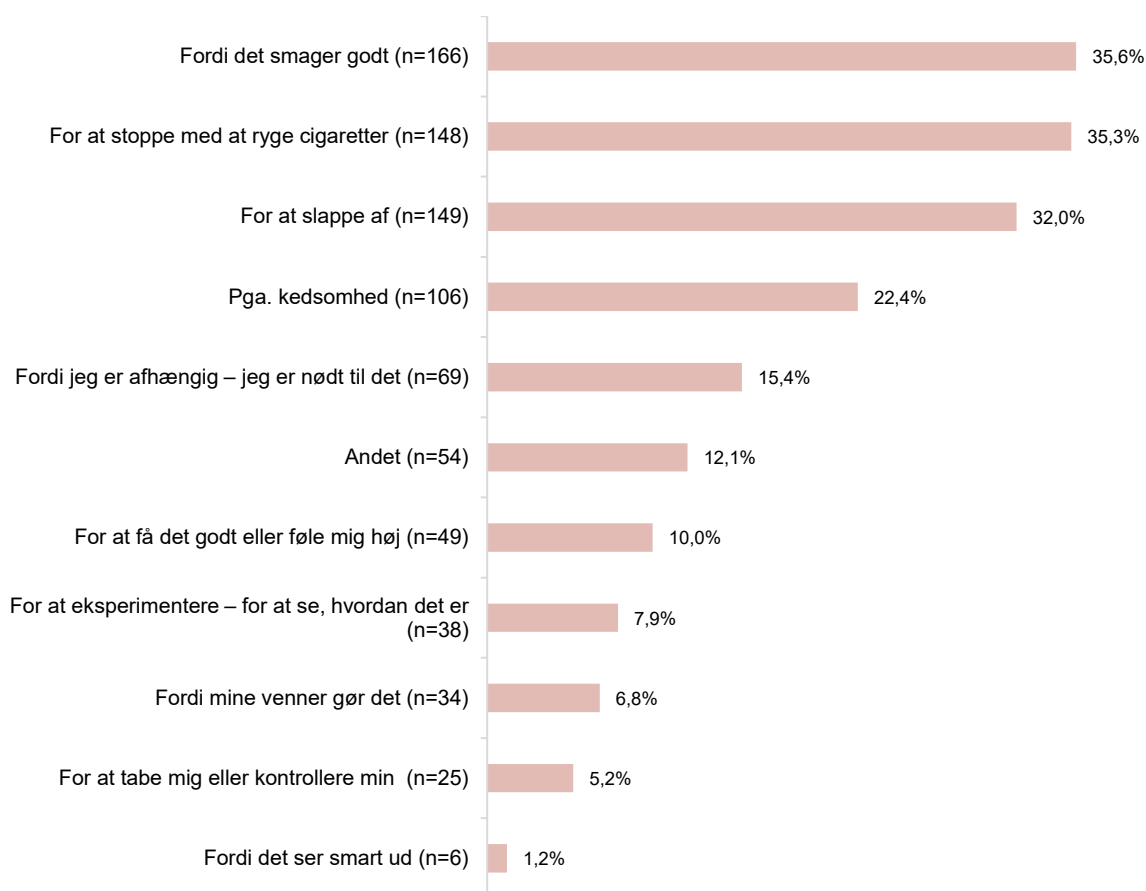
(n) angiver antallet af respondenter, der bruger e-cigaretter dagligt eller lejlighedsvist, opdelt på aldersgrupper, mens % angiver andelen, der oplever at være afhængige af e-cigaretter.

Spørgsmålet om afhængighed af e-cigaretter indgik ikke i de første fire målinger af §RØG-undersøgelsen, hvorfor udviklingen fra 2020 til 2023 ikke kan beskrives.

Figur 6.1.11 viser årsager til at bruge e-cigaretter. De hyppigst angivne årsager er "Fordi det smager godt" (35,6 %), "For at stoppe med at ryge cigaretter" (35,3 %), og "For at slappe af" (32 %). Der er endvidere 22,4 %, som gør det på grund af kedsomhed, og 15,4 %, der gør det, fordi de er afhængige. Mere end hver tiende (12,1 %) angiver, at der er en anden årsag end de listede årsager i spørgeskemaet. Som uddybende svar skriver de blandt andet, at de gør det sammen med venner, til fester, og fordi det er hyggeligt.

Figur 6.1.11. Årsager til at bruge e-cigaretter

Spørgsmålet om årsager til at bruge e-cigaretter indgik ikke i de første fire målinger af §RØG-undersøgelsen, hvorfor udviklingen fra 2020 til 2023 ikke kan beskrives.

6.2 Forbrug af engangsvapes

Som beskrevet i kapitlets indledning har §RØG-undersøgelsen fra 2022, samt den aktuelle undersøgelse (2023) specifikt spurgt ind til brugen af engangsvapes. Dette afsnit beskriver forbruget af engangsvapes, herunder andelen, der udelukkende bruger engangsvapes, og andelen, der bruger både engangsvapes og genopladelige e-cigaretter med tank og batteri. Yderligere belyses forbruget af engangsvapes, opdelt på køn og aldersgrupper.

Som også beskrevet i forrige afsnit er der overordnet set 7,1 %, der bruger e-cigaretter (alle typer). Fratrækker man den andel, der udelukkende bruger genopladelige e-cigaretter med batteri og tank, er den resterende andel på 5,5 %, som således udtrykker andelen, der bruger engangsvapes. Dette svarer til, at omkring 62.500 personer i Danmark i aldersgruppen 15-29 år bruger engangsvapes enten dagligt (1,8 %) eller lejlighedsvist (3,7 %).

Tabel 6.2.1 viser, hvilken type af e-cigaretter respondenterne bruger, blandt dem, der har angivet, at de bruger e-cigaretter enten dagligt eller lejlighedsvist. Flere end halvdelen angiver, at de udelukkende bruger engangsvapes (56,8%). Dette er steget siden 2022, hvor det var 43,0 %. Omkring en fjerdedel (23,6 %) bruger udelukkende e-cigaretter med batteri og tank, mens 19,6 % bruger begge typer. Andelen, der bruger begge typer, er den samme som i 2022 (18,9 %), mens andelen, som kun bruger e-cigaretter med batteri og tank, er faldet siden 2022, hvor andelen var 38,1 %.

Tabel 6.2.1. E-cigaretter (2023), opdelt på typen af e-cigarett

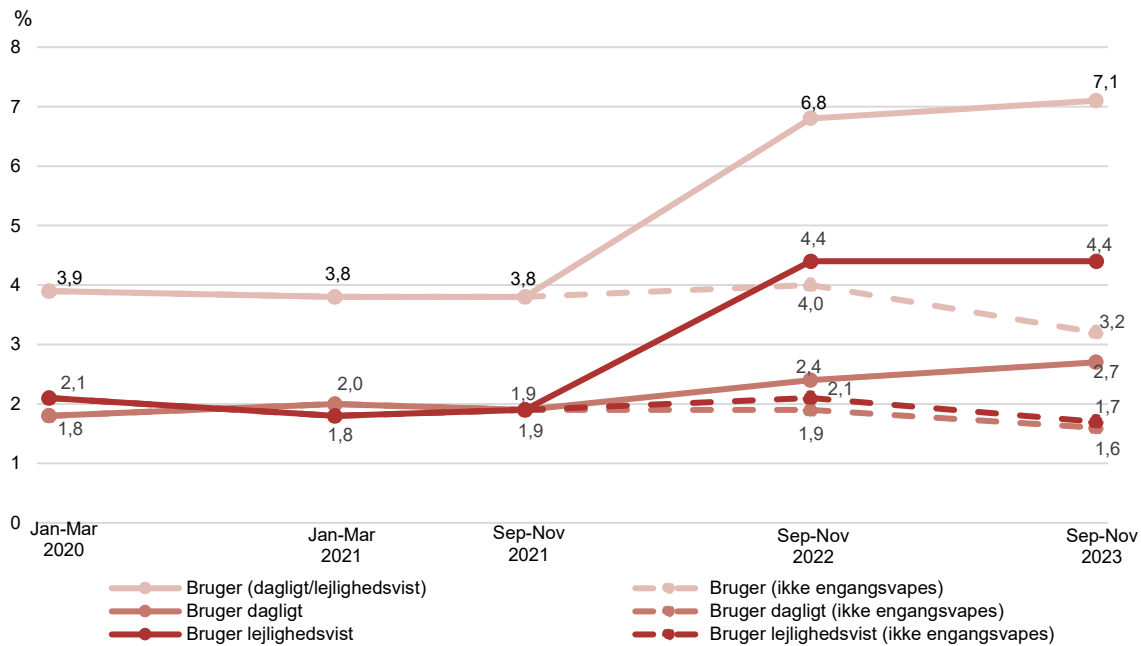
	%	(n)
Bruger udelukkende engangs e-cigaretter (engangsvapes)	56,8	(275)
Bruger udelukkende e-cigaretter med batteri og tank	23,6	(96)
Bruger både en-gangs e-cigaretter og e-cigaretter med batteri og tank	19,6	(90)

I figur 6.2.1 illustreres udviklingen i brugen af e-cigaretter fra 2020 til 2023. Figuren svarer til figur 6.1.2, dog med den undtagelse, at der for målingerne i 2022 og 2023 vises to målepunkter; ét for det samlede forbrug af e-cigaretter og ét for forbruget af genopladelige e-cigaretter med batteri og tank, det vil sige fratrukket den andel, der udelukkende bruger engangsvapes (den stiplede linje).

Når man ser på forbruget af e-cigaretter uden engangsvapes, ses en nogenlunde stabil andel (omkring 4 %) i løbet af perioden, dog med en tendens til et fald fra 2022 til 2023 (den stiplede linje). Stigningen i forbruget af e-cigaretter inkl. engangsvapes (fra 3,8 % i 2021 til 6,8 % i 2022) kan udelukkende tilskrives brugen af engangsvapes.

Figuren viser endvidere, at stigningen primært kan tilskrives en stigning i andelen, der bruger engangsvapes lejlighedsvist, dog også med en opadgående kurve for dagligt brug af engangsvapes.

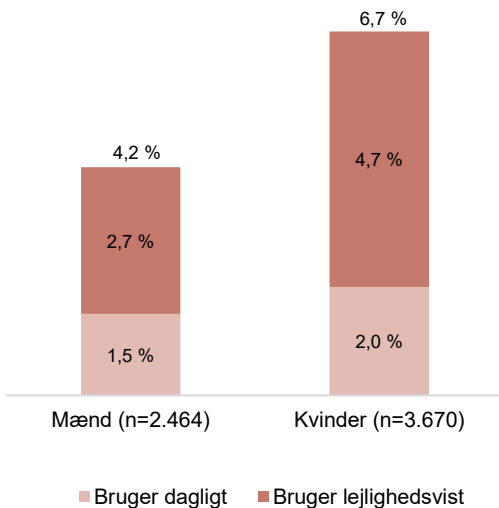
Figur 6.2.1. E-cigaretter med og uden engangsvapes (2020-2023)

Af figur 6.2.2 fremgår andelen, der bruger engangsvapes, opdelt på køn. Andelen er større blandt kvinder (6,7 %) end blandt mænd (4,2 %). For begge køn er det lejlighedsvis forbrug højest. Forbruget er steget for begge køn siden 2022, hvor det var 5,3 % blandt kvinder og 3,2 % blandt mænd.

Figur 6.2.2. Engangsvapes (2023), opdelt på køn

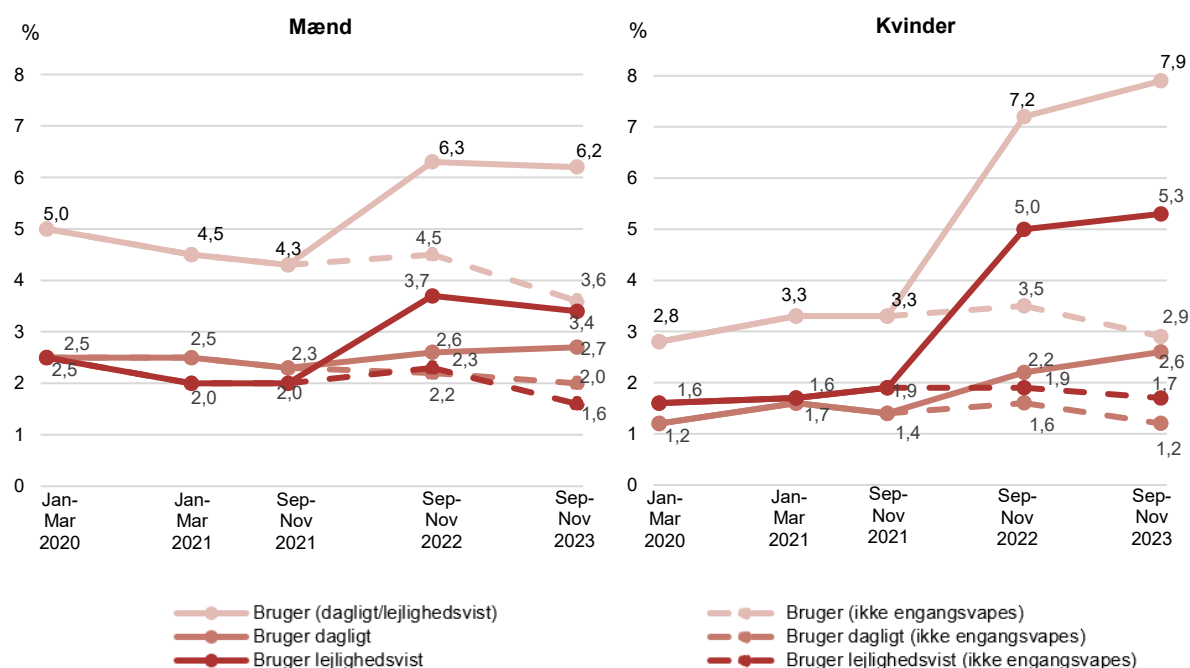
(n) angiver antallet af respondenter opdelt på køn, mens % angiver andelen, der bruger engangsvapes.

I figur 6.2.3 ses udviklingen i andelen, der bruger e-cigaretter med og uden engangsvapes, opdelt på køn. Blandt mænd er andelen, der bruger e-cigaretter dagligt eller lejlighedsvist, steget fra 5,0 % i 2020 til 6,2 % i 2023. Fratrækker man den andel, der bruger engangsvapes, og ser på den stiplede linje, ses det, at andelen, der bruger e-cigaretter i 2022 var 4,5 %, og i 2023 er andelen 3,6 %. Det samlede forbrug af e-cigaretter blandt mænd er imidlertid samme i 2022 (6,3 %) som i 2023 (6,2 %). Det vil med andre ord sige, at færre bruger e-cigaretter med batteri og tank, mens flere bruger engangsvapes som fx Puff bars. Blandt kvinder er der ligeledes overordnet set sket en stigning i andelen, der bruger e-cigaretter dagligt eller lejlighedsvist, fra 2,8 % i 2020 til 7,9 % i 2023. Stigningen er især udtalt fra efteråret 2021 til 2022, hvor andelen er steget fra 3,3 % til 7,2 %. Ser man alene på andelen, der bruger e-cigaretter med batteri og tank (det vil sige uden dem, der bruger engangsvapes, ses det, at andelen blandt kvinder er gået fra 2,8 % i 2020 til 3,5 % i 2022, og til 2,9 % i 2023. Stigningen i brugen af alle typer af e-cigaretter blandt kvinderne kan derfor tilskrives et stigende forbrug af engangsvapes.

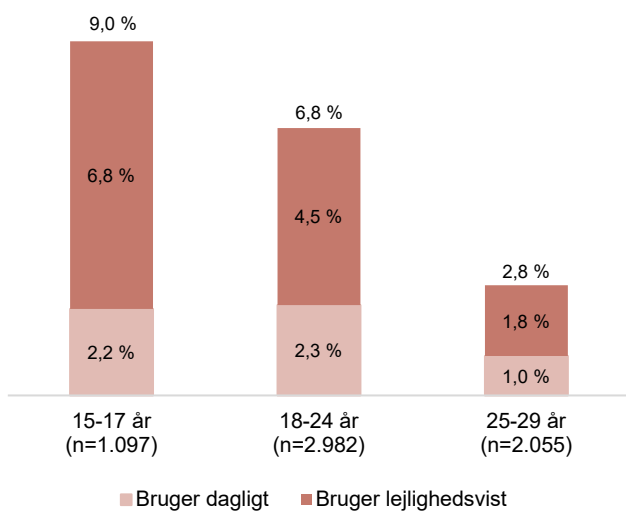
For begge køn er det særligt andelen, der bruger engangsvapes lejlighedsvist, som er steget i perioden fra efteråret 2021 til 2022. Blandt kvinder er det lejlighedsvis forbrug steget fra 1,9 % i efteråret 2021 til 5,0 % i 2022, mens det er steget fra 2,0 % til 3,7 % blandt mænd i samme periode. Andelen i 2023 svarer overordnet til dem i 2022.

Figur 6.2.3. E-cigaretter med og uden engangsvapes (2020-2023), opdelt på køn

Der er markante aldersmæssige forskelle i brugen af engangsvapes (figur 6.2.4). Blandt 15-17-årige er det næsten hver tiende (9,0 %), der bruger engangsvapes, mens det er 6,8 % blandt 18-24-årige og 2,8 % blandt 25-29-årige. Niveauet for 15-17-årige svarer til niveauet i 2022 (9 %), mens det er steget for de to andre aldersgrupper; 18-24-årige i 2022 var 5,4 %, og 25-29-årige 1,2 %. Stigningerne kan tilskrives en stigning i både dagligt og lejlighedsvist forbrug.

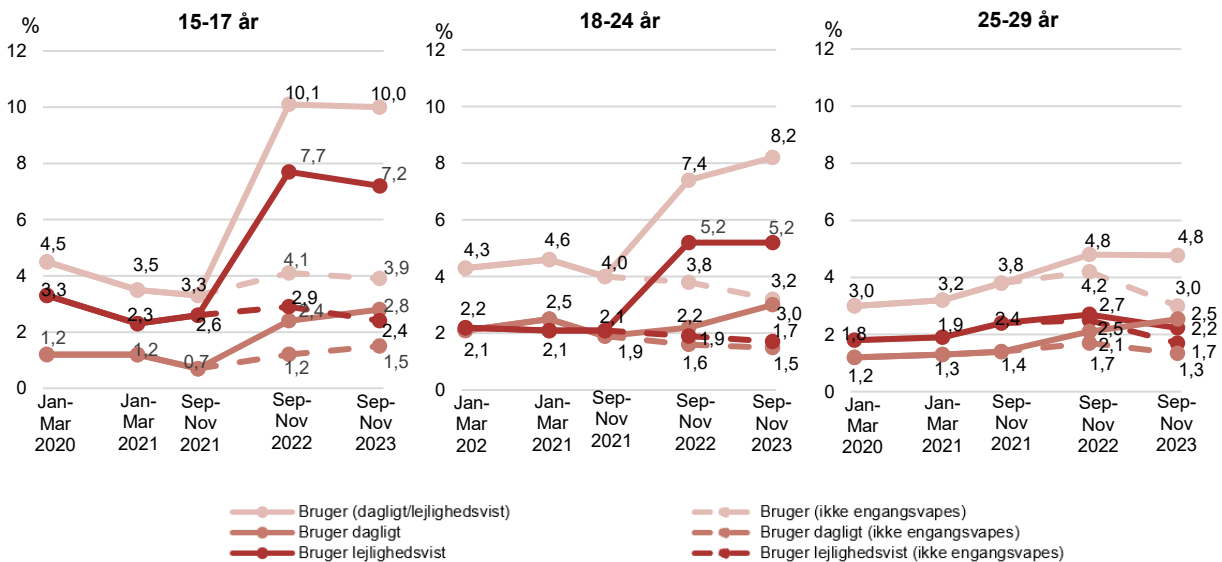
Figur 6.2.4. Engangsvapes (2023), opdelt på aldersgrupper

Af figur 6.2.5 fremgår det, at udviklingen i brugen af e-cigaretter med og uden engangsvapes er forskellig aldersgrupperne imellem. Blandt 15-17-årige er brugen af e-cigaretter steget fra 4,5 % i 2020 til 10 % i efteråret 2023. Der er således sket en fordobling i andelen, der bruger e-cigaretter, så det i 2023 er hver tiende i aldersgruppen, som bruger e-cigaretter. Stigningen kan primært tilskrives en markant stigning i brugen af engangsvapes mellem efteråret 2021 og 2022.

For 18-24 år ses ligeledes en fordobling i andelen, der bruger af e-cigaretter, fra 4,3 % i 2020 til 8,2 % i 2023. Også i denne aldersgruppe er det brugen af engangsvapes, der udgør stigningen, mens brugen af e-cigaretter med tank og batteri ser ud til at være faldende (den stiplede linje). Blandt 25-29-årige ses ligeledes en stigning fra 2020 til 2023. Denne er dog markant mindre udtalt sammenlignet med de øvrige aldersgrupper.

Figur 6.2.5. E-cigaretter med og uden engangsvapes (2020-2023), opdelt på aldersgrupper

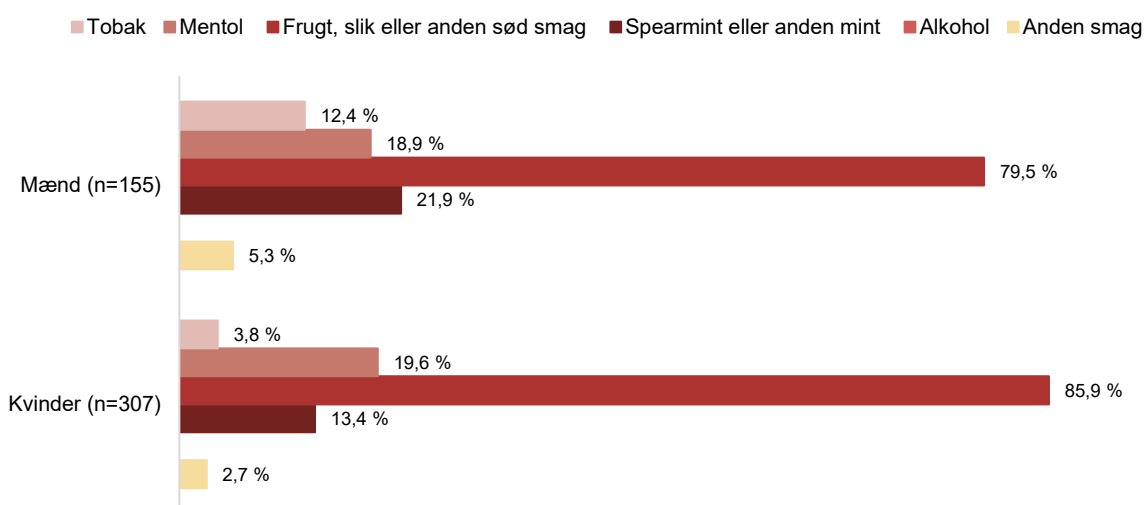
6.3 Smage i e-cigaretter

I dette afsnit beskrives anvendelse af smag i e-cigaretter. Her skelnes ikke mellem typer af e-cigaretter. Det vil sige, at de følgende afsnit beskriver samlede opgørelser over forbruget af alle typer af e-cigaretter, inklusiv engangsvapes. I Danmark er det udelukkende tilladt at sælge e-cigaretter med smag af tobak eller mentol. Endvidere må e-cigaretter højst indeholde 20 mg. nikotin per ml. væske. Derfor er e-cigaretter og engangsvapes med smag af eksempelvis frugt og slik, eller med et højere indhold af nikotin, forbudt at sælge i Danmark.

Af figur 6.3.1 fremgår det, at den hyppigst anvendte smag i e-cigaretter for begge køn er frugt, slik eller anden sød smag (79,5 % blandt mænd og 85,9 % blandt kvinder). En større andel blandt mænd end blandt kvinder bruger e-cigaretter med smag af tobak (12,4 % blandt mænd og 3,8 % blandt kvinder), samt spearmint eller anden mint (21,9 % blandt mænd og 13,4 % blandt kvinder). Smag af mentol bruges i nogenlunde lige høj grad blandt begge køn (knap 20 %).

Figur 6.3.1. Smage i e-cigaretter (2023), opdelt på køn* **

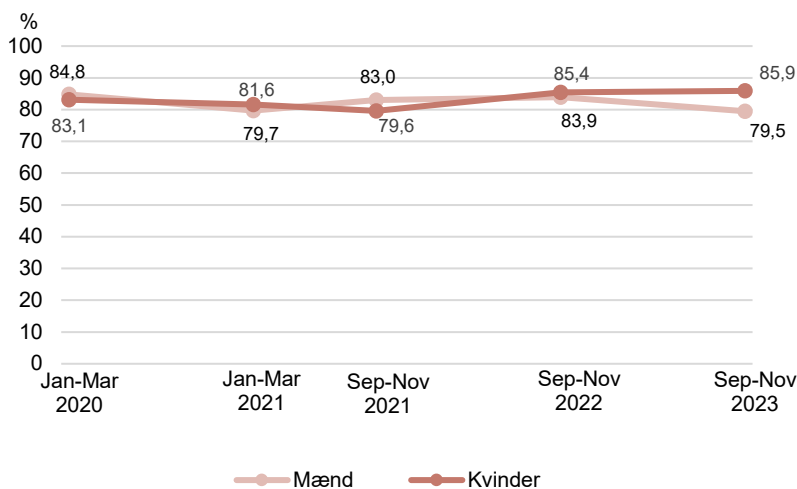
(n) angiver antallet af respondenter, der bruger e-cigaretter dagligt og lejlighedsvist, opdelt på køn, mens % angiver andelen, der har angivet at bruge de forskellige smage i e-cigaretter.

*Det har været muligt for respondenterne at angive mere end ét svar. Grupperne er derfor ikke gensidigt udelukkende og summerer således ikke til 100 %. **Kategorien "Alkohol" blandt både mænd og kvinder fremgår ikke af figuren på grund af for få respondenter.

Figur 6.3.2 viser udviklingen i andelen, der bruger af e-cigaretter med frugt, slik eller andre søde smage i perioden fra 2020 til 2023. Brugen af e-cigaretter med frugt, slik eller andre søde smage har varieret over perioden, men overordnet set er andelen stort set uændret for begge køn.

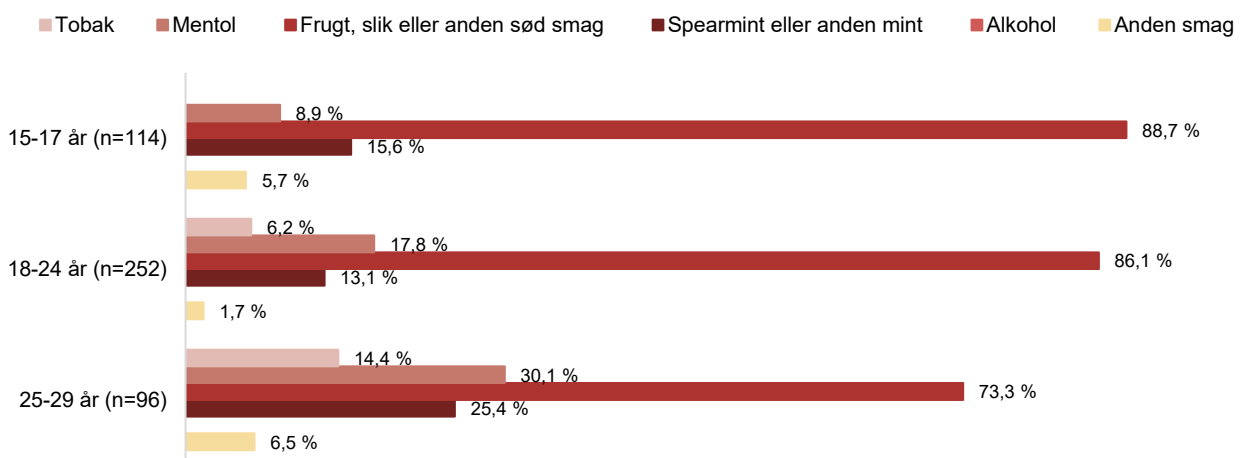
Figur 6.3.2. Brug af e-cigaretter med smag af frugt, slik eller anden sød smag (2020-2023), opdelt på køn

Af figur 6.3.3 fremgår det, at der forskelle i brugen af smage i e-cigaretter mellem aldersgrupperne. Blandt 15-17-årige og 18-24-årige bruger omkring ni ud af ti e-cigaretter med smag af frugt, slik eller anden sød smag (88,7 % blandt 15-17-årige og 86,1 % blandt 18-24-årige). Blandt 25-29-årige er det 73,3 %. Andelen, der bruger e-cigaretter med smag af mentol, med stigende alder.

Figur 6.3.3. Smage i e-cigaretter (2023), opdelt på aldersgrupper* **

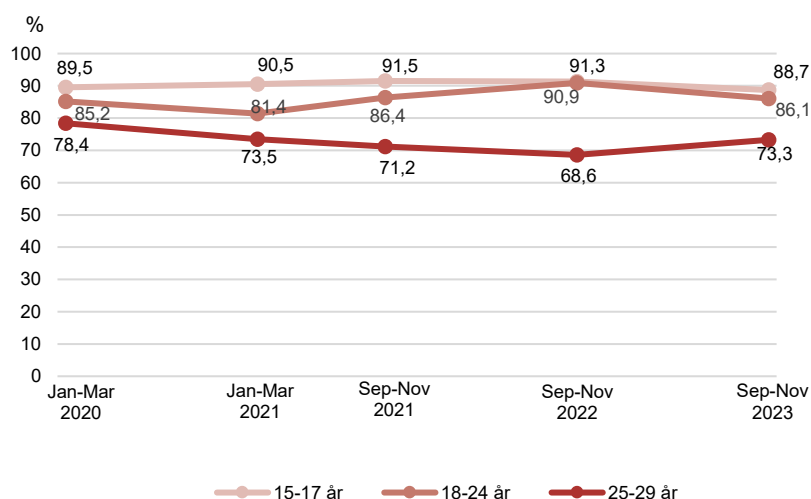
(n) angiver antallet af respondenter, der bruger e-cigaretter dagligt og lejlighedsvist, opdelt på aldersgrupper, mens % angiver andelen, der har angivet at bruge de forskellige smage i e-cigaretter.

*Det har været muligt for respondenterne at angive mere end ét svar. Grupperne er derfor ikke gensidigt udelukkende og summerer således ikke til 100 %. **Kategorien "Alkohol" blandt alle aldersgrupper samt "Tobak" blandt 15-17-årige fremgår ikke af figuren på grund af for få besvarelser.

Figur 6.3.4 viser udviklingen fra 2020 til 2023 i andelen, der bruger e-cigaretter med smag af frugt, slik eller anden sød smag, opdelt på aldersgrupper. Blandt 15-17-årige og 18-24-årige er andelen, der bruger e-cigaretter med smag af frugt, slik eller anden sød smag, overordnet set uændret, mens det er faldet blandt 25-29-årige; fra 78,4 % i 2020 til 68,6 % i 2022 og 73,3 % i 2023.

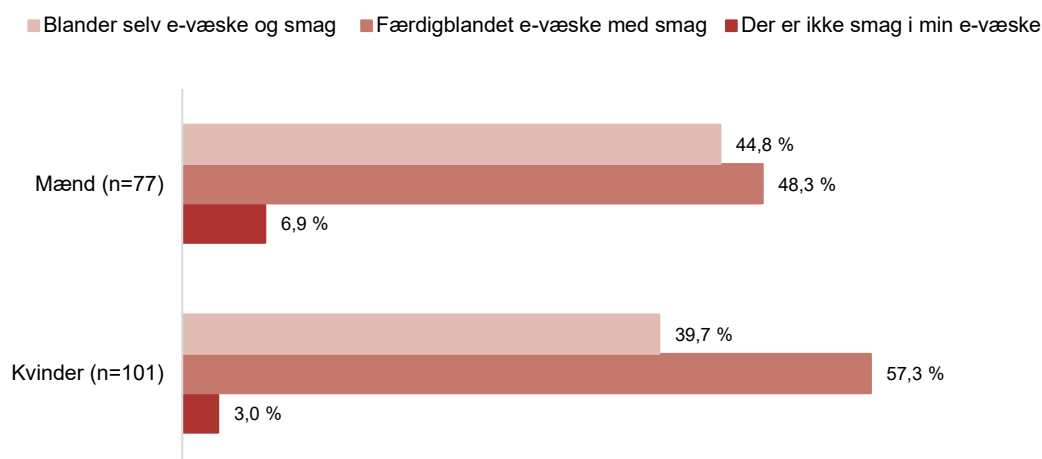
Figur 6.3.4. Brug af e-cigaretter med smag af frugt, slik eller anden sød smag (2020-2023), opdelt på aldersgrupper

Figur 6.3.5 viser fordelingen af dem, der selv køber e-væske med smag og blander, køber færdigblandet e-væske med smag eller ikke bruger e-væske med smag, opdelt på køn. Kun få andele bruger e-væske uden smag (6,9 % blandt mænd og 3 % blandt kvinder). Der er en større andel af mændene, der selv blander deres e-væske (44,8 %) i stedet for at købe færdigblandet e-væske med smag (48,3 %). For kvinderne er dette omvendt. Her blander 39,7 % selv e-væske og smag, mens 57,3 % køber færdigblandet e-væske med smag.

Figur 6.3.5. Tilsætning af smag til e-cigaretter (2023), opdelt på køn

(n) angiver antallet af respondenter, der bruger e-cigaretter dagligt eller lejlighedsvis, opdelt på køn, mens % angiver andelen, der henholdsvis blander selv, køber færdigblandet væske og ikke bruger smag.

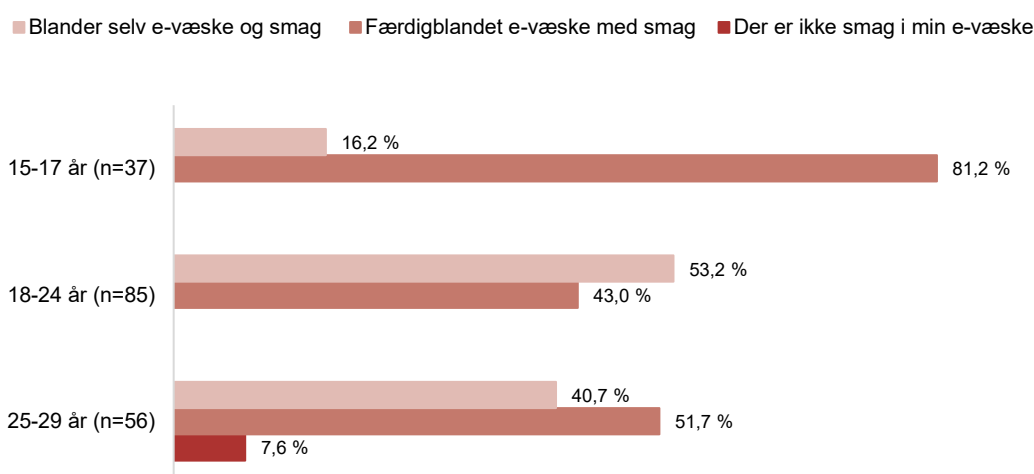

I det følgende beskrives udviklingen i tilsætningen af smag til e-cigaretter, opdelt på køn (alene i tekst). Spørgsmålet om tilsætning af smag til e-cigaretter indgik ikke i de to første målinger af §RØG-undersøgelsen, hvorfor udviklingen udelukkende beskrives fra efteråret 2021 til 2023. Fra 2021 til 2022 var der ikke sket en nævneværdig udvikling i forhold til tilsætning af smag til e-cigaretter. Mellem 2022 og 2023 ser det ud til, at færre mænd selv blander (51,2 % i 2022 vs. 44,8 % i 2023), mens flere køber færdigblandet e-væske med smag (41,5 % i 2022 vs. 48,3 % i 2023). For kvinder er forskellene mindre udtalte; i 2022 var der 34,1 % blandt kvinder, som blandede selv (vs. 39,7 % i 2023), og 60,7 %, der købte færdigblandet e-væske (vs. 57,3 % i 2023).

Figur 6.3.6 viser tilsætning af smag til e-cigaretter, opdelt på aldersgrupper. Omkring halvdelen af de 18-24-årige (53,2 %) og 43,1 % af de 25-29-årige blander selv e-væske og smag. Blandt 15-17-årige er det en del færre, der gør det (16,2 %). I denne aldersgruppe køber størstedelen færdigblandet e-væske med smag (81,2 %).

Figur 6.3.6. Tilsætning af smag til e-cigaretter (2023), opdelt på aldersgrupper*

(n) angiver antallet af respondenter, der bruger e-cigaretter dagligt eller lejlighedsvist, opdelt på aldersgrupper, mens % angiver andelen, der henholdsvis blander selv, køber færdigblandet væske og ikke bruger smag.

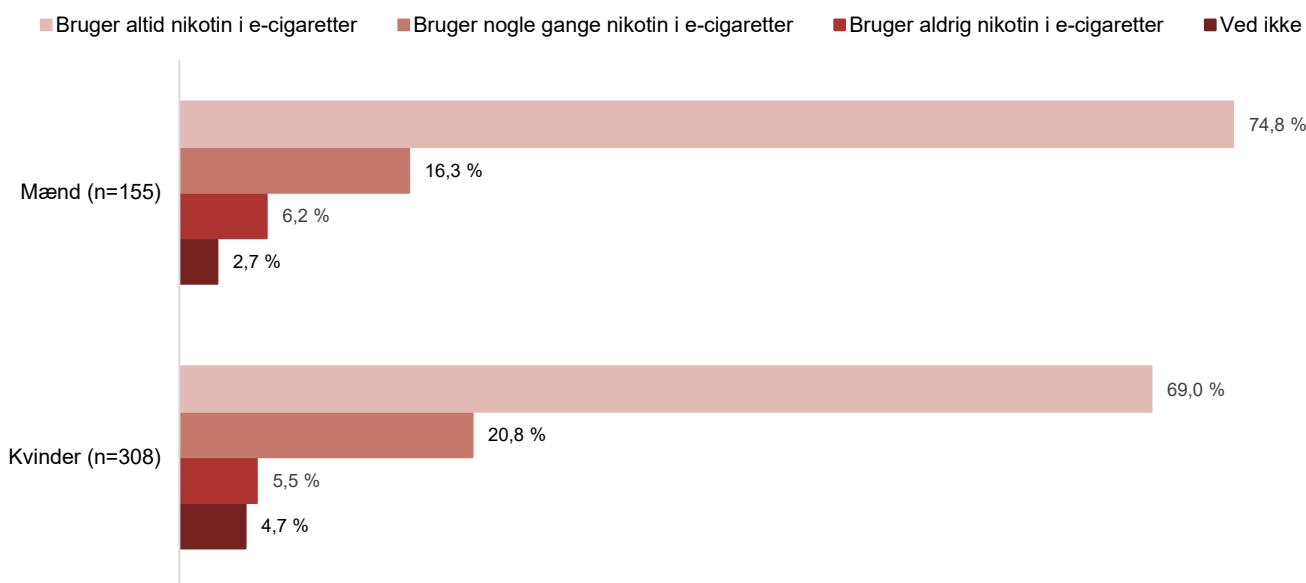
*Kategorien "Der er ikke smag i min e-væske" blandt 15-17-årige og 18-24-årige fremgår ikke af figuren på grund af for få besvarelser.

I det følgende beskrives udviklingen i tilsætningen af smag til e-cigaretter, opdelt på aldersgrupper (alene i tekst). Spørgsmålet om tilsætning af smag til e-cigaretter indgik ikke i de to første målinger af §RØG-undersøgelsen, hvorfor udviklingen udelukkende beskrives fra efteråret 2021 til 2023. I perioden er der blandt de 15-17-årige sket et fald i andelen, der angiver selv at blande e-væske og smag, fra 52,2 % i efteråret 2021 til 30,4 % i 2022 og til 16,2 % i 2023. Omvendt er andelen, der køber færdigblandet e-væske med smag, steget i denne aldersgruppe, fra 41,9 % i efteråret 2021 til 63,5 % i 2022 og til 81,2 % i 2023. I aldersgrupperne 18-24 år og 25-29 år er der ikke sket de samme store ændringer i perioden.

Af figur 6.3.7 fremgår brugen af nikotin i e-cigaretter, opdelt på køn. Blandt mænd er der omkring tre fjerdedele, som altid bruger nikotin i e-cigaretter (74,8 %), og lidt flere end to tredjedele blandt kvinder (69,0 %). Blandt mænd er der 16,3 %, som nogle gange bruger nikotin i e-cigaretter, og 6,2 %, som aldrig gør det. Blandt kvinder er det 20,8 %, der nogle gange bruger nikotin i e-cigaretter, mens 5,5 % aldrig gør det.

Figur 6.3.7. Nikotin i e-cigaretter (2023), opdelt på køn

(n) angiver antallet af respondenter, der bruger e-cigaretter dagligt eller lejlighedsvist, opdelt på køn, mens % angiver andelen, der henholdsvis altid bruger nikotin, nogle gange bruger nikotin, aldrig bruger nikotin eller ikke ved, om de bruger nikotin i deres e-cigaretter.

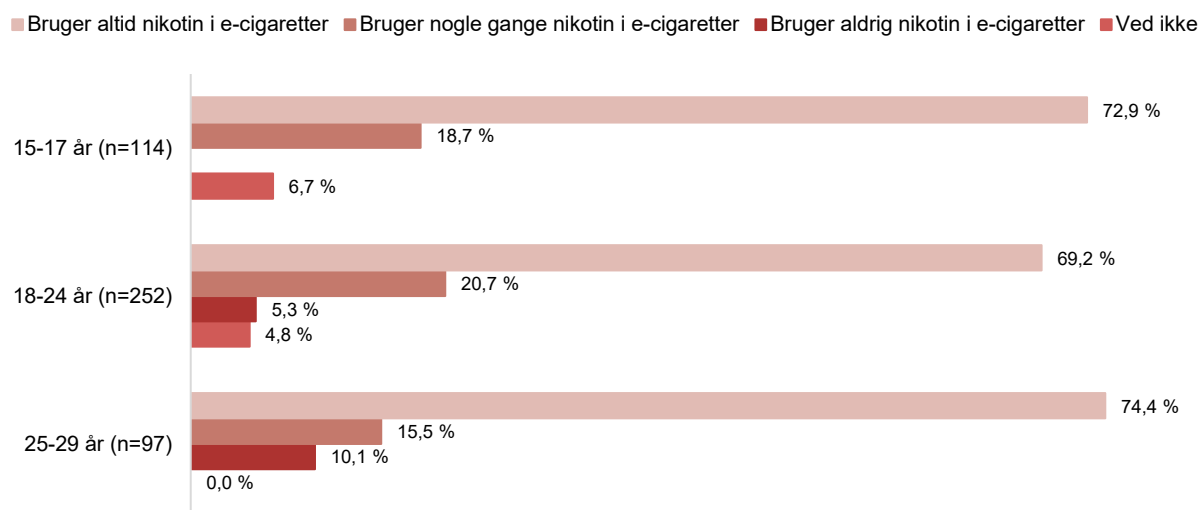

I det følgende beskrives udviklingen i andelen, der bruger af nikotin i e-cigaretter, opdelt på køn (alene i tekst). Blandt mænd var der i 2020 67,2 %, som angav altid at bruge nikotin i e-cigaretter, hvilket er steget til 74,8 % i 2023. Andelen, der nogle gange gør det, var 20,5 % i 2020 vs. 16,3 % i 2023, mens andelen, der aldrig bruger nikotin i e-cigaretter, er faldet fra 10,9 % i 2020 til 6,2 % i 2023. Blandt kvinder ses lignende tendenser; der er flere i 2023 (69 %), der altid bruger nikotin, sammenlignet med i 2020 (61,5 %). Nogenlunde samme andel, der nogle gange gør det (22,2 % i 2020 vs. 20,8 % i 2023), og færre, som aldrig bruger nikotin i e-cigaretter (14,4 % i 2020 vs. 5,5 % i 2023).

I figur 6.3.8 fremgår andelen, der bruger nikotin i deres e-cigaretter, opdelt på aldersgrupper. På tværs af aldersgrupper er andelen, der altid bruger nikotin i e-cigaretter, markant; 72,9 % blandt 15-17-årige, 69,2 % blandt 18-24-årige, og 74,4 % blandt 25-29-årige.

Figur 6.3.8. Nikotin i e-cigaretter (2023), opdelt på aldersgrupper*

(n) angiver antallet af respondenter, der bruger e-cigaretter dagligt eller lejlighedsvist, opdelt på aldersgrupper, mens % angiver andelen, der henholdsvis altid bruger nikotin, nogle gange bruger nikotin, aldrig bruger nikotin eller ikke ved, om de bruger nikotin i deres e-cigaretter.

*Kategorien "Bruger aldrig nikotin i e-cigaretter" blandt 15-17-årige fremgår ikke af figuren på grund af for få besvarelser.

I det følgende beskrives udviklingen i andelen, der bruger nikotin i e-cigaretter, opdelt på aldersgrupper (alene i tekst). I 2020 var der 44,7 % af de 15-17-årige, der angav, at de altid bruger nikotin i e-cigaretter. Dette er steget markant frem mod 2023, hvor 72,9 % angiver altid at bruge nikotin i e-cigaretter. For de to andre aldersgrupper er andelen uændret; blandt 18-24-årige var det 67,4 % i 2020 og blandt 25-29-årige var det 76,2 % i 2020.

6.4 Stopforsøg, ønsker, overvejelser og medvirkende faktorer til at stoppe

Dette afsnit beskriver unges ønsker til og overvejelser omkring at stoppe med at bruge e-cigaretter. Desuden beskrives forsøg på at stoppe med at bruge e-cigaretter, samt medvirkende faktorer til at forsøge at stoppe. I afsnittet skelnes ikke mellem forskellige typer af e-cigaretter.

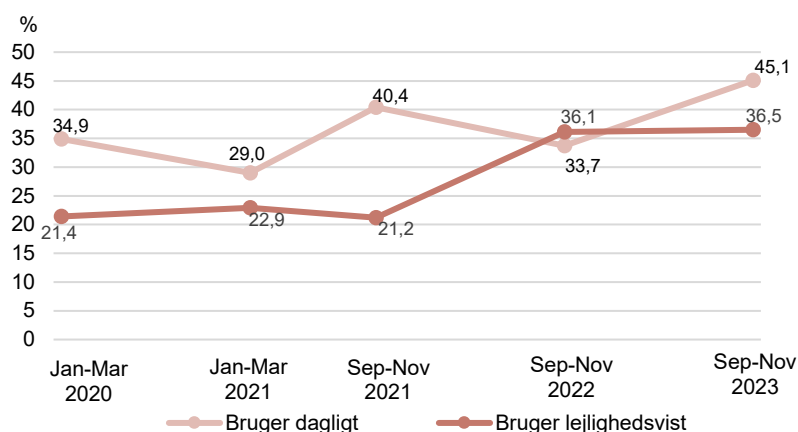
Tabel 6.4.1 viser overvejelser om at stoppe med at bruge e-cigaretter inden for den seneste måned blandt personer, der bruger e-cigaretter dagligt eller lejlighedsvist (figur 6.2.1). Overordnet set er der 39,9 %, som inden for den seneste måned har overvejet at stoppe med at bruge e-cigaretter, mens 45,2 % ikke har overvejet det. Andelen er højere blandt personer, der bruger e-cigaretter dagligt (45,1 %), end blandt dem, som bruger e-cigaretter lejlighedsvist (36,5 %). Andelen er også højere blandt kvinder (44 %) end blandt mænd (34,2 %), og højere i den yngste aldersgruppe (48 %), vs. de to ældre grupper (37,7 % i begge grupper).

Tabel 6.4.1. Overvejelser om at stoppe med at bruge e-cigaretter inden for den seneste måned (2023), opdelt på dagligt og lejlighedsvist forbrug, køn og aldersgrupper

	Total		Bruger dagligt		Bruger lejlighedsvist		Mænd		Kvinder		15-17 år		18-24 år		25-29 år	
	%	(n)	%	(n)	%	(n)	%	(n)	%	(n)	%	(n)	%	(n)	%	(n)
Har overvejet	39,9	(190)	45,1	(77)	36,5	(112)	34,2	(53)	44,0	(137)	48,0	(57)	37,7	(96)	37,7	(37)
Har ikke overvejet	45,2	(202)	50,6	(80)	42,3	(122)	52,0	(80)	40,3	(122)	33,3	(37)	46,0	(115)	52,7	(50)
Ved ikke	15,0	(72)	4,4	(8)	21,2	(63)	13,8	(23)	15,8	(49)	18,6	(21)	16,3	(41)	9,7	(10)

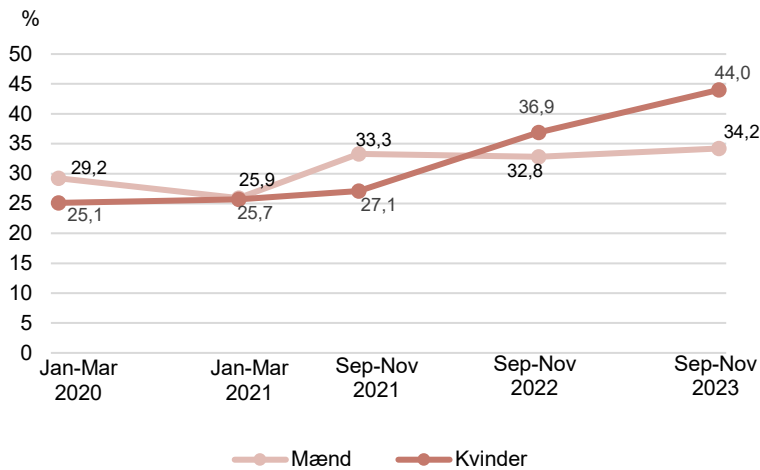
Figur 6.4.1 beskriver udviklingen fra 2020 til 2023 i andelen, der har overvejet at stoppe med at bruge e-cigaretter inden for den seneste måned, opdelt på dagligt og lejlighedsvist forbrug. Fra 2020 til efteråret 2021 er andelen større blandt dem, der bruger e-cigaretter dagligt, sammenlignet med dem, der bruger lejlighedsvist. I efteråret 2021 var andelen således dobbelt så høj blandt dem, der brugte e-cigaretter dagligt (40,4 %), sammenlignet med dem, der brugte e-cigaretter lejlighedsvist (21,2 %). I 2023 er andelen 45,1 % blandt dem, der bruger e-cigaretter dagligt, og 36,5 % blandt dem, der bruger e-cigaretter lejlighedsvist.

Figur 6.4.1. Andelen, der har overvejet at stoppe med at bruge af e-cigaretter inden for den seneste måned (2020-2023), opdelt på dagligt og lejlighedsvist forbrug

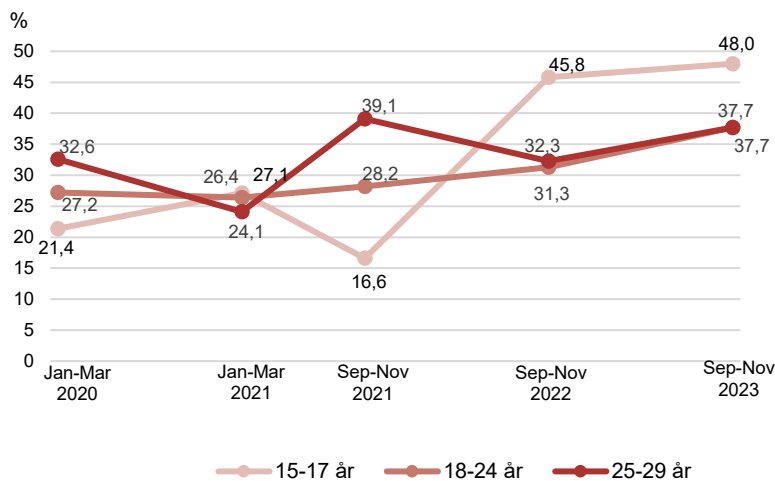
Figur 6.4.2 viser udviklingen fra 2020 til 2023 i andelen, der har overvejet at stoppe med at bruge e-cigaretter inden for den seneste måned, opdelt på køn. Denne andel er særligt steget blandt kvinderne, fra 25,1 % i 2020 til 44,0 % i efteråret 2023.

Figur 6.4.2. Andelen, der har overvejet at stoppe med at bruge e-cigaretter inden for den seneste måned (2020-2023), opdelt på køn

I figur 6.4.3 ses udviklingen i andelen, der har overvejet at stoppe, opdelt på aldersgrupper. Blandt 15-17-årige er andelen steget fra 16,6 % i efteråret 2021 til 48,0 % i 2023, mens der ikke er lige så store ændringer for de øvrige aldersgrupper.

Figur 6.4.3. Andelen, der har overvejet at stoppe med at bruge e-cigaretter inden for den seneste måned (2020-2023), opdelt på aldersgrupper

Tabel 6.4.2 viser forsøg på at stoppe med at bruge e-cigaretter, opdelt på dagligt og lejlighedsvist forbrug, køn og aldersgrupper. Lidt flere end halvdelen angiver, at de aldrig har forsøgt at stoppe (56,8 %), mens 22 % har forsøgt i løbet af de seneste 12 måneder, og 9,8 % har forsøgt for mere end 1 år siden. Der er ikke markante forskelle i forsøg på at stoppe i forhold til dagligt og lejlighedsvist forbrug. I forhold til køn er andelen lidt større blandt kvinder, hvor 24,1 % har forsøgt at stoppe i løbet af de seneste 12 måneder, mens dette gælder for 19,3 % blandt mænd. Endvidere er andelen, der har forsøgt at stoppe inden for de seneste 12 måneder højere i de yngste aldersgrupper. Eksempelvis er det hver tredje af de 15-17-årige (32,2 %).

Tabel 6.4.2. Forsøg på at stoppe med at bruge e-cigaretter (2023), opdelt på dagligt og lejlighedsvist forbrug, køn og aldersgrupper

	Total		Bruger dagligt		Bruger lejlighedsvist		Mænd		Kvinder		15-17 år		18-24 år		25-29 år	
	%	(n)	%	(n)	%	(n)	%	(n)	%	(n)	%	(n)	%	(n)	%	(n)
Ja, i løbet af de seneste 12 måneder	22,0	(101)	22,5	(40)	21,8	(61)	19,3	(29)	24,1	(72)	32,2	(35)	21,0	(51)	16,6	(15)
Ja, for mere end 1 år siden	9,8	(41)	12,1	(18)	8,3	(23)	13,1	(19)	7,3	(22)	13,1	(14)	7,5	(17)	11,8	(10)
Nej, aldrig	56,8	(246)	57,7	(91)	56,5	(155)	56,7	(85)	56,9	(161)	42,5	(44)	59,0	(142)	63,0	(60)
Husker ikke	12,8	(58)	8,3	(15)	15,4	(42)	11,5	(28)	13,8	(40)	15,2	(15)	13,6	(34)	9,6	(9)

**Det har været muligt for respondenterne at angive mere end ét svar. Grupperne er derfor ikke gensidigt udelukkende og summerer således ikke til 100 %.*

I det følgende beskrives udviklingen i andelen, der har forsøgt at stoppe med at bruge e-cigaretter (alene i tekst). Spørgsmålet om forsøg på at stoppe med at bruge e-cigaretter indgik ikke i de to første målinger af §RØG-undersøgelsen, hvorfor udviklingen udelukkende beskrives fra efteråret 2021 til 2023. Andelen, der har forsøgt at stoppe med e-cigaretter inden for de seneste 12 måneder, er steget fra efteråret 2021 (11,8 %) til 2023 (22 %). Samtidig er andelen, der aldrig har forsøgt at stoppe, faldet; fra 62,9 % i efteråret 2021 til 56,8 % i 2023.

Tabel 6.4.3 viser andelen, der gerne vil stoppe med at bruge e-cigaretter, samt hvornår de eventuelt planlægger at stoppe. Omkring halvdelen (48,5 %) angiver, at de ikke ønsker at stoppe med at bruge e-cigaretter, mens 37,5 % angiver, at de gerne vil stoppe, men ikke har planlagt hvornår. I alt 5,9 % planlægger at stoppe med at bruge e-cigaretter inden for seks måneder og 8,4 % inden for en måned. Der er en større andel blandt kvinder (51,3 %) end blandt mænd (35,6 %), der gerne vil stoppe, men ikke har planlagt hvornår. Endvidere er der en større andel blandt de 15-17-årige (58,9 %), der ønsker at stoppe, men endnu ikke har planlagt hvornår, sammenlignet med de to andre aldersgrupper (38,3 % og 46,4 %).

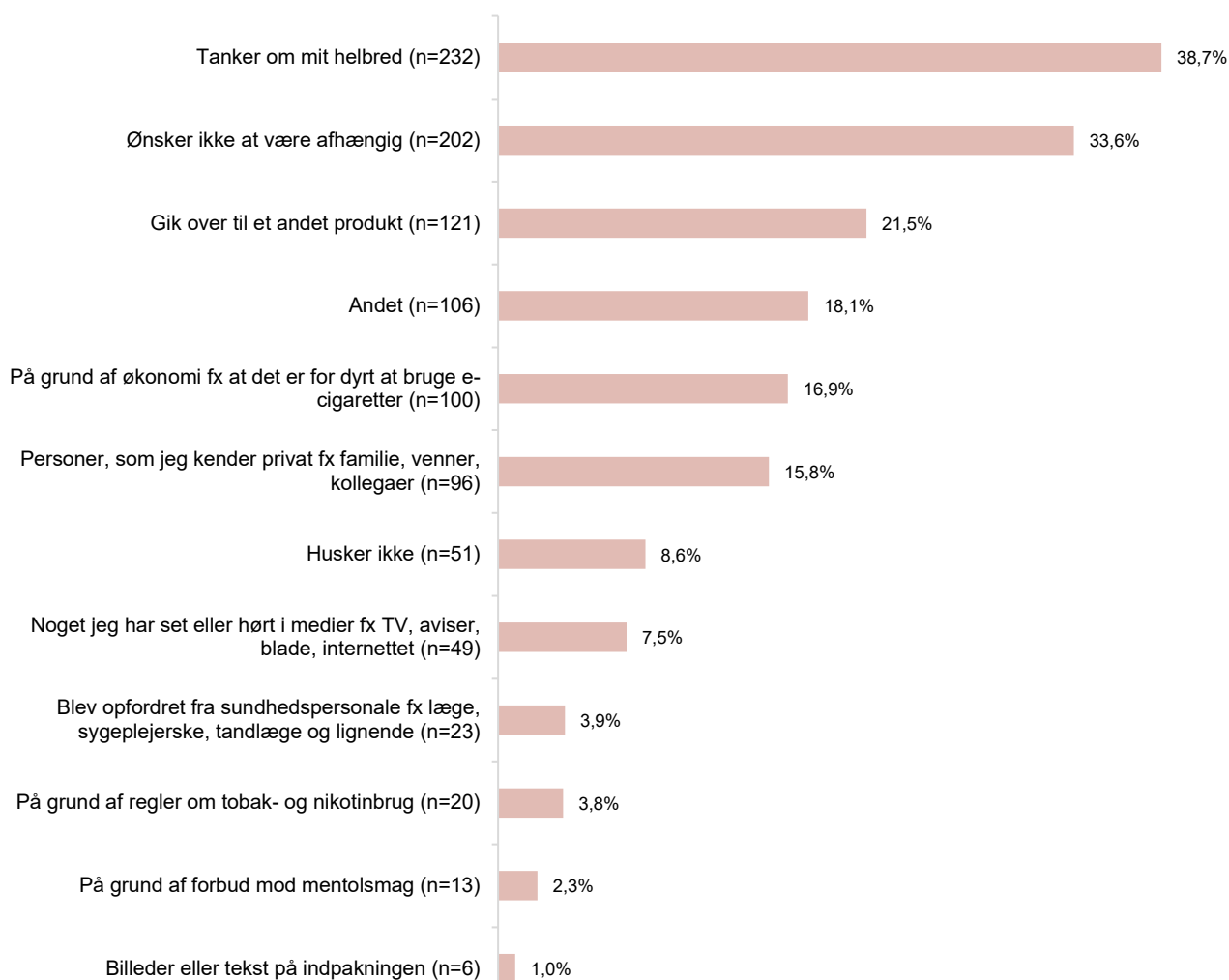
Tabel 6.4.3. Andelen, der gerne vil stoppe med at bruge e-cigaretter (2023), opdelt på køn, aldersgrupper samt dagligt og lejlighedsvist forbrug

	Total		Bruger dagligt		Bruger lejlighedsvist		Mænd		Kvinder		15-17 år		18-24 år		25-29 år	
	%	(n)	%	(n)	%	(n)	%	(n)	%	(n)	%	(n)	%	(n)	%	(n)
Ja, jeg planlægger at stoppe inden for 1 måned	8,4	(37)	5,3	(9)	7,9	(20)	8,2	(12)	6,4	(18)	5,9	(6)	6,8	(16)	8,8	(8)
Ja, jeg planlægger at stoppe inden for 6 måneder	5,9	(26)	11,3	(18)	6,6	(19)	8,5	(13)	8,3	(24)	7,7	(8)	9,7	(23)	6,6	(6)
Ja, men jeg har ikke planlagt hvornår	37,3	(165)	46,9	(80)	43,3	(120)	35,6	(54)	51,3	(146)	58,9	(61)	38,3	(94)	46,4	(45)
Nej	48,5	(211)	36,5	(54)	42,2	(114)	47,7	(71)	33,9	(97)	27,5	(28)	45,3	(107)	38,2	(33)

I det følgende beskrives udviklingen i andelen, der gerne vil stoppe med at bruge e-cigaretter (alene i tekst). Spørgsmålet om hvorvidt man ønsker at stoppe med at bruge e-cigaretter indgik ikke i de to første målinger af §RØG-undersøgelsen, hvorfor udviklingen udelukkende beskrives fra efteråret 2021 til 2023. Andelen, der ikke ønsker at stoppe, er stort set uændret fra efteråret 2021 (49,9 %) til 2023 (48,5 %).

Figur 6.4.4 viser medvirkende faktorer til at stoppe eller forsøge at stoppe med at bruge e-cigaretter. De hyppigst angivne medvirkende faktorer er "Tanker om mit helbred" (38,7 %) og "Ønsker ikke at være afhængig" (33,6 %). Der er 21,5 %, der angiver, at de er gået over til et andet produkt. Blandt dem er ca. halvdelen begyndt at ryge cigaretter, mens den anden halvdel er begyndt at bruge røgfrie nikotinprodukter. Der er 18,1 %, som angiver en anden årsag end de mulige i spørgeskemaet. Blandt dem er der en del, som skriver, at deres e-cigaret gik i stykker, og at de ikke fik købt en ny. Flere angiver også, at de fik det dårligt af det eller bare ikke gad mere, mens en del angiver graviditet eller børn som årsag.

Figur 6.4.4. Medvirkende faktorer til seneste stop eller forsøg på at stoppe med e-cigaretter (2023)*

*Det har været muligt for respondenterne at angive mere end ét svar. Grupperne er derfor ikke gensidigt udelukkende og summerer således ikke til 100 %.

Spørgsmålet om medvirkende faktorer til seneste e-cigaretstop/stopforsøg indgik ikke i de fire første målinger af §RØG-undersøgelsen, hvorfor udviklingen ikke beskrives.

6.5 Priser på e-cigaretter og steder for køb

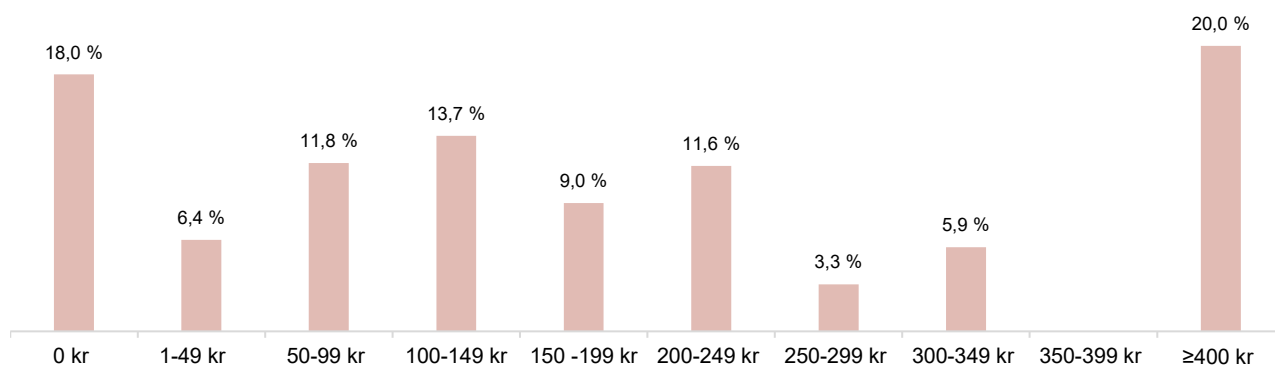
Ændringer i tobakspriser er et af de tiltag, der har størst indflydelse på tobaksforbruget blandt unge, da de unge generelt set er mest prisfølsomme (3).

Deltagerne i undersøgelsen er blevet spurgt om, hvor mange penge de i gennemsnit bruger om måneden på e-cigaretter, vapes og tilbehør (figur 6.5.1). Her bør det bemærkes, at figuren viser deltagerenes egen prisangivelse, som ikke nødvendigvis afspejler den reelle pris på produkterne.

Baseret på figur 6.5.1. ses det, at der blandt dem, der bruger e-cigaretter, er stor variation i, hvor mange penge de bruger på e-cigaretter, vapes og tilbehør hver måned. Der er eksempelvis 18 %, som angiver at bruge 0 kr., mens en lige så stor andel (20 %) angiver at bruge 400 kr. eller mere. Gennemsnitligt bruger de 234 kr. pr måned.

Figur 6.5.1. Prisangivelse pr. måned anvendt på e-cigaretter, vapes og tilbehør*

Figuren er baseret på 408 besvarelser, hvor % angiver, hvor stor en andel, der angiver at have betalt en pris, der ligger inden for den givne priskategori

*Kategorien "350-399 kr." fremgår ikke af figuren på grund af for få besvarelser.

Spørgsmålet om priser på e-cigaretter og tilbehør indgik ikke i de fire første målinger af SRØG-undersøgelsen, hvorfor udviklingen ikke beskrives.

Af tabel 6.5.1 fremgår det, hvor de unge køber e-cigaretter, opdelt på henholdsvis køn og aldersgrupper. Overordnet set er der 20,8 %, som angiver, at de ikke selv køber e-cigaretter, men får dem af familie eller venner. Dette er lidt højere blandt kvinder (23,3 %) end blandt mænd (17,4 %), og højest i den yngste aldersgruppe; 34,4 % blandt 15-17-årige vs. 20,6 % blandt 18-24-årige og 11,5 % blandt 25-29-årige. Få køber e-cigaretter i supermarkeder og på tankstationer, mens 20,2 % angiver, at de køber e-cigaretter i kiosker. Andelen er igen højest blandt kvinder og blandt de yngste. Det mest hyppige er at købe e-cigaretter af venner eller

bekendte, hvilket hver tredje af de unge, der bruger e-cigaretter angiver, at de gør. Blandt 15-17-årige er det 41,3 %, der køber af venner eller bekendte. At købe på danske og udenlandske hjemmesider, samt i specialbutikker er mest udbredt blandt de ældste aldersgrupper, mens det at købe via de sociale medier er mest udbredt blandt de yngste. Blandt de 15,2 %, som angiver at købe e-cigaretter andre steder, uddyber de fleste, at de køber i udlandet og når de er på ferie.

Tabel 6.5.1. Steder, hvor e-cigaretter købes (2023), opdelt på køn og aldersgrupper

	Total		Mænd		Kvinder		15-17 år		18-24 år		25-29 år	
	%	(n)	%	(n)	%	(n)	%	(n)	%	(n)	%	(n)
Køber ikke selv cigaretter, men får dem af familie eller venner	20,8	(99)	17,4	(28)	23,3	(71)	34,4	(37)	20,6	(50)	11,5	(12)
I et supermarked	3,7	(16)	3,8	(5)	3,7	(11)	n/a		4,0	(10)	n/a	
I en kiosk	20,2	(98)	12,3	(19)	25,8	(79)	32,3	(36)	19,5	(49)	12,8	(13)
På en tankstation	4,7	(20)	5,1	(7)	4,4	(13)	6,6	(7)	2,4	(6)	7,6	(7)
På bar, café, natklub, bodega el.lign.	n/a		n/a		n/a		n/a		n/a		n/a	
Af venner eller bekendte	30,5	(141)	30,3	(47)	30,6	(94)	41,3	(44)	33,8	(82)	16,5	(15)
På en dansk hjemmeside	9,8	(39)	13,3	(19)	7,2	(20)	6,9	(7)	6,6	(15)	17,8	(17)
På en udenlandsk hjemmeside	9,7	(38)	14,7	(21)	6,2	(17)	n/a		9,3	(21)	16,1	(15)
Via de sociale medier	10,2	(48)	7,3	(11)	12,2	(37)	12,6	(14)	10,8	(27)	7,2	(7)
Specialbutik	21,2	(90)	23,6	(34)	19,5	(56)	8,0	(9)	23,1	(55)	27,1	(26)
Andre steder	15,2	(64)	16,7	(23)	14,3	(41)	5,4	(6)	15,1	(37)	22,4	(21)

**Det har været muligt for respondenterne at angive mere end ét svar. Grupperne er derfor ikke gensidigt udelukkende og summerer således ikke til 100 %.*

Spørgsmålet om steder, hvor e-cigaretter købes, indgik ikke i de fire første målinger af §RØG-undersøgelsen, hvorfor udviklingen ikke beskrives.

7 Røgfrie tobaks- og nikotinprodukter

I dette kapitel beskrives brugen af røgfrie tobaks- og nikotinprodukter (herefter benævnt 'røgfrie nikotinprodukter'). Røgfrie nikotinprodukter bruges som en fællesbetegnelse for snus, tyggetobak og nikotinposer. Produkterne ligner hinanden og kan let forveksles, og de unge selv anvender ofte betegnelsen 'snus', uanset hvilket af de tre produkter der reelt set er tale om. Det er ikke lovligt at sælge snus i Danmark, men da det imidlertid stadig bruges, er dette inkluderet i undersøgelsen på samme vilkår som de øvrige røgfrie nikotinprodukter. Tyggetobak og nikotinposer kan lovligt sælges til personer over 18 år i Danmark. For yderligere information om røgfrie nikotinprodukter henvises til rapporten *Brug af røgfrie nikotinprodukter blandt unge. §RØG – en undersøgelse af forbrug af snus, tyggetobak og nikotinposer, efterår 2022*, udgivet i februar 2023 (10).

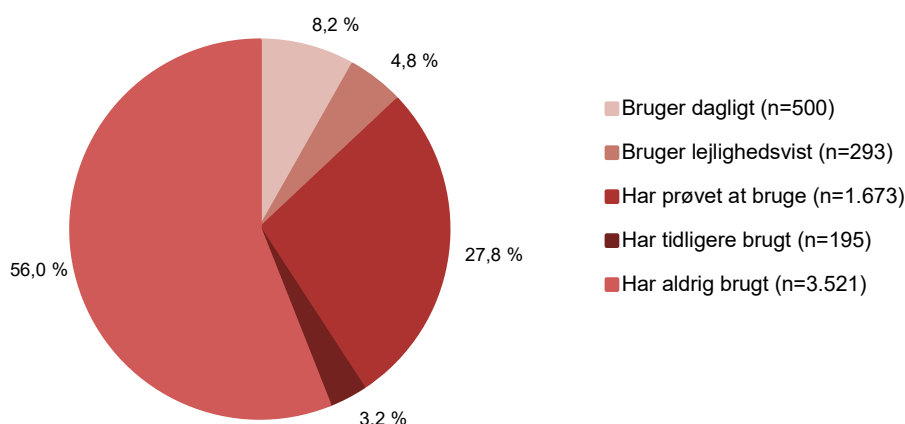
Dette kapitel indledes med en beskrivelse af det samlede forbrug af røgfrie nikotinprodukter, herunder forbruget opdelt på køn og aldersgrupper. Dernæst præsenteres, hvilke smagsvarianter respondenterne oftest bruger. Endeligt beskrives respondenternes overvejelser, ønsker og forsøg på at stoppe, samt hvad de unge selv angiver at betale for røgfrie nikotinprodukter, og hvor de køber dem.

7.1 Forbrug af røgfrie nikotinprodukter

Figur 7.1.1 viser andelen, der bruger røgfrie nikotinprodukter. Her ses det, at 8,2 % bruger røgfrie nikotinprodukter dagligt, 4,8 % bruger produkterne lejlighedsvist, mens 27,8 % har prøvet. Desuden har 3,2 % tidligere brugt røgfrie nikotinprodukter, mens 56 % aldrig har brugt dem. Andelen, der bruger røgfrie nikotinprodukter enten dagligt eller lejlighedsvist (13 %), svarer til, at omkring 148.000 personer i alderen 15-29 år i Danmark bruger produkterne.

Figur 7.1.1. Røgfrie nikotinprodukter (2023)

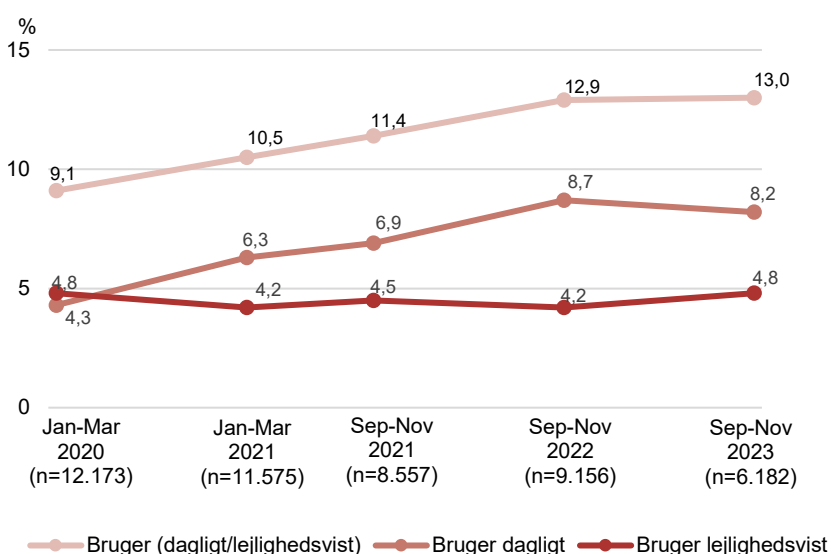
(n) angiver antallet af respondenter i den pågældende gruppe, mens % angiver andelen, der henholdsvis bruger dagligt, bruger lejlighedsvist, har prøvet at bruge, tidligere har brugt eller aldrig har brugt røgfrie nikotinprodukter.

Figur 7.1.2 viser udviklingen fra 2020 til 2023 i andelen, der bruger røgfrie nikotinprodukter. I denne periode er andelen, der dagligt eller lejlighedsvist bruger røgfrie nikotinprodukter, steget fra 9,1 % i 2020 til 13 % i 2023. Stigningen skyldes primært en stigning i andelen, der dagligt bruger røgfrie nikotinprodukter. I 2020 angav 4,3 % at bruge røgfrie nikotinprodukter dagligt, mens 8,2 % angiver tilsvarende i 2023. Der er således sket en fordobling i perioden. Andelen, der lejlighedsvist bruger røgfrie nikotinprodukter, er stort set uændret over perioden (omkring 4-5 %).

Figur 7.1.2. Røgfrie nikotinprodukter (2020-2023)

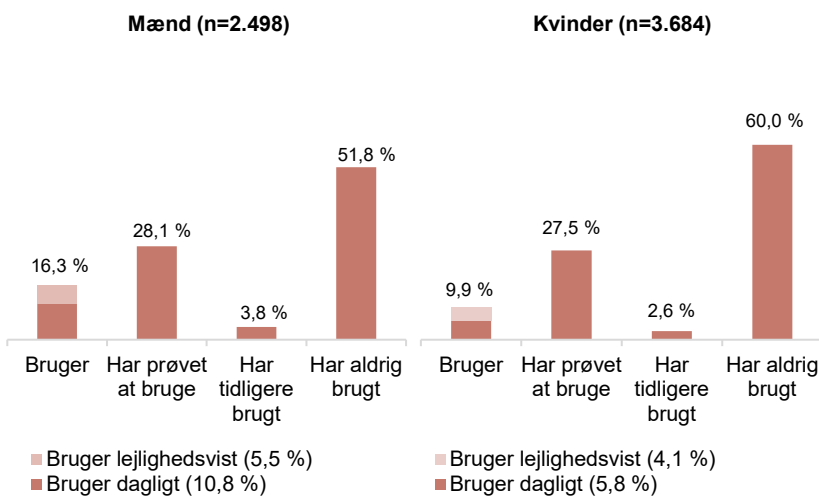
(n) angiver antallet af respondenter, mens % angiver andelen, der henholdsvis bruger røgfrie nikotinprodukter dagligt og lejlighedsvist, samt den samlede andel, der bruger røgfrie nikotinprodukter (dagligt/lejlighedsvist).

I figur 7.1.3 ses andelen, der bruger røgfrie nikotinprodukter, opdelt på køn. Brugen af røgfrie nikotinprodukter er forskellig kønnene imellem. Således er der overordnet set 16,3 % af mændene og 9,9 % af kvinderne, der bruger røgfrie nikotinprodukter. Det lejlighedsvis forbrug adskiller sig ikke markant kønnene imellem; 5,5 % mænd og 4,1 % kvinder bruger røgfrie nikotinprodukter lejlighedsvist. Det daglige forbrug er derimod omkring dobbelt så højt blandt mænd som blandt kvinder (10,8 % vs. 5,8 %). Også nogenlunde lige store andele har prøvet at bruge røgfrie nikotinprodukter; 28,1 % af mændene og 27,5 % af kvinderne.

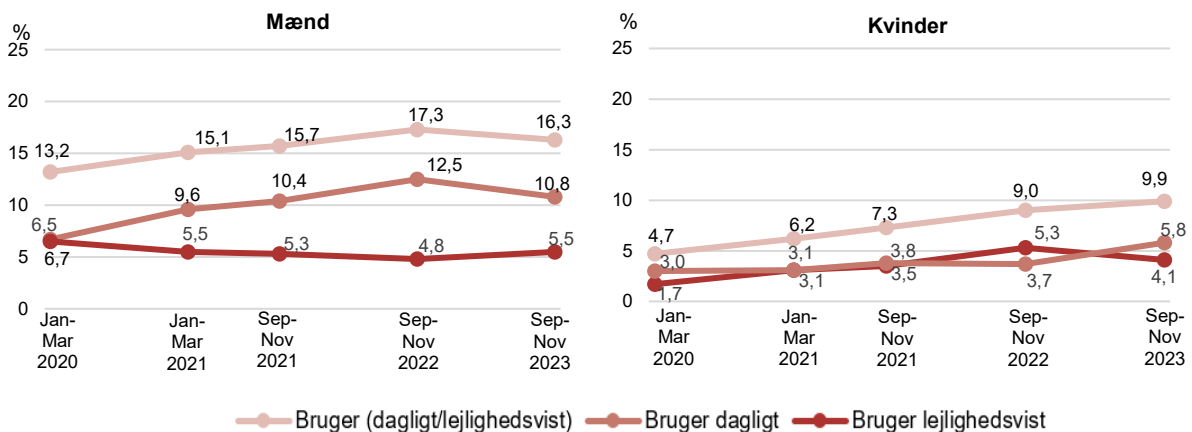
Figur 7.1.3. Røgfrie nikotinprodukter (2023), opdelt på køn

(n) angiver antallet af respondenter opdelt på køn, mens % angiver andelen, der henholdsvis bruger (dagligt/lejlighedsvist), har prøvet at bruge, tidligere har brugt eller aldrig har brugt røgfrie nikotinprodukter. Andelen, der bruger røgfrie nikotinprodukter, er opdelt på respondenter, der bruger røgfrie nikotinprodukter dagligt og lejlighedsvist. Procentandelen for hver gruppe er angivet neden for figuren.

Figur 7.1.4 illustrerer udviklingen fra 2020 til 2023 i andelen, der bruger røgfrie nikotinprodukter, opdelt på køn. Overordnet set er der sket en stigning i brugen for begge køn. Blandt mænd var der i 2020 13,2 %, som brugte røgfrie nikotinprodukter, i 2023 er det 16,3 %. Blandt kvinder er forbruget fordoblet over perioden; fra 4,7 % i 2020 til 9,9 % i 2023.

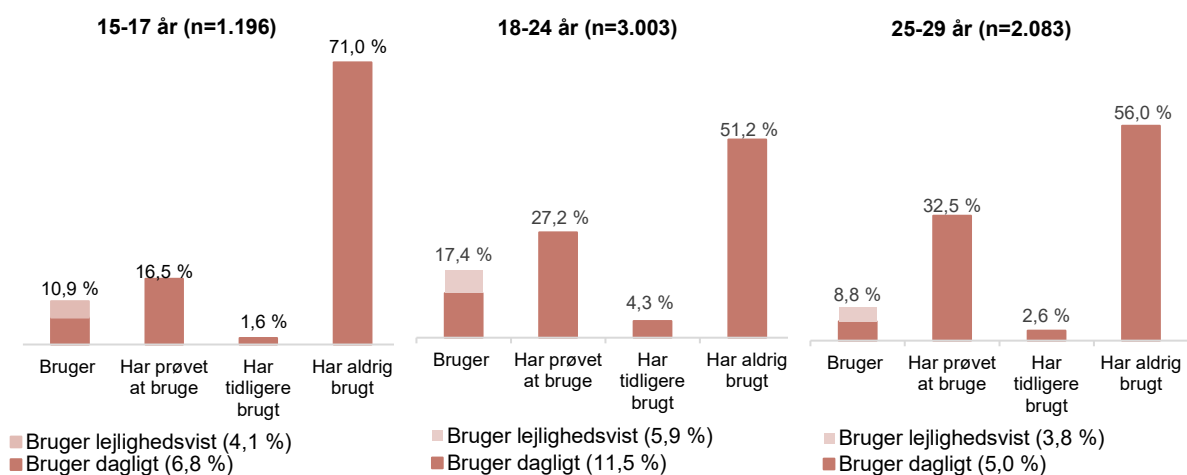
Figur 7.1.4. Røgfrie nikotinprodukter (2020-2023), opdelt på køn

Af figur 7.1.5 fremgår andelen, der bruger røgfrie nikotinprodukter, opdelt på aldersgrupper. Blandt 18-24-årige er andelen, der dagligt eller lejlighedsvist bruger røgfrie nikotinprodukter (17,4 %), større end blandt de 15-17-årige (10,9 %) og 25-29-årige (8,8 %). For alle aldersgrupper er andelen, der bruger røgfrie nikotinprodukter dagligt, større end andelen, der bruger produkterne lejlighedsvist.

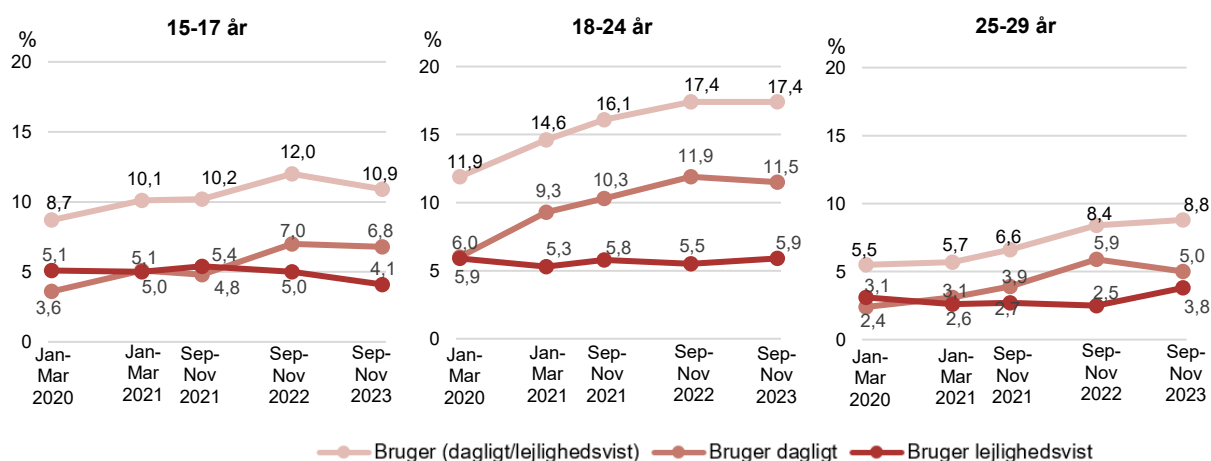
Figur 7.1.5. Røgfrie nikotinprodukter (2023), opdelt på aldersgrupper

(n) angiver antallet af respondenter opdelt på aldersgrupper, mens % angiver andelen, der henholdsvis bruger (dagligt/lejlighedsvist), har prøvet at bruge, tidligere har brugt eller aldrig har brugt røgfrie nikotinprodukter. Andelen, der bruger røgfrie nikotinprodukter, er opdelt på dagligt og lejlighedsvist brug. Procentandelen for hver gruppe er angivet neden for figuren.

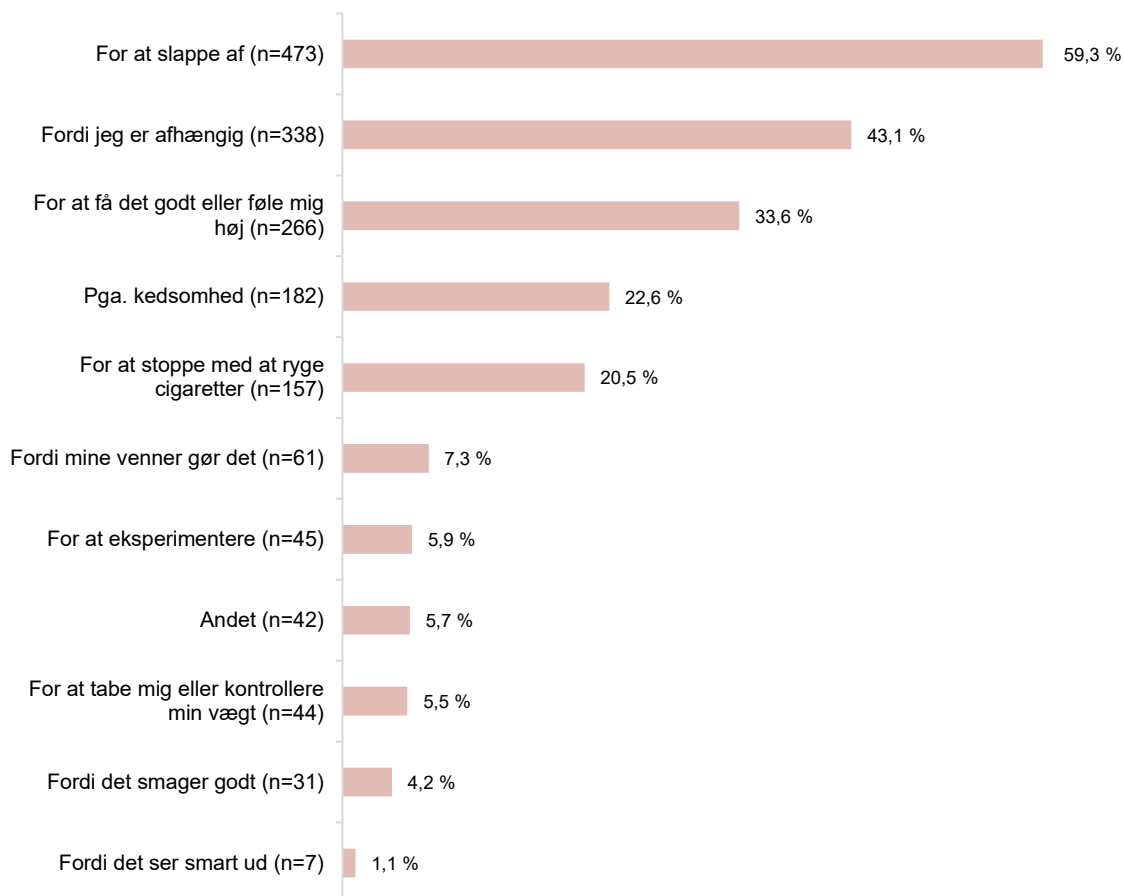
Figur 7.1.6 viser udviklingen fra 2020 til 2023 i andelen, der bruger røgfrie nikotinprodukter, opdelt på aldersgrupper. På tværs af aldersgrupperne er andelen, der dagligt eller lejlighedsvist bruger røgfrie nikotinprodukter, steget fra 2020 til 2023, med undtagelse af en tendens til et fald fra 2022 til 2023 i aldersgruppen 15-17-år. Blandt 15-17-årige angav 8,7 % at bruge røgfrie nikotinprodukter i 2020, i 2022 var det 12 % og i 2023 er det 10,9 %. Blandt 18-24-årige er andelen steget fra 11,9 % i 2020 til 17,4 % i 2023, og blandt 25-29-årige var andelen 5,5 % i 2020 vs. 8,8 % i 2023. I alle aldersgrupper er det daglige forbrug højere end det lejlighedsvis forbrug.

Figur 7.1.6. Røgfrie nikotinprodukter (2020-2023), opdelt på aldersgrupper

Figur 7.1.7 viser årsager til at bruge røgfrie nikotinprodukter. Den hyppigst angivne årsag er "For at slappe af" (59,3 %), men "Afhængighed" (43,1 %) og "For at få det godt eller føle sig høj" (33,6 %) angives også som hyppige årsager. Der er endvidere 22,6 %, som bruger røgfrie nikotinprodukter pga. kedsomhed og 20,5 % angiver, at de gør det for at stoppe med at ryge cigaretter.

Figur 7.1.7. Årsager til at bruge røgfrie nikotinprodukter (2023)*

*Det har været muligt for respondenterne at angive mere end ét svar. Grupperne er derfor ikke gensidigt udelukkende og summerer således ikke til 100 %.

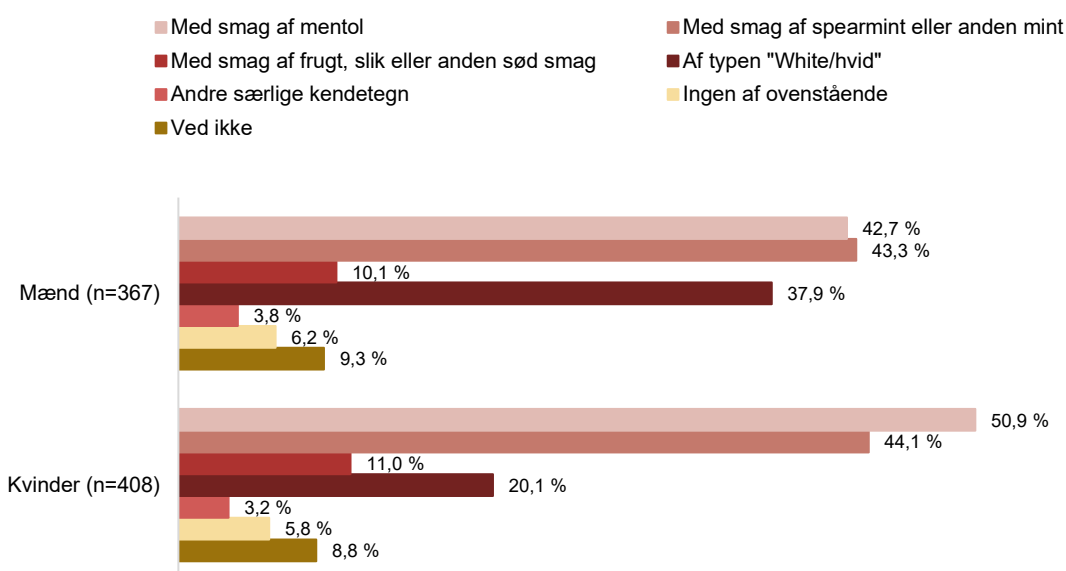
Spørgsmålet om årsager til at bruge røgfrie nikotinprodukter indgik ikke i de fire første målinger af SRØG-undersøgelsen, hvorfor udviklingen ikke beskrives.

7.2 Smage i røgfrie nikotinprodukter

Figur 7.2.1 viser, hvilke smage og øvrige kendetegn der er ved de røgfrie nikotinprodukter, der anvendes, opdelt på alder. For begge køn ses det, at de mest populære smage er spearmint eller anden mint, samt mentol. Blandt mænd angiver 43,3 %, at de bruger røgfrie nikotinprodukter med smag af spearmint eller anden mint, og 42,7 % bruger produkter med smag af mentol. Røgfrie nikotinprodukter af typen "White/hvid" er ligeledes hyppigt brugt blandt mændene (37,9 %). Blandt kvinderne bruger 50,9 % røgfrie nikotinprodukter med smag af mentol, og 44,1 % bruger smag af spearmint eller anden mint.

Figur 7.2.1. Smage og øvrige kendetegn i røgfrie nikotinprodukter (2023), opdelt på køn*

(n) angiver antallet af respondenter, der bruger røgfrie nikotinprodukter dagligt og lejlighedsvist, opdelt på køn, mens % angiver andelen, der bruger røgfrie nikotinprodukter med særlige smage eller øvrige kendetegn.

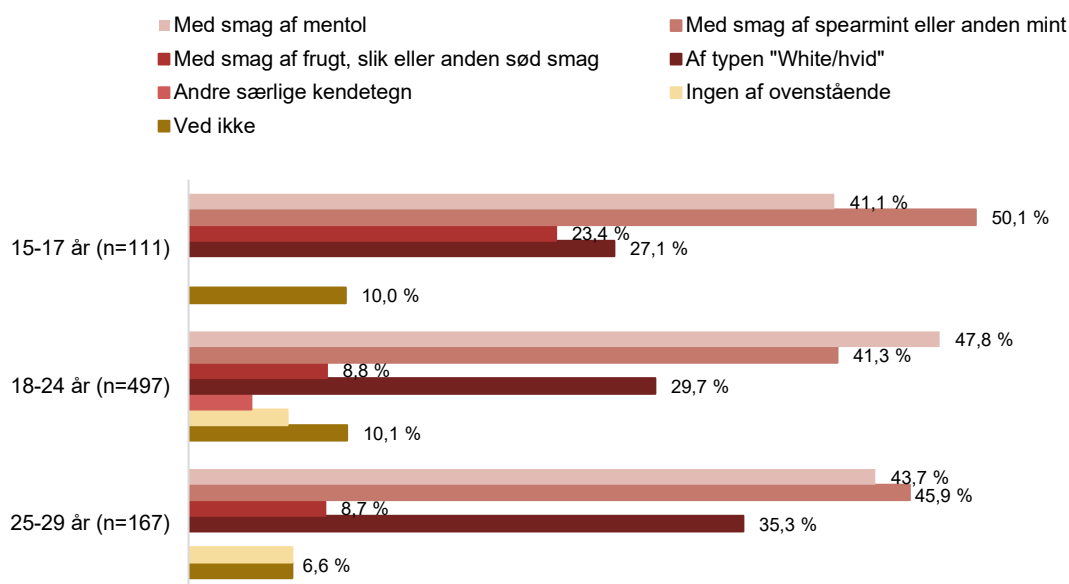
*Det har været muligt for respondenterne at angive mere end ét svar. Grupperne er derfor ikke gensidigt udelukkende og summerer således ikke til 100 %.

I det følgende beskrives udviklingen fra 2020 til 2023 i smage og kendetegn ved røgfrie nikotinprodukter, opdelt på køn (alene i tekst). For begge køn er der i perioden sket et fald i andelen, der angiver at bruge røgfrie nikotinprodukter af typen "White/hvid". I 2020 angav 62,9 % blandt mænd og 52,3 % blandt kvinder, at de brugte røgfrie nikotinprodukter af typen "White/hvid", mens henholdsvis 37,9 % og 20,1 % angiver det tilsvarende i 2023. Andelen, der bruger røgfrie nikotinprodukter med smag af frugt, slik eller andet sødt, er uændret i perioden for begge køn og ligger omkring 10-11 %. Andelen, der angiver at bruge røgfrie nikotinprodukter med smag af mentol, er faldet blandt både mænd og kvinder fra 2020 (47,5 % mænd og 65,9 % kvinder) til 2023 (42,7 % mænd og 50,9 % kvinder). Dette skal dog ses i lyset af en ændring i spørgerammen i 2022, hvor der blev tilføjet "spearmint eller anden mint" som ny svarkategori i spørgsmålet om smag. Niveauerne af dette i 2023 svarer til dem i 2022, hvor det var 44,1 % blandt mænd og 41,4 % blandt kvinder.

Af figur 7.2.2 fremgår smage og øvrige kendetegn ved røgfrie nikotinprodukter, opdelt på aldersgrupper. I alle aldersgrupper er brugen af spearmint eller anden mint, samt mentolsmag, mest hyppig. Søde smage af frugt eller slik anvendes i højere grad (23,4 %) af 15-17-årige, sammenlignet med de andre aldersgrupper, hvor andelen er henholdsvis 8,8 % og 8,7 %.

Figur 7.2.2. Smage og øvrige kendetegn i røgfrie nikotinprodukter (2023), opdelt på aldersgrupper* **

(n) angiver antallet af respondenter, der bruger røgfrie nikotinprodukter dagligt og lejlighedsvist, opdelt på aldersgrupper, mens % angiver andelen, der bruger røgfrie nikotinprodukter med særlige smage eller øvrige kendetegn.

*Det har været muligt for respondenterne at angive mere end ét svar. Grupperne er derfor ikke gensidigt udelukkende og summerer således ikke til 100 %. **Kategorien "Andre særlige kendetegn" blandt 15-17-årige og 25-29-årige og "Ingen af ovenstående" blandt 15-17-årige fremgår ikke af figuren på grund af for få besvarelser.

I det følgende beskrives udviklingen fra 2020 til 2023 smage og øvrige kendetegn ved røgfrie nikotinprodukter, opdelt på aldersgrupper (alene i tekst). Andelen, der bruger røgfrie nikotinprodukter med smag af mentol, er faldet på tværs af aldersgrupperne i perioden. Dette fald skal dog tolkes med forsigtighed, da en relativt stor andel angiver at bruge spearmint eller anden mint, hvilket er en ny svarkategori, som blev tilføjet ved undersøgelsen i 2022. Andelen, der bruger nikotinprodukter af typen "White/hvid", er faldet i perioden, hvilket særligt er tilfældet blandt den yngste aldersgruppe. I 2020 var det 60,2 % blandt 15-17-årige, 50,9 % blandt 18-24-årige og 53,6 % blandt 25-29-årige, mens tallene er henholdsvis 27,1 %, 29,7 % og 35,5 % i 2023. For 18-24-årige og 25-29-årige er andelen, der bruger søde smage, nogenlunde den samme, mens den er steget for 15-17-årige; i 2020 var det 11,8 %, i 2022 var det 18,5 % og i 2023 var det 23,4 %.

7.3 Stopforsøg, ønsker, overvejelser og medvirkende faktorer til at stoppe

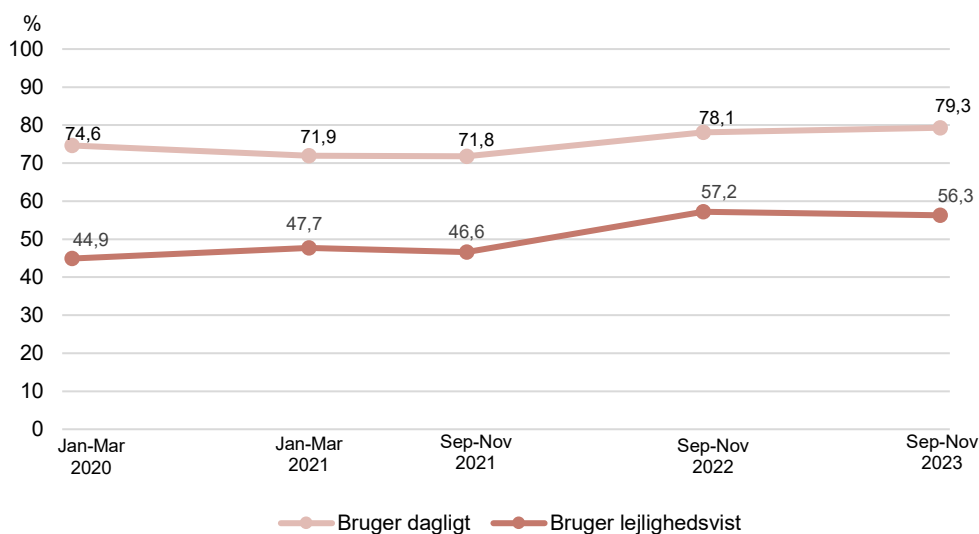
Dette afsnit beskriver overvejelser og ønsker om at stoppe med at bruge røgfrie nikotinprodukter. Desuden beskrives forsøg på at stoppe, samt medvirkende faktorer til at forsøge at stoppe. Tabel 7.3.1 viser overvejelser om at stoppe med at bruge af røgfrie nikotinprodukter inden for den seneste måned, opdelt på dagligt og lejlighedsvist forbrug, køn og alder. Samlet set angiver 71 %, at de inden for den seneste måned har overvejet at stoppe med at bruge røgfrie nikotinprodukter, mens 21,9 % ikke har overvejet dette. En større andel blandt dem, der bruger røgfrie nikotinprodukter dagligt, har overvejet at stoppe (79,3 %) sammenlignet med dem, der bruger røgfrie nikotinprodukter lejlighedsvist (56,3 %). Der er ingen forskelle kønnene imellem. På tværs af aldersgrupper ses der en tendens til en lidt større andel, der har overvejet at stoppe, blandt de yngste sammenlignet med de ældste.

Tabel 7.3.1. Overvejelser om at stoppe med at bruge røgfrie nikotinprodukter inden for den seneste måned (2023), opdelt på dagligt og lejlighedsvist forbrug, køn og aldersgrupper

	Total		Bruger dagligt		Bruger lejlighedsvist		Mænd		Kvinder		15-17 år		18-24 år		25-29 år	
	%	(n)	%	(n)	%	(n)	%	(n)	%	(n)	%	(n)	%	(n)	%	(n)
Har overvejet	71,0	(557)	79,3	(396)	56,3	(161)	70,4	(290)	71,8	(267)	75,3	(89)	72,2	(362)	66,5	(112)
Har ikke overvejet	21,9	(166)	18,6	(89)	27,7	(77)	22,5	(89)	21,0	(77)	17,0	(19)	20,1	(101)	27,8	(46)
Ved ikke	7,2	(57)	2,1	(11)	16,1	(46)	7,2	(30)	7,2	(27)	7,7	(9)	7,7	(38)	5,7	(10)

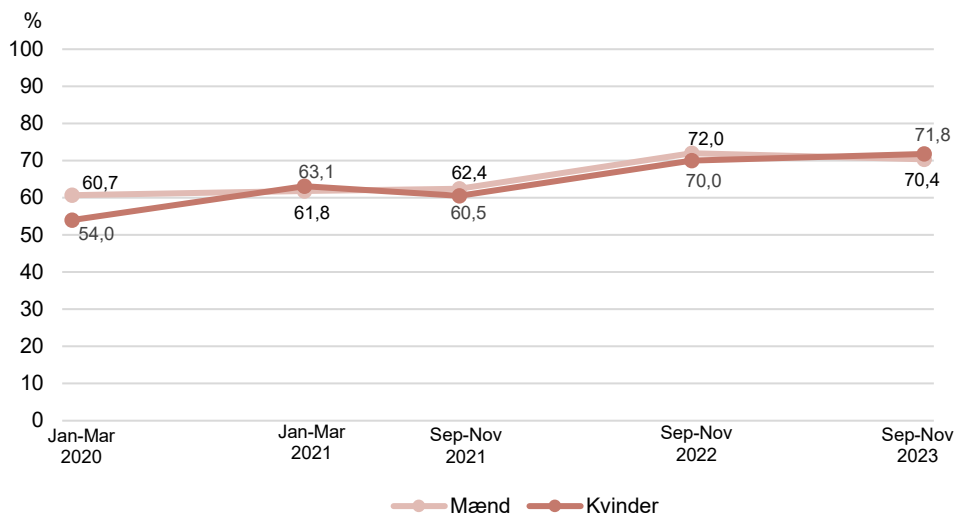
Af figur 7.3.1 fremgår udviklingen i andelen, der har overvejet at stoppe med at bruge røgfrie nikotinprodukter inden for den seneste måned, opdelt på dagligt og lejlighedsvist forbrug. For begge grupper ses en stigning over perioden, dog mest markant for lejlighedsvist forbrug; fra 44,9 % i 2020 til 56,3 % i 2023.

Figur 7.3.1. Andelen, der har overvejet at stoppe med at bruge røgfrie nikotinprodukter inden for den seneste måned (2020-2023), opdelt på dagligt og lejlighedsvist forbrug

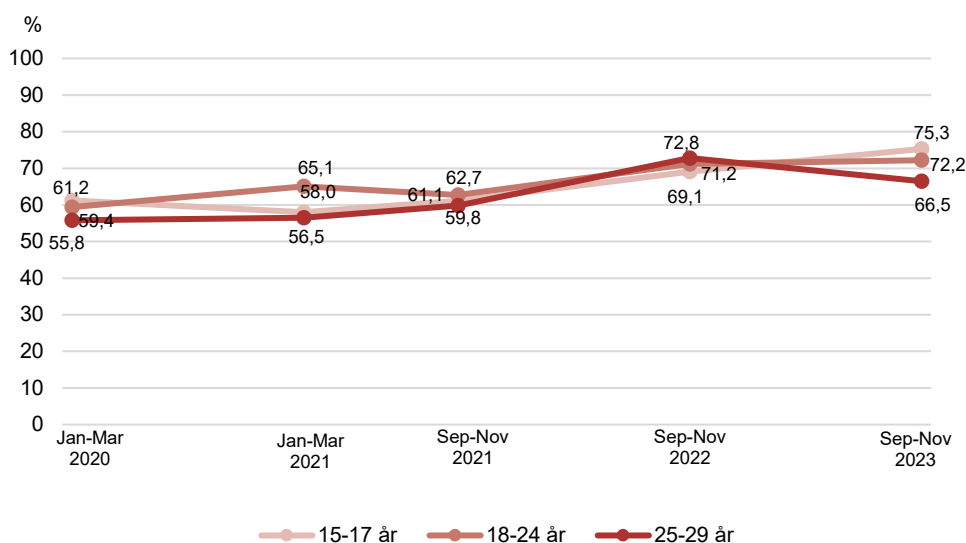
Figur 7.3.2 viser udviklingen fra 2020 til 2023 i andelen, der har overvejet at stoppe med at bruge røgfrie nikotinprodukter inden for den seneste måned, opdelt på køn. Blandt både mænd og kvinder er der i perioden sket en stigning i andelen, der har overvejet at stoppe med at bruge røgfrie nikotinprodukter. I 2020 angav henholdsvis 60,7 % blandt mænd og 54,0 % blandt kvinder, at de overvejede at stoppe, mens det tilsvarende i 2023 er 71,8 % blandt mænd og 70,4 % blandt kvinder.

Figur 7.3.2. Andelen, der har overvejet at stoppe med at bruge røgfrie nikotinprodukter inden for den seneste måned (2020-2023), opdelt på køn

I figur 7.3.3 ses udviklingen fra 2020 til 2023 i andelen, der har overvejet at stoppe med at bruge røgfrie nikotinprodukter inden for den seneste måned, opdelt på alder. På tværs af aldersgrupperne ses en stigning i andelen, der har overvejet at stoppe. Udviklingen har overordnet set været ens for alle aldersgrupper.

Figur 7.3.3. Andelen, der har overvejet at stoppe med at bruge røgfrie nikotinprodukter inden for den seneste måned (2020-2023), opdelt på aldersgrupper

Af tabel 7.3.2 fremgår andelen, der har forsøgt at stoppe med at bruge røgfrie nikotinprodukter, opdelt på dagligt og lejlighedsvist forbrug, samt køn og aldersgrupper. Lige knap halvdelen har i løbet af de seneste 12 måneder forsøgt at stoppe med at bruge røgfrie nikotinprodukter (47 %), mens hver femte angiver at have forsøgt at stoppe for mere end 1 år siden (19,7 %). Opdelt på dagligt eller lejlighedsvist forbrug ses det, at det i højere grad er dem, der dagligt bruger røgfrie nikotinprodukter, som har forsøgt at stoppe sammenlignet med dem, der har et lejlighedsvist forbrug. En større andel blandt mænd end blandt kvinder har forsøgt at stoppe, både inden for de seneste 12 måneder og for mere end 1 år siden. På tværs af aldersgrupper ses det, at en lidt større andel i de to yngste aldersgrupper har forsøgt at stoppe med at bruge røgfrie nikotinprodukter i løbet af de seneste 12 måneder (49,9 % blandt de 15-17-årige og 47,7 % blandt de 18-24-årige) sammenlignet med den ældste aldersgruppe (44,5 %). Der er ikke forskel i forsøg på at stoppe for mere end 1 år siden.

Tabel 7.3.2. Andel, der har forsøgt at stoppe med at bruge røgfrie nikotinprodukter (2023), opdelt på dagligt og lejlighedsvist forbrug, køn og aldersgrupper *

	Total		Bruger dagligt		Bruger lejlighedsvist		Mænd		Kvinder		15-17 år		18-24 år		25-29 år	
	%	(n)	%	(n)	%	(n)	%	(n)	%	(n)	%	(n)	%	(n)	%	(n)
Ja, i løbet af de seneste 12 måneder	47,0	(357)	51,7	(251)	38,7	(106)	49,0	(196)	44,0	(161)	49,9	(55)	47,7	(230)	44,5	(72)
Ja, for mere end 1 år siden	19,7	(147)	25,8	(122)	8,9	(25)	21,6	(85)	16,9	(62)	18,1	(19)	19,9	(97)	20,0	(31)
Nej, aldrig	31,0	(234)	23,1	(114)	45,2	(120)	29,7	(117)	33,0	(117)	26,8	(28)	28,9	(143)	37,3	(63)
Husker ikke	5,6	(46)	3,6	(18)	9,3	(28)	4,3	(18)	7,7	(28)	8,2	(9)	6,0	(30)	3,8	(7)

*Det har været muligt for respondenterne at angive mere end ét svar. Grupperne er derfor ikke gensidigt udelukkende og summerer således ikke til 100 %.

Spørgsmålet om at have forsøgt at stoppe med at bruge røgfrie nikotinprodukter indgik ikke i de tre første målinger af §RØG-undersøgelsen, hvorfor udviklingen udelukkende beskrives fra efteråret 2022 til 2023. Overordnet svarer andelen i 2023 til andelen i 2022, hvor 47,7 % havde forsøgt inden for de seneste 12 måneder, 20,1 % for mere end 1 år siden, 29,4 % havde aldrig forsøgt, og 6,9 % angav, at det huskede de ikke.

Tabel 7.3.3 viser andelen, der gerne vil stoppe med at bruge røgfrie nikotinprodukter, samt hvorvidt dette er planlagt inden for en given tidsramme. Samlet set angiver fire ud af fem (82,1 %) af dem, der bruger røgfrie nikotinprodukter, at de har et ønske om at stoppe. Størstedelen (53,2 %) har ikke planlagt hvornår. Andelen er større blandt kvinder end blandt mænd, og større blandt dem, der bruger produkterne dagligt, sammenlignet med dem, der bruger produkterne lejlighedsvist.

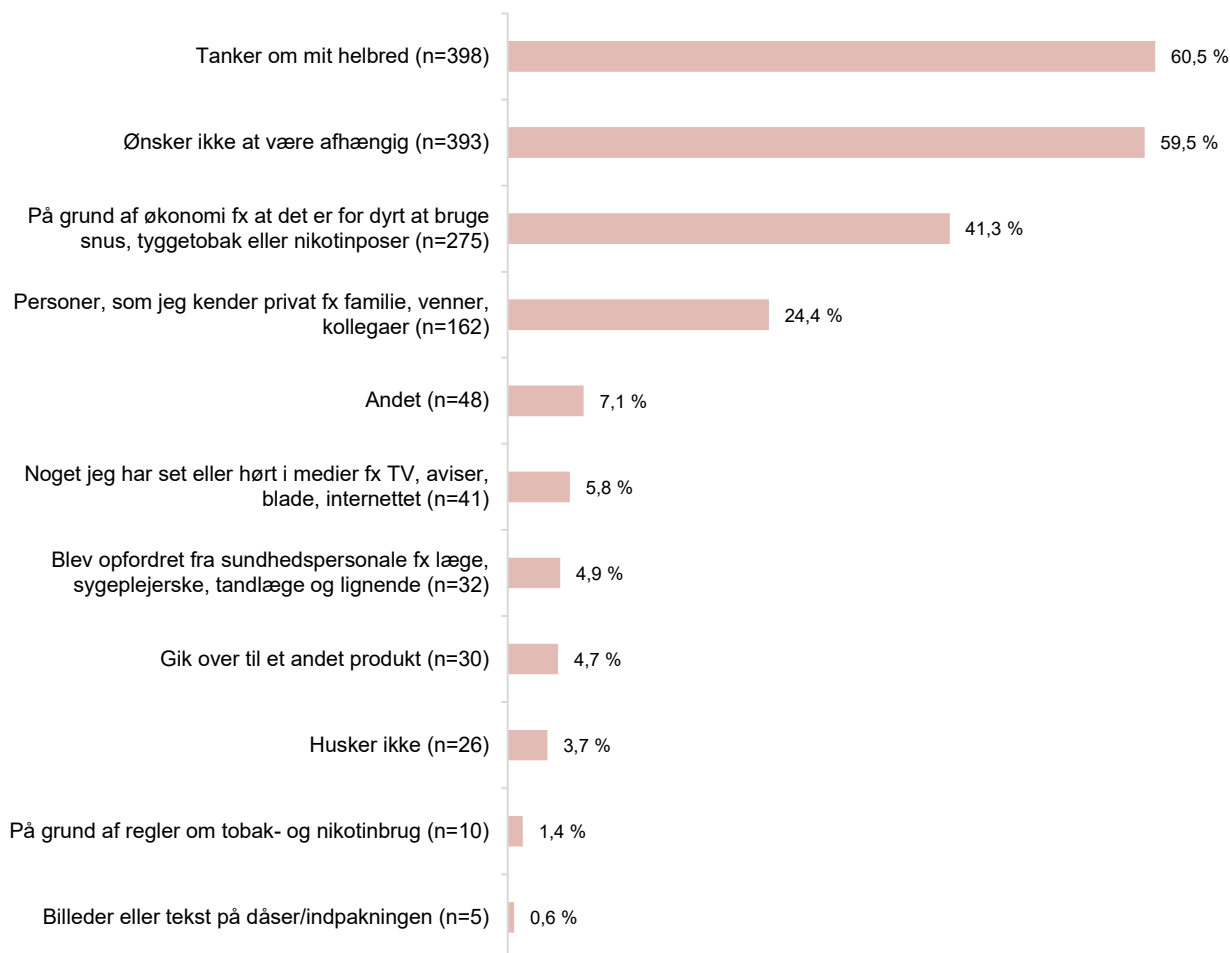
Tablet 7.3.3. Andelen, der gerne vil stoppe med at bruge røgfrie nikotinprodukter (2023), opdelt på dagligt og lejlighedsvist forbrug, køn og aldersgrupper

	Total		Bruger dagligt		Bruger lejlighedsvist		Mænd		Kvinder		15-17 år		18-24 år		25-29 år	
	%	(n)	%	(n)	%	(n)	%	(n)	%	(n)	%	(n)	%	(n)	%	(n)
Ja, jeg planlægger at stoppe inden for 1 måned	17,6	(135)	16,2	(79)	20,1	(56)	17,9	(72)	17,0	(63)	24,6	(27)	16,8	(82)	16,3	(26)
Ja, jeg planlægger at stoppe inden for 6 måneder	11,4	(87)	13,5	(66)	7,5	(21)	10,8	(43)	12,3	(44)	8,9	(10)	11,6	(57)	11,9	(20)
Ja, men jeg har ikke planlagt hvornår	53,2	(409)	57,8	(282)	45,1	(127)	51,3	(207)	56,1	(202)	50,0	(54)	54,7	(269)	51,3	(86)
Nej	17,9	(132)	12,6	(60)	27,4	(72)	19,9	(79)	14,7	(53)	16,5	(18)	17,0	(81)	20,5	(33)

Spørgsmålet, om hvorvidt man gerne vil stoppe med at bruge røgfrie nikotinprodukter, indgik ikke i de tre første målinger af §RØG-undersøgelsen, hvorfor udviklingen udelukkende beskrives fra efteråret 2022 til 2023. Overordnet set svarer andelen, der gerne vil stoppe i 2023, til dem fra 2022.

Figur 7.3.4 viser medvirkende faktorer til seneste stop eller forsøg på at stoppe med at bruge røgfrie nikotinprodukter. De hyppigst angivne medvirkende faktorer er "tanker om helbredet" (60,5 %), "ønsker om ikke at være afhængig" (59,5 %) og "på grund af økonomi" (41,3 %).

Figur 7.3.4. Medvirkende faktorer til seneste stop eller forsøg på at stoppe med røgfrie nikotinprodukter (2023)*

*Det har været muligt for respondenterne at angive mere end ét svar. Grupperne er derfor ikke gensidigt udelukkende og summerer således ikke til 100 %.

Spørgsmålet om medvirkende faktorer til seneste stop/forsøg på at stoppe med røgfrie nikotinprodukter indgik ikke i de fire første målinger af §RØG-undersøgelsen, hvorfor udviklingen ikke beskrives.

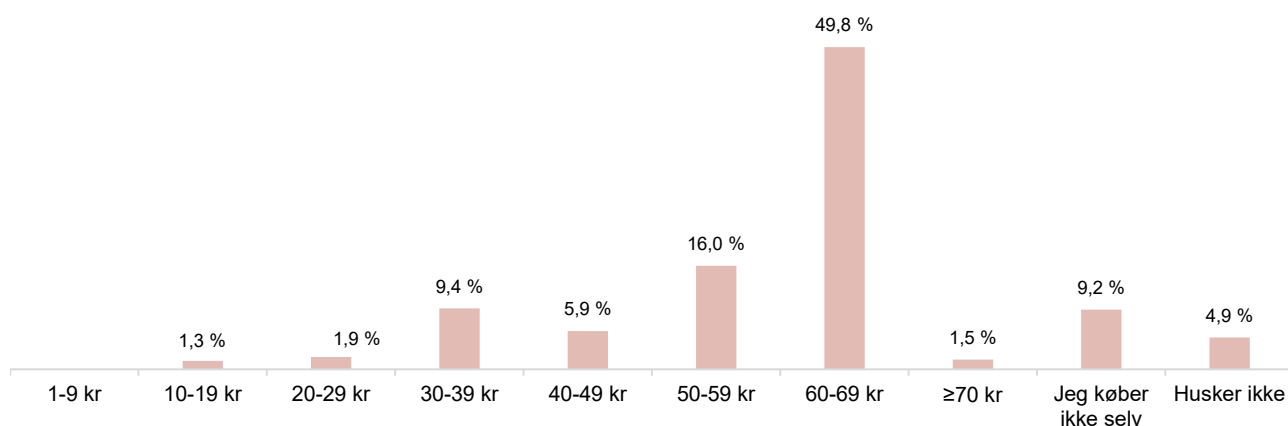
7.4 Priser på røgfrie nikotinprodukter og steder for køb

Ændringer i tobakspriser er et af de tiltag, der har størst indflydelse på forbruget blandt unge, da denne aldersgruppe generelt set er mest prisfølsomme (3). Nikotinposer blev pålagt en afgift pr. 1. januar 2023, således at prisen for en dåse med 20 poser steg med ca. 11 kr. Afgiftens størrelse afhænger af nikotinindholdet (5,5 øre/mg nikotin), hvorfor afgiften på nogle dåser er lavere og andre højere. Som også tidligere beskrevet er det ikke lovligt at sælge snus i Danmark, men da det imidlertid stadig bruges, er det inkluderet i undersøgelsen på samme vilkår som de øvrige røgfrie nikotinprodukter (tyggetobak og nikotinposer). I dette afsnit berører afgifterne udelukkende nikotinposer, som lovligt kan sælges til personer over 18 år i Danmark.

Deltagerne i undersøgelsen er blevet spurgt om, hvad de betalte for den seneste dåse snus/tyggetobak/nikotinposer, de købte (figur 7.4.1). Her bør det bemærkes, at figuren viser de unges egne prisangivelser, som ikke nødvendigvis afspejler den reelle pris på produkterne. Halvdelen af dem, der bruger røgfrie nikotinprodukter, angiver at de har betalt 60-69 kr. for den seneste dåse snus/tyggetobak/nikotinposer, de købte. Der er 16 %, der angiver at have betalt 50-59 kr., mens omkring hver tiende (9,2 %) angiver, at de ikke selv køber produkterne.

Figur 7.4.1. Prisangivelse pr. dåse snus/tyggetobak/nikotinposer

Figuren er baseret på 764 besvarelser, hvor % angiver, hvor stor en andel, der angiver at have betalt en pris, der ligger inden for den givne priskategori

Spørgsmålet om prisangivelse pr. dåse røgfrie nikotinprodukter indgik ikke i de første tre målinger af §RØG-undersøgelsen, hvorfor udviklingen udelukkende beskrives fra efteråret 2022 til 2023. Der er markante forskelle i prisangivelserne mellem 2022 og 2023. I 2022 angav størstedelen (60,3 %), at de betalte 40-49 kr. pr. dåse snus/tyggetobak/nikotinposer, og 10,7 % angav, at de betalte 50-59 kr. I 2022 var der stort set ingen, der angav at betale mere end 60 kr. Gennemsnitsprisen i 2022 var 45 kr., og i 2023 er det 54 kr.

Tabel 7.4.1. viser, hvor de unge angiver, at de køber røgfrie nikotinprodukter. Overordnet er der 9,2 %, som angiver, at de ikke selv køber røgfrie nikotinprodukter, men får dem af familie og venner. Opdelt på aldersgrupper ses det, at dette er hyppigst blandt de 15-17-årige (19,5 %). De hyppigst angivne steder for alle aldersgrupper at købe røgfrie nikotinprodukter er i supermarkeder (62,3 %), kiosker (57,4 %) og tankstationer (57,7 %). Der er også 11,4 %, som køber produkterne på danske hjemmesider, og 7,9 % på udenlandske hjemmesider. Der er overordnet set en tendens til at de 15-17-årige i højere grad end de andre aldersgrupper, køber røgfrie nikotinprodukter af venner eller bekendte, og at det primært er de to yngste aldersgrupper, som oftest køber på hjemmesider, både danske og udenlandske. Der er ikke udtalte forskelle mellem kønnene. Blandt de 4,2 %, som angiver at de køber røgfrie nikotinprodukter andre steder, angiver langt størstedelen, at de handler i Sverige.

Tabel 7.4.1. Steder, hvor røgfrie nikotinprodukter købes (2023), opdelt på køn og aldersgrupper

	Total		Mænd		Kvinder		15-17 år		18-24 år		25-29 år	
	%	(n)	%	(n)	%	(n)	%	(n)	%	(n)	%	(n)
Jeg køber ikke selv røgfrie nikotinprodukter, men får dem af familie eller venner	9,3	(75)	8,2	(34)	11,0	(41)	19,5	(22)	7,2	(36)	9,7	(17)
I et supermarked	62,3	(485)	60,9	(248)	64,6	(237)	55,6	(61)	63,1	(317)	63,5	(107)
I en kiosk	57,4	(440)	57,2	(229)	57,9	(211)	51,6	(57)	53,3	(267)	69,0	(116)
På en tankstation	57,7	(443)	58,3	(235)	56,7	(208)	41,2	(45)	59,0	(296)	61,8	(102)
På bar, café, natklub, bodega el.lign.	1,2	(8)	2,0	(8)	0	(0)	0	0	1,4	(6)		n/a
Af venner eller bekendte	5,4	(45)	5,0	(21)	6,1	(24)	16,0	(18)	4,4	(22)	3,2	(5)
På en dansk hjemmeside	11,4	(88)	14,2	(61)	7,1	(27)	11,0	(11)	14,5	(70)	4,8	(7)
På en udenlandsk hjemmeside	7,9	(61)	9,2	(39)	5,9	(22)	4,8	(5)	10,1	(49)	4,4	(7)
Via de sociale medier	0,8	(7)		n//a		n/a		n/a/	1,0	(5)	0	0
Specialbutik	1,4	(12)	1,3	(6)	1,6	(6)		n/a	1,6	(8)		n/a
Andre steder	4,2	(33)	3,9	(16)	4,7	(17)	4,8	(5)	3,9	(20)	4,6	(8)

**Det har været muligt for respondenterne at angive mere end ét svar. Grupperne er derfor ikke gensidigt udelukkende og summerer således ikke til 100 %.*

Spørgsmålet om steder, hvor røgfrie nikotinprodukter købes, indgik ikke med de samme svarkategorier i de første målinger af §RØG-undersøgelsen, hvorfor udviklingen ikke beskrives.

8 Vandpibe

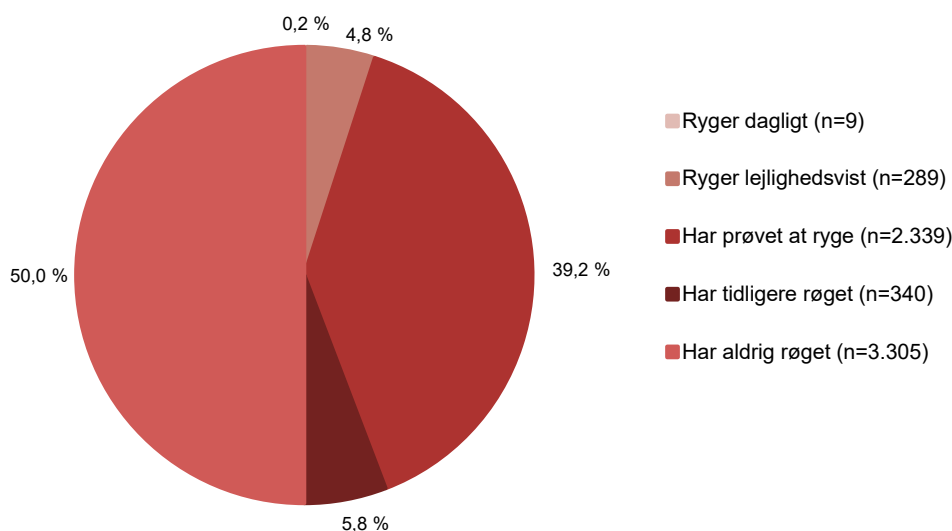
Vandpibe ryges ofte sammen med andre, og gerne med tobak, der smager sødt af eksempelvis frugt eller slik. En vandpibe består af blandt andet en beholder med vand og en slange med et mundstykke. Når man suger på mundstykket, ledes røg fra toppen af vandpiben, hvor tobakken er placeret, gennem et rør til bunden af vandpiben, hvor den afkøles og ledes op gennem slangen til mundstykket. Vandpibetobak indeholder ligesom anden tobak blandt andet nikotin og tjære, og er skadelig på samme vis som andre former for tobak. Vandpibe har ikke tidligere været præsenteret i et særskilt kapitel i §RØG-undersøgelsen. Spørgsmålene om vandpibe har dog været med i spørgerammen i alle undersøgelsesrunder.

8.1 Forbrug af vandpibe

Der er 0,2 %, som ryger vandpibe dagligt, og 4,8 %, som gør det lejlighedsvist. Efterfølgende i dette kapitel beskrives ikke opdelinger på dagligt og lejlighedsvist forbrug men blot det samlede forbrug (5 %), hvilket svarer til, at omkring 57.000 personer i aldersgruppen i Danmark ryger vandpibe. Knap 40 % har prøvet at ryge vandpibe, 5,8 % har tidligere røget vandpibe, og 50 % har aldrig røget vandpibe.

Figur 8.1.1. Vandpibe (2023)

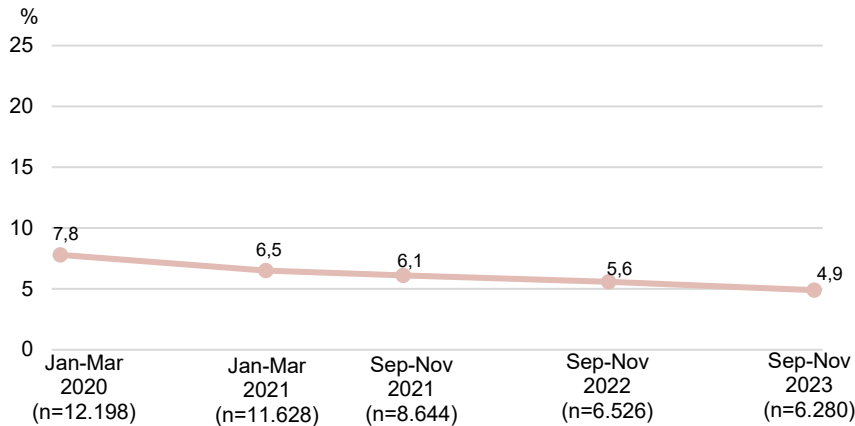
(n) angiver antallet af respondenter i den pågældende gruppe, mens % angiver andelen, der henholdsvis dagligt ryger, lejlighedsvist ryger, har prøvet at ryge, tidligere har røget eller aldrig har røget vandpibe

Figur 8.1.2 viser udviklingen i forbruget af vandpiber. Her vises det samlede daglige og lejlighedsvis forbrug grundet få respondenter, der ryger vandpibe dagligt. Siden 2020 er andelen, der ryger vandpibe, faldet fra 7,8 % til 4,9 %.

Figur 8.1.2. Vandpibe (2020-2023)

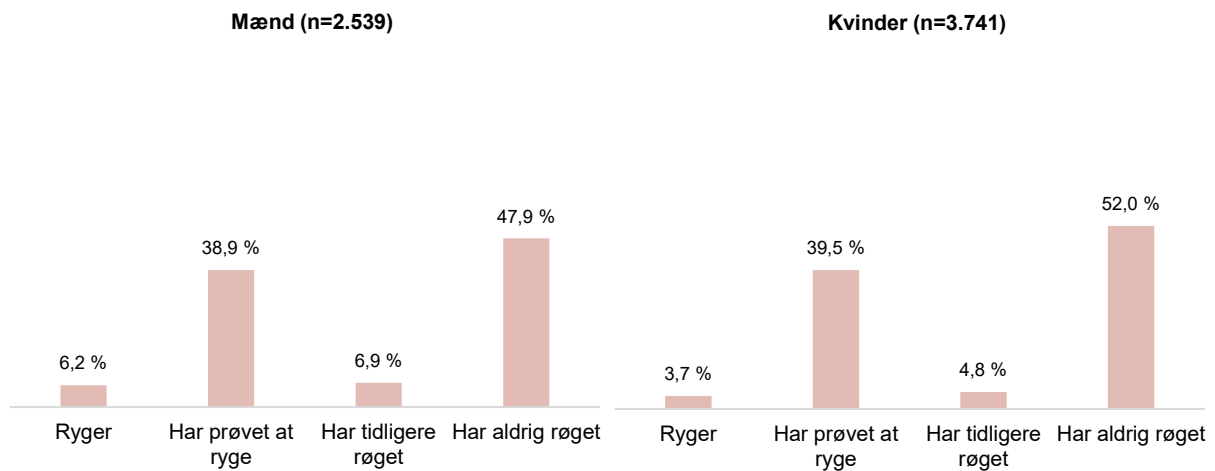
(n) angiver antallet af respondenter, mens % angiver andelen, der ryger vandpibe enten dagligt eller lejlighedsvist

Opdelt på køn ses det, at der er 6,2 % blandt mænd og 3,7 % blandt kvinder, der ryger vandpibe. Nogenlunde lige store andele blandt kønnene har prøvet at ryge vandpibe. Lidt flere mænd end kvinder har tidligere røget vandpibe, mens andelen, der aldrig har røget vandpibe, er størst blandt kvinderne.

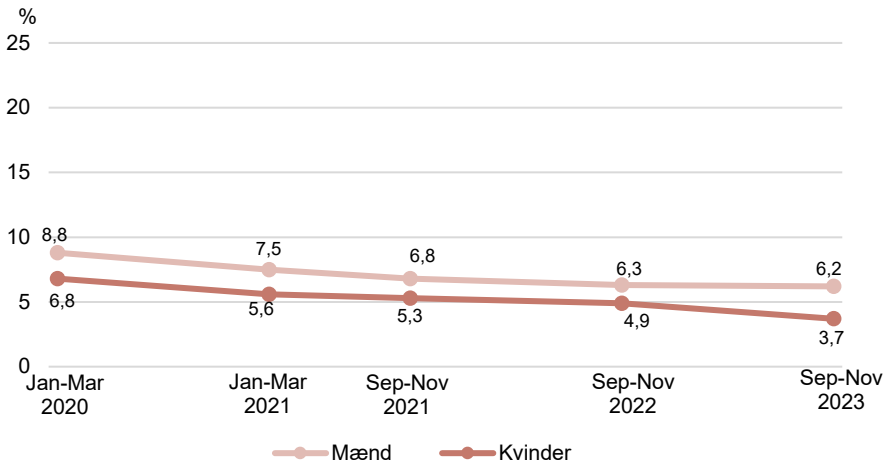
Figur 8.1.3. Vandpibe (2023), opdelt på køn

(n) angiver antallet af respondenter i den pågældende gruppe, mens % angiver andelen, der ryger vandpibe dagligt eller lejlighedsvist, har prøvet at ryge, tidligere har røget eller aldrig har røget vandpibe.

Figur 8.1.4 viser udviklingen i vandpiberygning, opdelt på køn. Blandt begge køn, er andelen, der ryger vandpibe, faldet, eksempelvis ses blandt kvinder et fald fra 6,8 % i 2020 til 3,7 % i 2023.

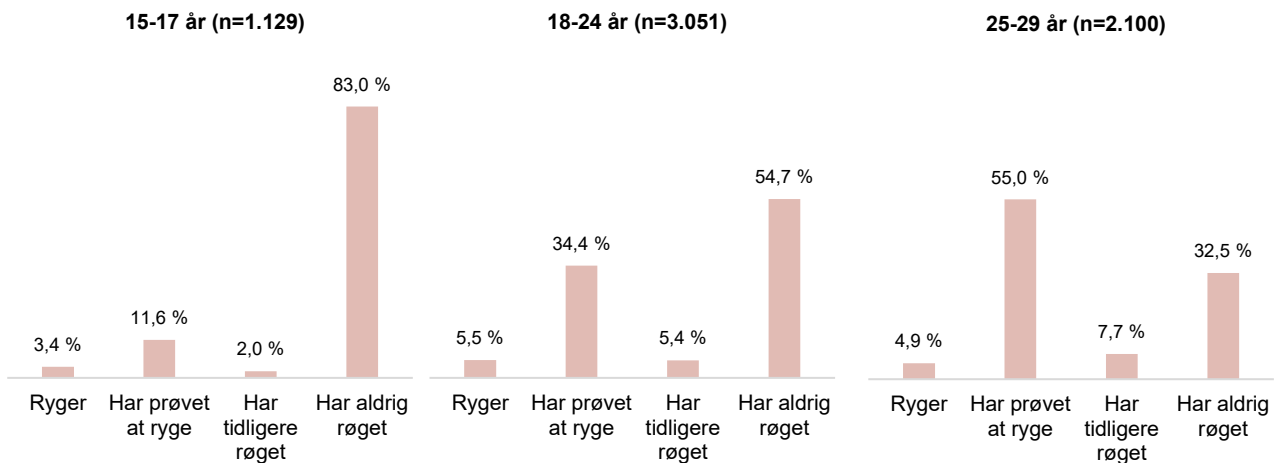
Figur 8.1.4. Vandpibe (2020-2023), opdelt på køn

Opdelt på aldersgrupper ses der ikke nævneværdige forskelle i andelen, der ryger vandpibe. Andelen, der har prøvet at ryge vandpibe, stiger markant med stigende aldersgruppe. Således er der 11,6 % blandt 15-17-årige, der har prøvet at ryge vandpibe, 34,4 % blandt 18-24-årige og 55 % blandt 25-29-årige.

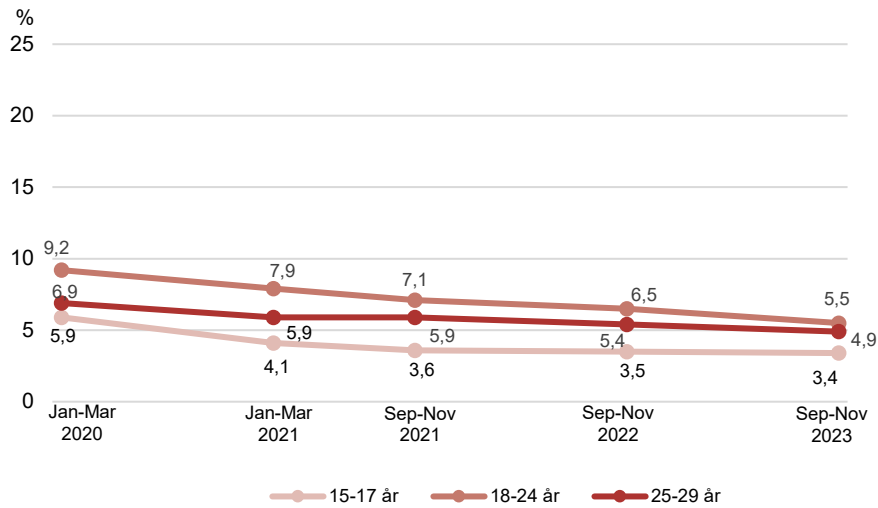
Figur 8.1.5. Vandpibe (2023), opdelt på aldersgrupper

(n) angiver antallet af respondenter i den pågældende gruppe, mens % angiver andelen, der ryger vandpibe dagligt eller lejlighedsvist, har prøvet at ryge, tidligere har røget eller aldrig har røget vandpibe.

I alle aldersgrupper er andelen, der ryger vandpibe, faldet i perioden (figur 8.1.6). Eksempelvis fra 9,2 % til 5,5 % blandt 18-24-årige.

Figur 8.1.6. Vandpibe (2020-2023), opdelt på aldersgrupper

9 Andre typer af tobaks- og nikotinprodukter

I dette kapitel belyses forbruget af andre typer af tobaks- og nikotinprodukter end de hidtil beskrevne. Det er første gang, dette indgår i §RØG-rapporten. Spørgsmålene har dog også været inkluderet i spørgerammen i de tidligere dataindsamlinger. De inkluderede produkter er cigarillos, cerutter, cigarer, pibe, skrå/tobakspastiller og snuff/pulvertobak. Der opgøres kun overordnede andele for forbruget, det vil sige ingen opdelinger på eksempelvis køn eller aldersgrupper.

9.1 Forbrug af cigarillos, cerutter, cigarer, pibe, skrå/tobakspastiller og snuff/pulvertobak

I tabel 9.1.1 vises forbruget af de forskellige typer af tobaks- og nikotinprodukter. For ingen af produkterne er det daglige forbrug over 1 %. Det samme gælder for lejlighedsvist forbrug, bortset fra cigarer, som anvendes lejlighedsvist af 2,9 %. Cigarer er ligeledes det af produkterne, som den største andel angiver at have prøvet (30,2 %). Der er yderligere 11,5 %, som har prøvet cigarillos, 10,4 %, der har prøvet cerutter, og 14 %, som har prøvet at ryge pibe.

Tabel 9.1.1. Forbrug af cigarillos, cerutter, cigarer, pibe, skrå/tobakspastiller og snuff/pulvertobak (2023)

	Cigarillos		Cerutter		Cigarer		Pibe		Skrå/ tobakspastiller		Snuff/ pulvertobak	
	%	(n)	%	(n)	%	(n)	%	(n)	%	(n)	%	(n)
Ryger/bruger dagligt	0,3	(14)	0,1	(7)	0,5	(32)	0,2	(8)	0,1	(6)	0,2	(8)
Ryger/bruger lejlighedsvist	0,7	(35)	0,4	(20)	2,9	(160)	1,1	(58)	0,3	(17)	0,3	(14)
Har prøvet at ryge/bruge	11,5	(659)	10,4	(588)	30,2	(1.736)	14,0	(783)	2,1	(113)	5,3	(276)
Har tidligere røget/brugt	0,8	(44)	0,7	(41)	2,1	(122)	1,3	(68)	0,1	(7)	0,7	(36)
Har aldrig røget/brugt	86,8	(5.524)	88,4	(5.613)	64,2	(4.225)	83,5	(5.358)	97,3	(6.027)	93,6	(5.831)

Udviklingen i forbruget af andre typer af tobaks- og nikotinprodukter beskrives her udelukkende i tekst. Sammenlignet med tal fra 2020 ses der ingen nævneværdige forskelle i forbruget i 2023.

10 Forbrug af ét eller flere tobaks- og nikotinprodukter

I dette kapitel beskrives forbruget af ét eller flere tobaks- og nikotinprodukter. I andelen, der dagligt eller lejlighedsvist bruger mindst ét tobaks- eller nikotinprodukt, indgår brugen af følgende; cigaretter, opvarmet tobak, e-cigaretter, inkl. engangsvapes, snus, tyggetobak eller nikotinposer, vandpibe, cigarillos, cerutter, cigarer, pibe, skrå/tobakspastiller og snuff/pulvertobak. Dette er en udvidelse i forhold til de tidligere §RØG-rapporter, som indeholdt brugen af cigaretter, opvarmet tobak, e-cigaretter inkl. engangsvapes og snus/tyggetobak/nikotinposer. For sammenlignelighed er tal fra de tidligere undersøgelser, som præsenteres i denne rapport, regnet igen med den nye gruppe af produkter. Det vil sige, at tal fra tidligere år, angivet i denne rapport, afviger fra dem, der fremgår af de tidligere rapporter.

Kapitlet indledes med en beskrivelse af andelen, der bruger mindst ét produkt (det vil sige ét eller flere produkter), samt andelen, der bruger mere end ét produkt (det vil sige to eller flere produkter). Derefter beskrives hvilket tobaks- og nikotinprodukt, respondenterne prøvede først.

10.1 Forbrug af ét eller flere tobaks- og nikotinprodukter

Andelen, der henholdsvis bruger mindst ét tobaks- og nikotinprodukt, samt andelen, der bruger mere end ét produkt, fremgår af tabel 10.1.1. Samlet set er der 35,9 %, som bruger mindst ét tobaks- og nikotinprodukt, mens 7,5 % bruger mere end ét produkt. Det vil sige, at der i 2023 er omkring 400.000 personer i alderen 15-29 år, der bruger mindst ét tobaks- eller nikotinprodukt, og heraf er der 85.000 personer, der bruger mere end ét produkt.

Andelen, der bruger mindst ét produkt, er højere blandt mænd (39,6 %) end blandt kvinder (32,2 %), og højere i aldersgruppen 18-24 år (39,6 %) sammenlignet med de to øvrige aldersgrupper (henholdsvis 31,3 % og 33,3 %). Samme tendenser ses blandt andelen, der bruger mere end ét produkt; 8,6 % blandt mænd og 6,4 % blandt kvinder, og en lidt større andel i aldersgruppen 18-24 år sammenlignet med de andre to aldersgrupper.

Blandt personer, der går på en FGU eller erhvervsskole, er der 50,2 %, som bruger mindst ét produkt, og 11,9 %, som bruger mere end ét. Også blandt personer, der ikke har en uddannelse, eller har gennemført en kortere uddannelse – er i arbejde eller uden arbejde - er det næsten halvdelen, der bruger mindst et produkt. På de gymnasiale uddannelser er det omkring en tredjedel (34,4 %), der bruger mindst ét produkt, og en femtedel blandt dem, der går i folkeskole (20,6 %).

Tabel 10.1.1. Andelen, der bruger henholdsvis mindst ét og mere end ét tobaks- og nikotinprodukt (2023), opdelt på køn, aldersgrupper, samt uddannelse og erhvervsstatus

	Mindst ét produkt		Mere end ét produkt	
	%	(n)	%	(n)
Total	35,9	(2.463)	7,5	(671)
Køn				
Mænd	39,6	(1.140)	8,6	(330)
Kvinder	32,2	(1.323)	6,4	(341)
Alder				
15-17 år	31,3	(399)	6,0	(120)
18-24 år	39,6	(1.335)	8,4	(366)
25-29 år	33,3	(729)	7,3	(185)
Uddannelse og erhvervsstatus				
Folkeskole	20,6	(91)	4,6	(31)
FGU eller erhvervsuddannelse	50,2	(195)	11,9	(63)
Gymnasial erhvervsuddannelse	44,4	(43)	10,5	(16)
Gymnasial uddannelse	34,4	(406)	6,6	(114)
Kort videregående uddannelse	39,2	(56)	7,0	(13)
Mellemlang eller lang videregående uddannelse	32,5	(499)	6,4	(115)
Går på kortere kurser eller andet	24,9	(55)	4,8	(12)
Er i arbejde og har gennemført en mellemlang eller lang videregående uddannelse	26,0	(235)	4,8	(51)
Er i arbejde og har gennemført en kort eller ingen uddannelse	46,6	(713)	10,4	(205)
Er uden arbejde og har gennemført en mellemlang eller lang videregående uddannelse	21,1	(19)	4,9	(5)
Er uden arbejde og har gennemført en kort eller ingen uddannelse	44,5	(151)	11,3	(46)

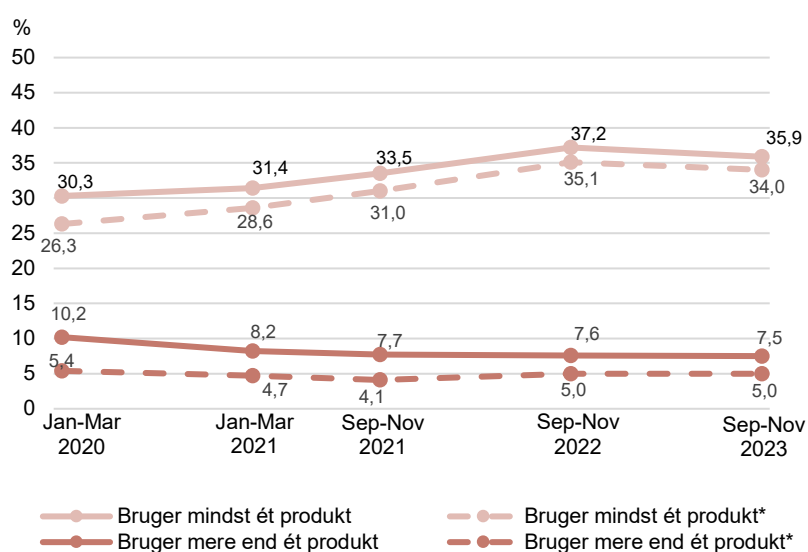
Tabel 10.1.2 viser andelen, der bruger mindst ét tobaks- og nikotinprodukt, opdelt på aldersgrupper blandt henholdsvis mænd og kvinder. Det er særligt mænd i alderen 18-24 år (42,4 %) og 25-29 år (39,7 %), der bruger mindst ét produkt. Der er dog stadig 30,8 %, der gør det blandt mænd i alderen 15-17 år. Blandt kvinder er den største andel ligeledes blandt 18-24-årige, hvor over en tredjedel bruger mindst ét tobaks- og nikotinprodukt (36,8 %), sammenlignet med henholdsvis 31,7 % blandt 15-17-årige og 27 % blandt 25-29-årige.

Tabel 10.1.2. Andelen, der bruger mindst ét tobaks- eller nikotinprodukt (2023), opdelt på aldersgrupper blandt henholdsvis mænd og kvinder

	Bruger mindst ét produkt	
	%	(n)
Mænd		
15-17 år	30,8	(157)
18-24 år	42,4	(621)
25-29 år	39,7	(362)
Kvinder		
15-17 år	31,7	(242)
18-24 år	36,8	(714)
25-29 år	27,0	(367)

Af figur 10.1.1 fremgår udviklingen fra 2020 til 2023 i andelen, der bruger henholdsvis mindst ét tobaks- og nikotinprodukt, og mere end ét produkt (det vil sige to eller flere produkter). Figuren indeholder dels kurver, som er direkte sammenlignelige med dem, præsenteret i de tidligere §RØG-rapporter (de stiplede linjer), og dels kurver, der viser udviklingen i forbruget, hvor alle produkter er medtaget (de fuldt optrukne linjer). Som også beskrevet i indledningen til dette kapitel vil det sige følgende; cigaretter, opvarmet tobak, e-cigaretter, inkl. engangsvapes, snus, tyggetobak eller nikotinposer, vandpibe, cigarillos, cerutter, cigarer, pibe, skrå/tobakspastiller og snuff/pulvertobak. Andelen, der bruger mindst ét produkt, er steget siden 2020, hvor det var 30,3 %, til 37,2 % i 2022 og 35,9 % i 2023. Andelen, der bruger mere end ét produkt, er faldet fra 10,2 % i 2020 til 7,5 % i 2023. Faldet her skyldes primært et fald i andelen, der ryger vandpibe.

Figur 10.1.1. Andelen, der bruger mindst ét tobaks- og nikotinprodukt, og mere end ét produkt (2020-2023)

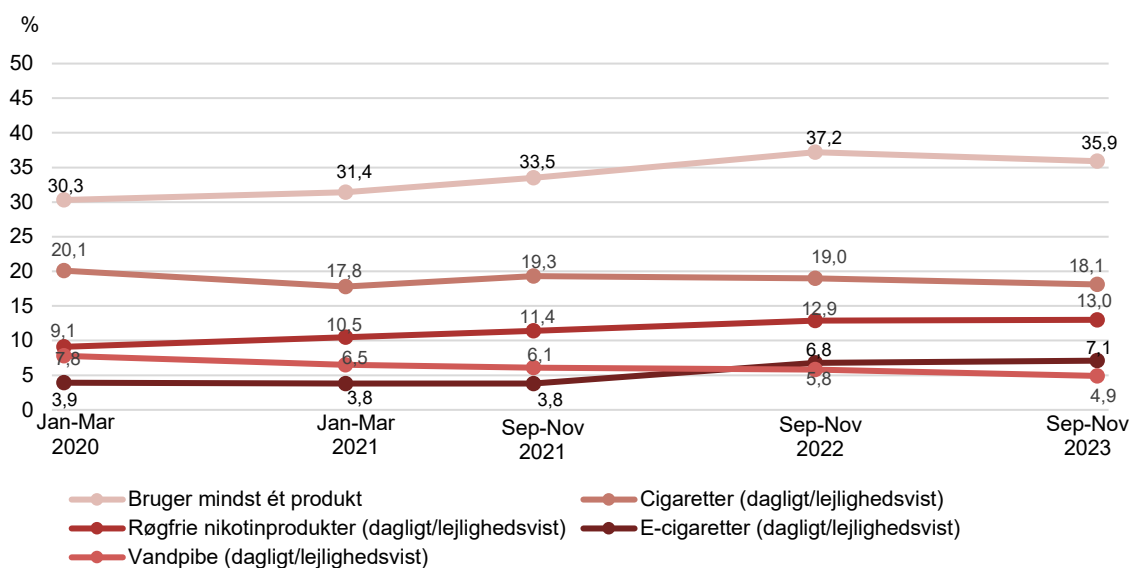
* Eksklusive vandpibe, cigarillos, cerutter, cigarer, pibe, skrå/tobakspastiller og snuff/pulvertobak

Blandt dem, der bruger to eller flere produkter, er de hyppigst forekommende kombinationer cigaretter og røgfrie nikotinprodukter (34,7 %), eller cigaretter og e-cigaretter (28,4 %).

I figur 10.1.2 vises udviklingen i forbruget af mindst ét tobaks- og nikotinprodukt (alle produkter), samtidig med at udviklingen i forbruget af de hyppigst anvendte produkter (det vil sige cigaretter, e-cigaretter, røgfrie nikotinprodukter og vandpibe) er illustreret. Udviklingen i forbruget af de enkelte produkter er også beskrevet i de tidligere kapitler. Her er de blot samlet i én figur for at give et samlet overblik.

Som beskrevet ovenfor er andelen, der bruger mindst ét produkt, steget fra 30,3 % i 2020 til 35,9 % i 2023. Andelen, der ryger cigaretter, er faldet fra 20,1 % i 2020 til 18,1 % i 2023. Andelen, der bruger henholdsvis e-cigaretter og røgfrie nikotinprodukter, er derimod steget; brugen af røgfrie nikotinprodukter er steget fra 9,1 % i 2020 til 13,0 % i 2023, mens brugen af e-cigaretter er steget fra 3,9 % til 7,1 %. Samtidig er brugen af vandpibe faldet fra 7,8 % i 2020 til 4,9 % i 2023.

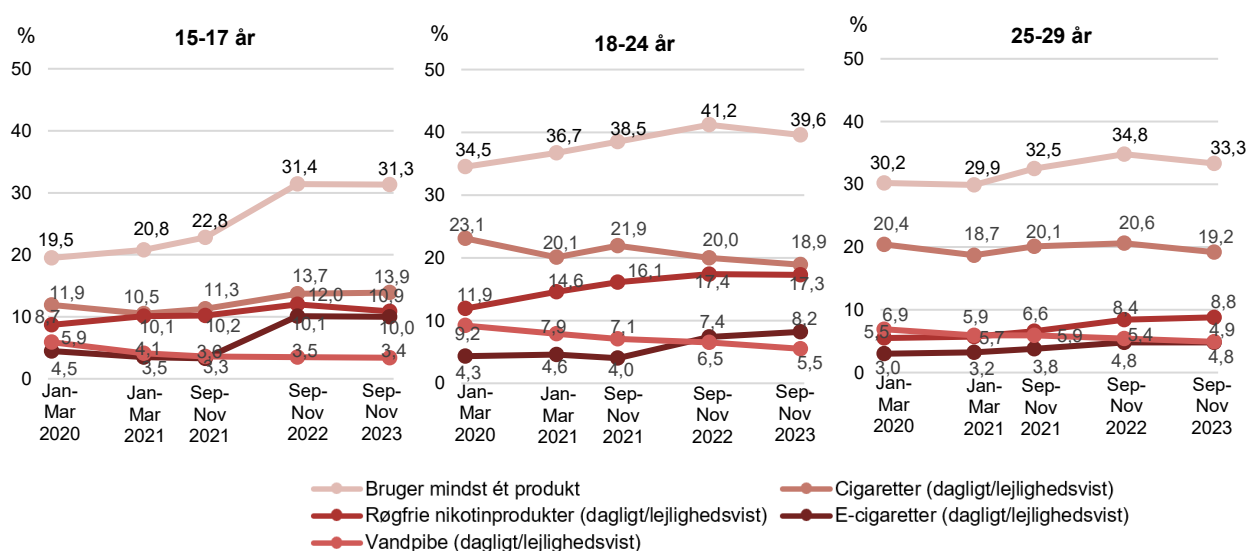
Figur 10.1.2. Andelen, der bruger henholdsvis mindst ét tobaks- og nikotinprodukt, cigaretter, e-cigaretter, røgfrie nikotinprodukter eller vandpiber (2020-2023)

Af figur 10.1.3 ses det, at der på tværs af aldersgrupperne er sket en stigning fra 2020 til 2023 i andelen, der bruger mindst ét tobaks- og nikotinprodukt. Blandt 15-17-årige brugte 19,5 % i 2020 mindst ét produkt, mens denne andel er 31,3 % i 2023. Stigningen her kan særligt tilskrives en stigning i andelen, der bruger e-cigaretter, mellem 2021 og 2022 (3,3 % i efteråret 2021 vs. 10,1 % i 2022).

Blandt 18-24-årige er brugen af mindst ét produkt steget fra 34,5 % i 2020 til 41,2 % i 2022, for derefter at falde til 39,6 % i 2023. I denne aldersgruppe er andelen, der ryger cigaretter, faldet over hele perioden (23,1 % i 2020 til 18,9 % i 2023), mens andelen, der bruger røgfrie nikotinprodukter (11,9 % i 2020 og 17,3 % i 2023), og andelen, der bruger e-cigaretter (4,3 % i 2020 og 8,2 % i 2023), er steget. Blandt 25-29-årige var der 30,2 %, som brugte mindst ét tobaks- og nikotinprodukt i 2020, mens det er 33,3 % i 2023. I denne aldersgruppe er andelen, der ryger cigaretter, stort set uændret i perioden (20,4 % i 2020 vs. 19,2 % i 2023), mens andelen, der bruger røgfrie nikotinprodukter, er steget fra 5,5 % i 2020 til 8,8 % i 2023, og e-cigaretter fra 3 % i 2020 til 4,8 % i 2023.

Figur 10.1.3. Andelen, der bruger henholdsvis mindst ét tobaks- og nikotinprodukt, cigaretter, e-cigaretter eller røgfrie nikotinprodukter (2020-2023), opdelt på aldersgrupper

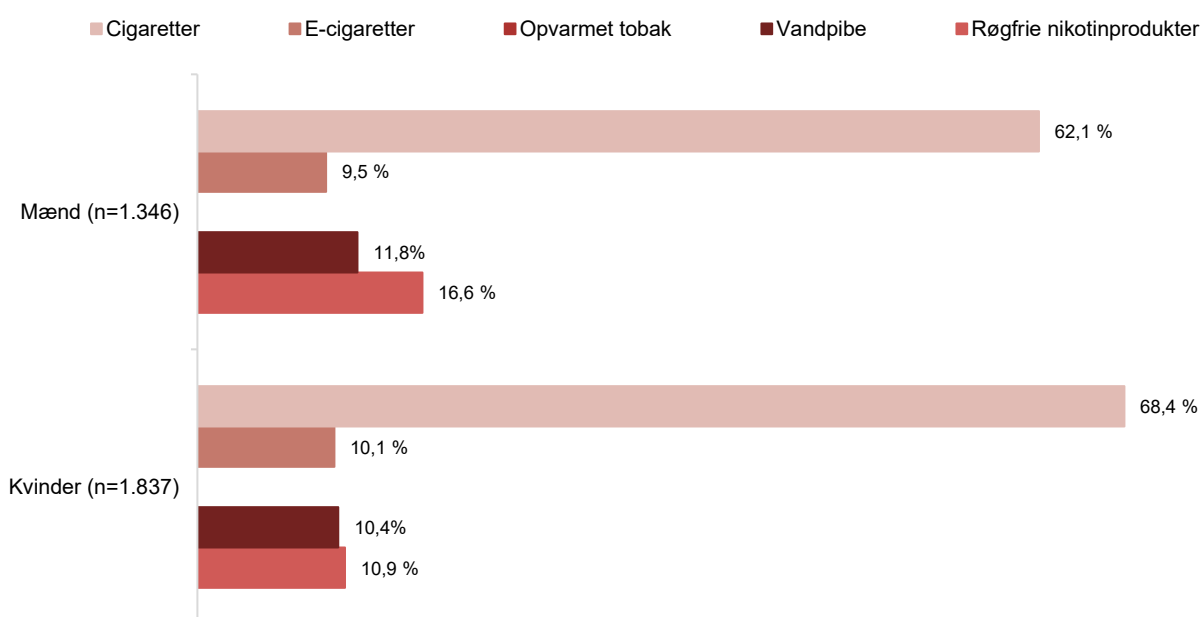

10.2 Produkttype først prøvet

Af figur 10.2.1 fremgår hvilket tobaks- eller nikotinprodukt, de unge har prøvet først, opdelt på køn. Langt størstedelen angiver, at de først har prøvet at ryge cigaretter (62,1 % blandt mænd og 68,4 % blandt kvinder). Der er ikke markante kønsmæssige forskelle i andelen, der først har prøvet e-cigaretter (henholdsvis 9,5 % og 10,1 %) og vandpibe (11,8 % og 10,4 %). Men en større andel blandt mænd (16,6 %) end blandt kvinder (10,9 %) har først prøvet røgfrie nikotinprodukter.

Figur 10.2.1. Type af tobaks- eller nikotinprodukt først prøvet (2023), opdelt på køn*

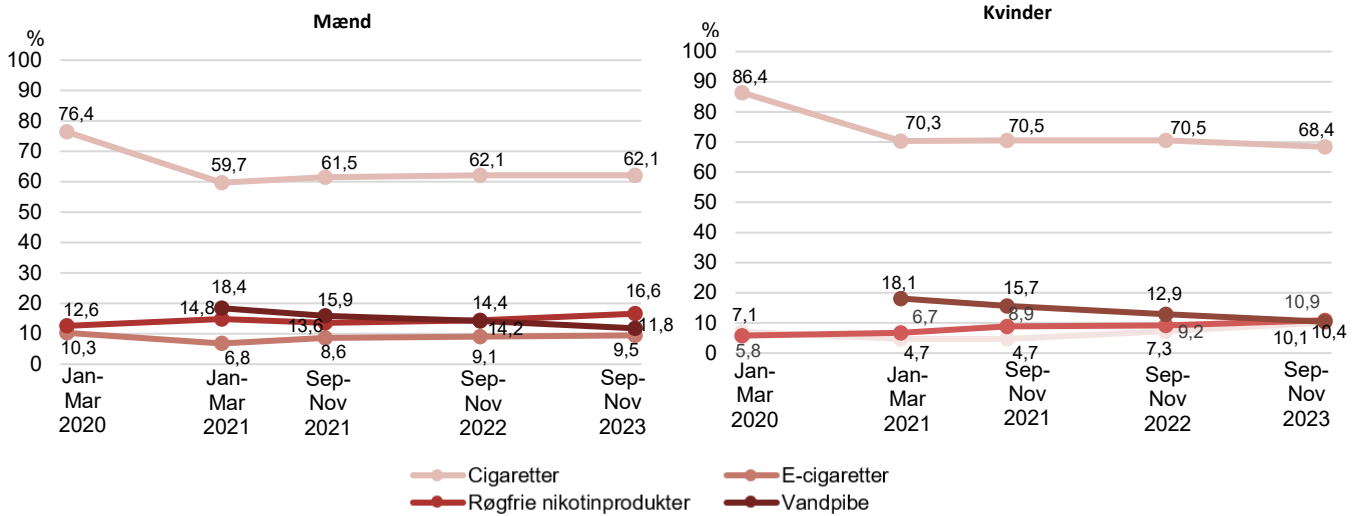
(n) angiver antallet af respondenter, der bruger flere tobaks- eller nikotinprodukter dagligt eller lejlighedsvis, opdelt på køn, mens % angiver andelen, der har prøvet cigaretter, e-cigaretter, opvarmet tobak, vandpibe eller røgfrie nikotinprodukter først.

*Kategorien "Opvarmet tobak" blandt begge køn fremgår ikke af figuren på grund af for få besvarelser.

Figur 10.2.2 viser udviklingen fra 2020 til 2023 i produkttype prøvet først, opdelt på køn. Faldet i andelen, der først har prøvet at ryge cigaretter, mellem de to første målinger (blandt begge køn) skal fortolkes under den forudsætning, at det ikke har været muligt at vælge vandpibe ved målingen i 2020, da dette ikke var inkluderet i spørgeskemaet. Det må dermed antages, at det observerede fald mellem 2020 og 2021 skyldes dette. Fra 2021 og frem ses blandt mænd en mindre stigning i andelen, som først har prøvet cigaretter (59,7 % i 2021 og 62,1 % i 2023), og et fald blandt kvinder (70,3 % i 2021 og 68,4 % i 2023). Blandt begge køn er andelen, der først har prøvet vandpibe, faldet, mens andelen, som først har prøvet e-cigaretter, er stabil for mænd og steget for kvinder (7,1 % i 2020 til 10,1 % i 2023). For begge køn er andelen, der først har prøvet røgfrie nikotinprodukter, steget; for mænd fra 12,6 % til 16,6 % og for kvinder fra 5,8 % til 10,4 %.

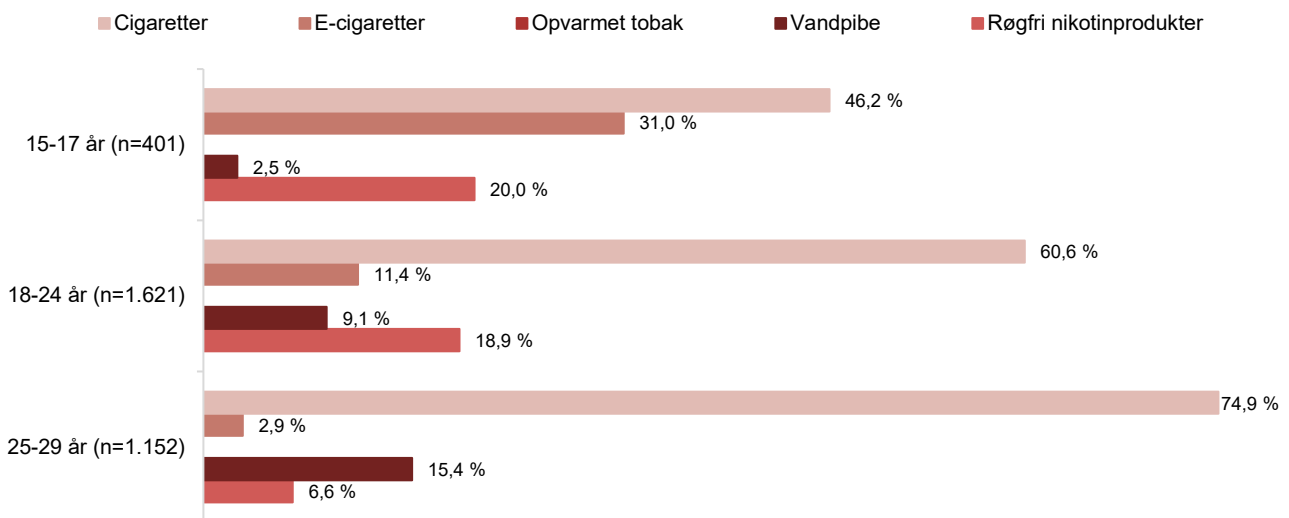
10.2.2. Tobaks- eller nikotinprodukt først prøvet (2020-2023), opdelt på køn

Figur 10.2.3 viser type af tobaks- eller nikotinprodukt først prøvet, opdelt på aldersgrupper. Andelen, der først har prøvet at ryge cigaretter, er større med stigende aldersgruppe. Således er der 46,2 % af de 15-17-årige, 60,6 % af de 18-24-årige og 74,9 % af de 25-29-årige, som først har prøvet at ryge cigaretter. Omvendt ses det, at den yngste aldersgruppe i højere grad først har prøvet andre tobaks- eller nikotinprodukter, sammenlignet med de ældre aldersgrupper. For eksempel angiver 31 % af de 15-17-årige, at de først har prøvet e-cigaretter og 20 % af dem har først prøvet røgfrie nikotinprodukter, mens færre først har prøvet at ryge vandpibe (2,5 %). Især blandt 25-29-årige har en markant andel først prøvet at ryge vandpibe (15,4 %), hvilket gælder for 9,1 % blandt 18-24-årige.

Figur 10.2.3. Type af tobaks- eller nikotinprodukt først prøvet (2023), opdelt på aldersgrupper*

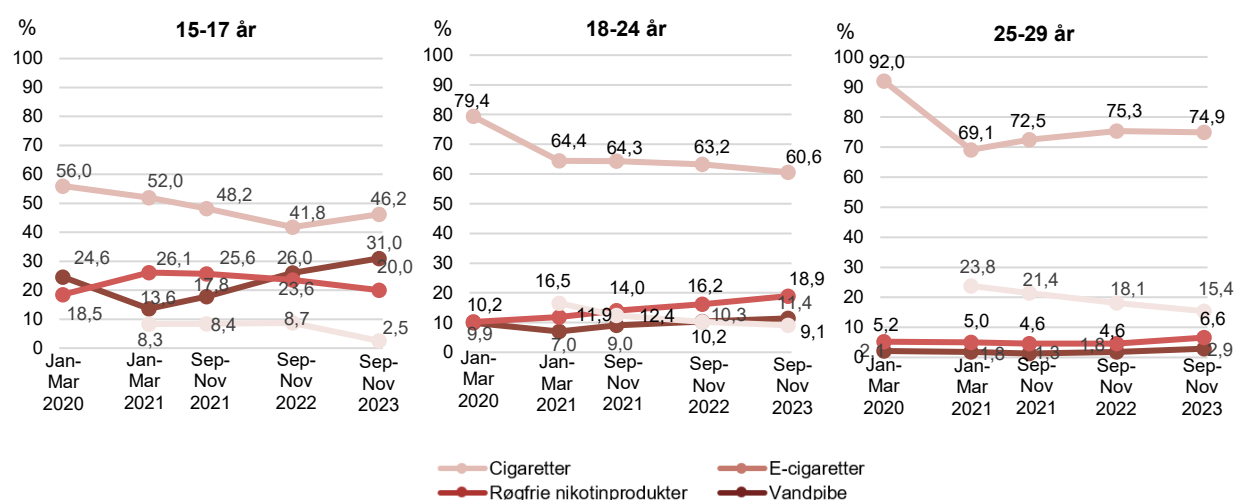
(n) angiver antallet af respondenter, der bruger flere tobaks- eller nikotinprodukter dagligt og lejlighedsvist, opdelt på aldersgruppe, mens % angiver andelen, der har prøvet cigaretter, e-cigaretter, opvarmet tobak, vandpibe eller røgfrie nikotinprodukter først.

*Kategorien "Opvarmet tobak" i alle aldersgrupper fremgår ikke af figuren på grund af for få besvarelser.

Figur 10.2.4 viser tobaks- eller nikotinprodukt prøvet først, opdelt på aldersgrupper. Ligesom ved figur 10.2.2, gælder det for figur 10.2.4, at brugen af vandpibe ikke er målt i 2020, og tallene skal fortolkes under den forudsætning. På tværs af aldersgrupper ses der en faldende tendens i andelen, der først har prøvet vandpibe. Niveauerne for dette er dog forskellige. For 15-17-årige går andelen fra 8,3 % i starten af 2021 til 2,5 % i 2023, for 18-24-årige falder andelen fra 16,5 % til 9,1 %, og for 25-29-årige falder andelen fra 23,8 % til 15,4 %. Især blandt 15-17-årige stiger andelen, der først har prøvet e-cigaretter. Her er andelen 13,6 % i begyndelsen af 2021, hvilket stiger til 31 % i 2023. I de to ældste aldersgrupper, er andelen, der først har prøvet røgfrie nikotinprodukter eller e-cigaretter, nogenlunde stabile over perioden.

Figur 10.2.4. Tobaks- eller nikotinprodukt prøvet først (2020-2023), opdelt på aldersgrupper*

11 Synlighed af tobaks- og nikotinprodukter

Som et led i den nationale handleplan mod børn og unges rygning blev der pr. 1. april 2021 indført udstillingsforbud i Danmark (19). Dette forbud indebærer, at tobaks- og nikotinprodukter ikke må stå synligt fremme i fysiske butikker, i kiosker mv. Dette gælder også onlinehandel. Produkterne må altså kun være synlige for køberne i forbindelse med et reelt køb. Forbuddet indebærer ligeledes, at der ikke må reklameres eller skiltes med tobaks- og nikotinprodukter på udsalgsstederne.

Dette kapitel indeholder en beskrivelse af de unges opfattelse af synlighed af de forskellige tobaks- og nikotinprodukter samt deres eksponering for tobaks- og nikotinprodukter på film, internettet og på sociale medier. Endeligt beskrives unges holdninger til udstillingsforbuddet. I dette kapitel indgår alle deltagere i undersøgelsen, uanset om de bruger tobaks- eller nikotinprodukter, eller ej.

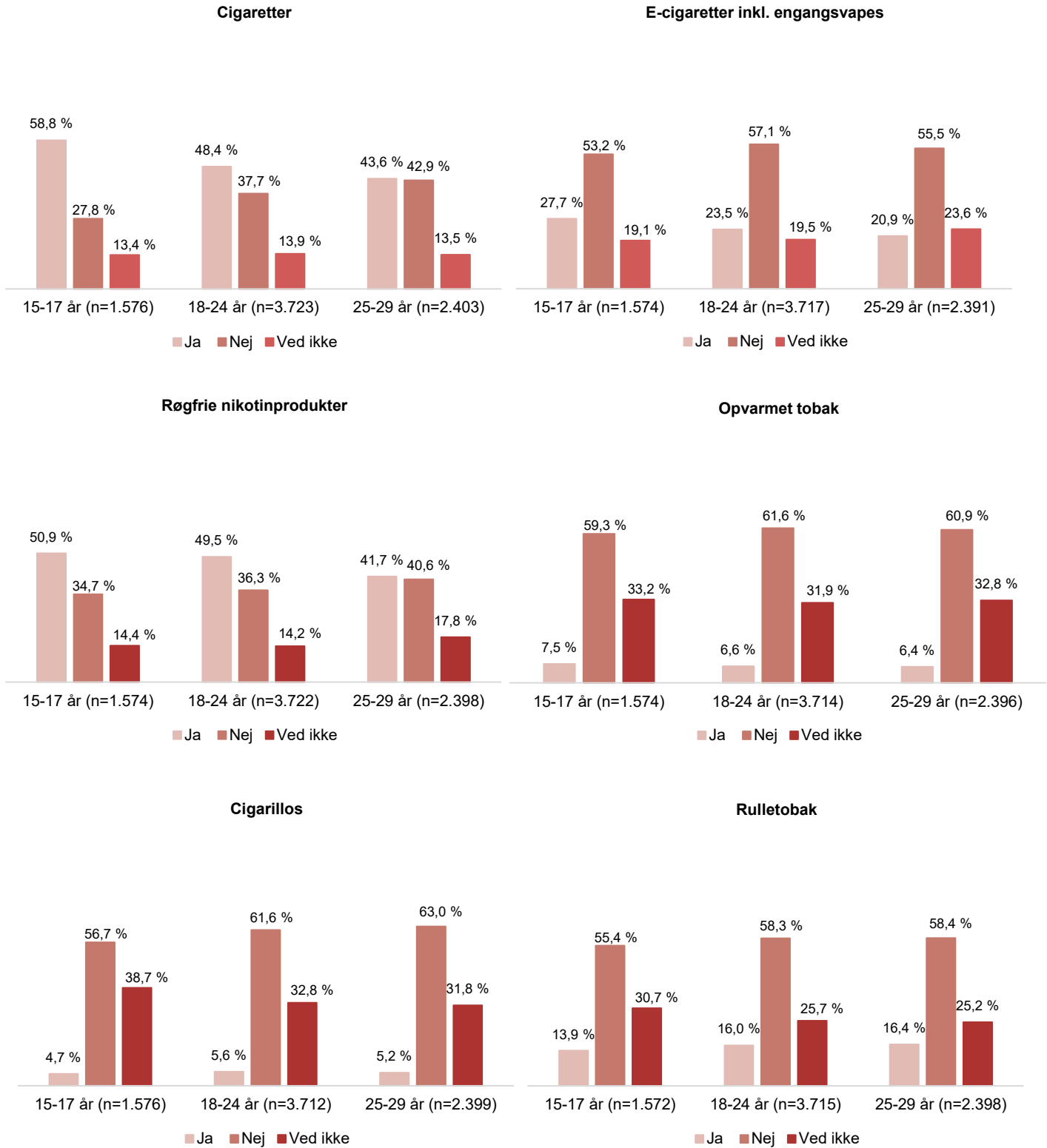
11.1 Synlighed

Overordnet set angiver 62,5 %, at de inden for den seneste måned har set mindst ét tobaks- og nikotinprodukt, inklusive tilbehør, synligt fremme på hylder, i montrere eller ved kassen i butikker.

Figur 11.1.1 viser andelen, som inden for den seneste måned har set tobaks- og nikotinprodukter stå synligt fremme, opdelt på aldersgrupper. Overordnet set er cigaretter og røgfrie nikotinprodukter de to typer af produkter, som respondenterne oftest ser fremme. Næsten 60 % af de 15-17-årige angiver, at de ser cigaretter i butikkerne, mens dette gælder for omkring halvdelen af de 18-24-årige og lidt mere end 40 % af de 25-29-årige. Omkring en fjerdedel af de 15-17-årige (27,7 %) og de 18-24-årige (23,5 %) ser e-cigaretter og tilbehør, eksempelvis e-væske, stå fremme i butikkerne, og 20,9 % af de 25-29-årige ser det. En mindre andel angiver at se opvarmet tobak, rulletobak og cigarillos stå synligt fremme. Her er ikke de store aldersgruppemæssige forskelle.

Figur 11.1.1. Synlighed af tobaks- og nikotinprodukter inden for den seneste måned (2023), opdelt på aldersgrupper

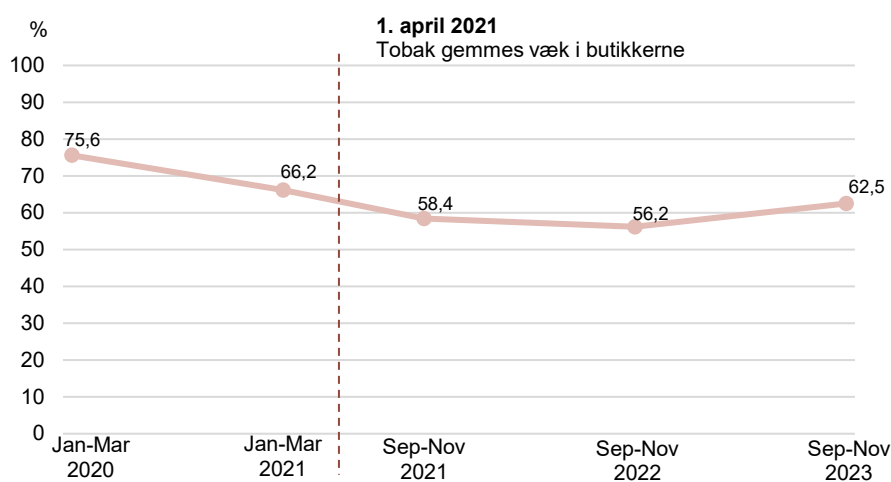
(n) angiver antallet af respondenter opdelt på alder, mens % angiver andelen, der har set eller ikke set cigaretter, e-cigaretter, røgfrie nikotinprodukter, opvarmet tobak, cigarillos eller rulletobak synligt fremme på hylder, i montrer eller ved kassen i butikker, inden for den seneste måned.

Af figur 11.1.2 ses udviklingen fra 2020 til 2023 i andelen, der inden for den seneste måned har set mindst ét tobaks- og nikotinprodukt synligt fremme. I 2020 havde 75,6 % af respondenterne set mindst ét produkt synligt fremme, mens andelen er 62,5 % i 2023.

Stigningen skyldes især en stigning i andelen, der angiver at se cigaretter og røgfrie nikotinprodukter synligt fremme, og den stigning ses i alle aldersgrupper. Eksempelvis er andelen af 15-17-årige, der ser cigaretter, steget fra 50,3 % i 2022 til 58,8 % i 2023, og i samme aldersgruppe er andelen, der ser røgfrie nikotinprodukter, steget fra 44,4 % i 2022 til 50,9 % i 2023 (ikke illustreret).

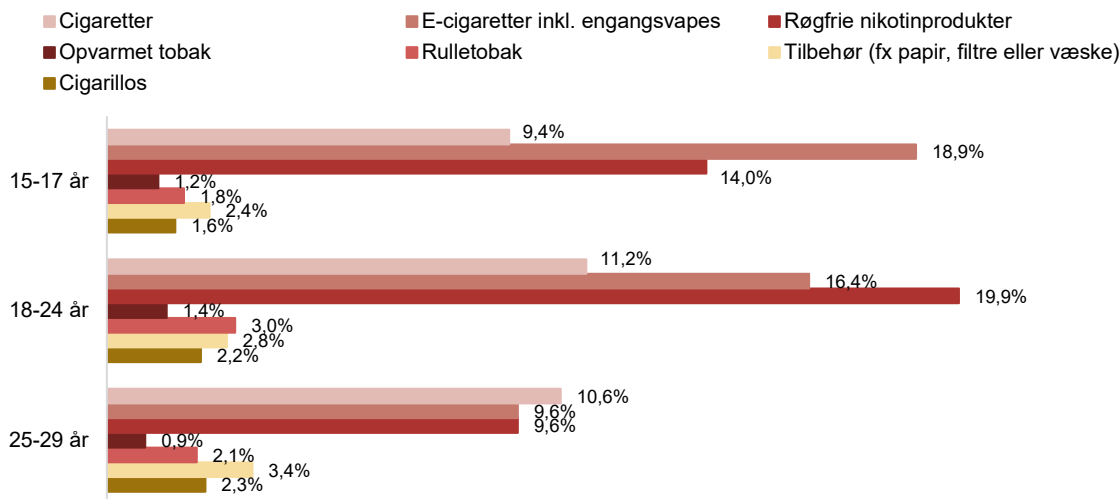
Figur 11.1.2. Andel, der har set mindst ét tobaks- og nikotinprodukt stå synligt fremme inden for den seneste måned (2020-2023)

Figur 11.1.3 viser andelen, der ofte eller sommetider føler sig fristet til at købe forskellige tobaks- og nikotinprodukter, når de ser dem i en butik, kiosk eller lignende, opdelt på aldersgrupper. Blandt de 15-17-årige angiver hver tiende (9,4 %), at de føler sig fristet til at købe cigaretter, hver femte angiver e-cigaretter (18,9 %), og 14 % angiver røgfrie nikotinprodukter. Blandt 18-24-årige er andelen, der føler sig fristet til at købe, højest for røgfrie nikotinprodukter (19,9 %). For de 25-29-årige er det omkring 10 %, som føler sig fristet til at købe både cigaretter, e-cigaretter og røgfrie nikotinprodukter.

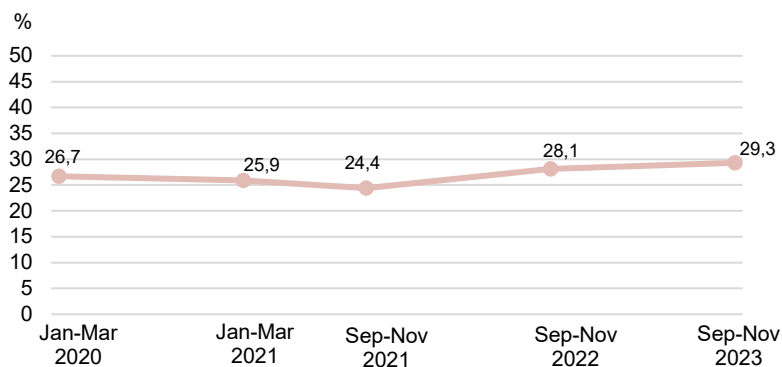
Figur 11.1.3. Fristet til køb af tobaks- og nikotinprodukter, når disse ses i en butik, kiosk eller lignende (2023), opdelt på aldersgrupper

% angiver, hvor stor en andel, der oplever, at de sommetider eller ofte blive fristet til at købe cigaretter, e-cigaretter, røgfrie nikotinprodukter, opvarmet tobak, cigarillos, rulletobak eller tilbehør, hvis produkterne bliver set i en butik, kiosk eller lignende.

Figur 11.1.4 viser, at andelen, der føler sig fristet til at købe et tobaks- eller nikotinprodukt, i perioden 2020 til 2023 er stort set uændret (26,7 % i 2020 og 29,3 % i 2023).

Figur 11.1.4. Andelen, der angiver, at de føler sig fristet til at købe et tobaks- og nikotinprodukt, når disse ses i en butik, kiosk eller lignende (2020-2023)

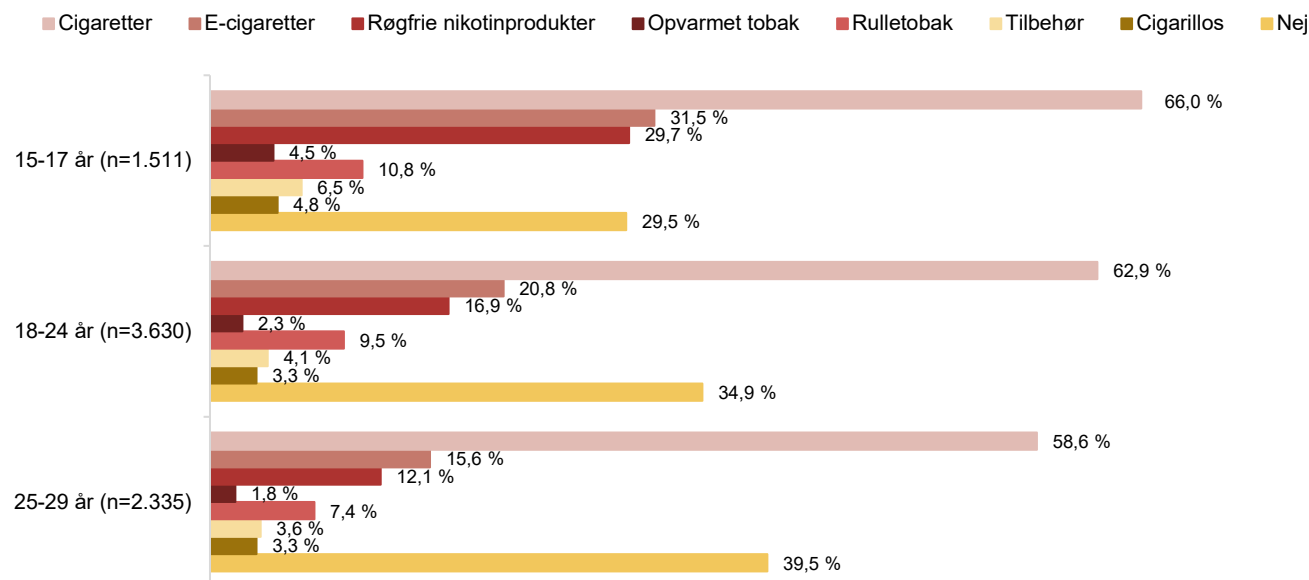
11.2 Eksponering for tobaks- og nikotinprodukter på film, internet eller sociale medier

Unge eksponering for tobaks- og nikotinprodukter på film eller online, for eksempel på sociale medier, er blandt andet forbundet med øget risiko for normalisering af produkterne. Desuden kan det øge unges risiko for at begynde at bruge ét eller flere af de tobaks- og nikotinprodukter, som de eksponeres for. I §RØG-undersøgelsen er de unge blevet spurgt om, hvorvidt de ser forskellige tobaks- og nikotinprodukter henholdsvis på film, på internettet og på de sociale medier.

Samlet set angiver 64,3 %, at de inden for den seneste uge har været eksponeret for et tobaks- og nikotinprodukt på film (ikke illustreret). Af figur 11.2.1 fremgår andelen, der inden for den seneste uge har set forskellige produkter på film, opdelt på aldersgrupper. På tværs af aldersgrupperne er cigaretter det produkt, de hyppigst eksponeres for på film. Således angiver over halvdelen, at de inden for den seneste uge har været eksponeret for cigaretter på film (66 % blandt 15-17-årige, 62,9 % blandt 18-24-årige og 58,6 % blandt 25-29-årige). Der er en større andel i den yngste aldersgruppe, som angiver at være blevet eksponeret for henholdsvis e-cigaretter og røgfrie nikotinprodukter, sammenlignet med de to ældste aldersgrupper. For eksempel angiver 31,5 % af de 15-17-årige, at de inden for den seneste uge er blevet eksponeret for e-cigaretter på film, mens denne andel er 20,8 % blandt de 18-24-årige og 15,6 % blandt de 25-29-årige.

Figur 11.2.1. Eksponering for tobaks- og nikotinprodukter på film den seneste uge (2023), opdelt på aldersgrupper*

(n) angiver antallet af respondenter opdelt på aldersgrupper, mens % angiver andelen, der oplever at have været eksponeret for cigaretter, e-cigaretter, røgfrie nikotinprodukter, opvarmet tobak, tilbehør eller cigarillos på film inden for den seneste uge.

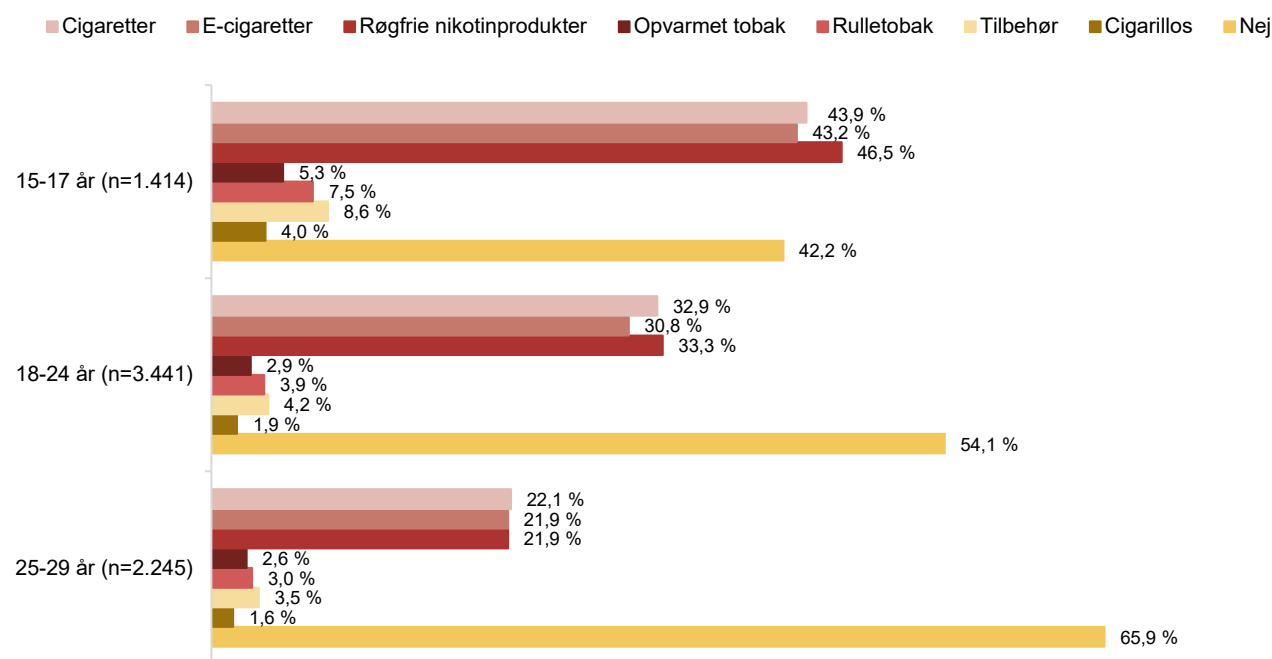
*Det har været muligt for respondenterne at angive mere end ét svar. Grupperne er derfor ikke gensidigt udelukkende og summerer således ikke til 100 %.

Udviklingen i eksponering for tobaks- og nikotinprodukter på film i perioden fra 2020 til 2022 kan ikke beskrives, da spørgsmål og svarkategorier ikke har været de samme i de tidligere målinger i §RØG-undersøgelsen. I efteråret 2022 var der 62,6 %, som var eksponeret for tobaks- og nikotinprodukter på film vs. 64,3 % i 2023. Samlet set angiver 43,4 %, at de inden for den seneste uge har været eksponeret for et tobaks- eller nikotinprodukt på internettet (ikke illustreret).

På tværs af aldersgrupperne er cigaretter, e-cigaretter og røgfrie nikotinprodukter de produkttyper, som respondenterne angiver, at de oftest eksponeres for på internettet (Figur 11.2.2). Blandt 15-17-årige, er der mellem 43 % og 46,5 %, som har set henholdsvis cigaretter, e-cigaretter eller røgfrie nikotinprodukter på internettet den seneste uge, for 18-24-årige ligger det på omkring en tredjedel for de tre produkter, og for 25-29-årige omkring 21-22 %.

Figur 11.2.2. Eksponering for tobaks- og nikotinprodukter på internettet den seneste uge (2023), opdelt på aldersgrupper*

(n) angiver antallet af respondenter opdelt på aldersgrupper, mens % angiver andelen, der oplever at have været eksponeret for cigaretter, e-cigaretter, røgfrie nikotinprodukter, opvarmet tobak, tilbehør eller cigarillos på internettet inden for den seneste uge.

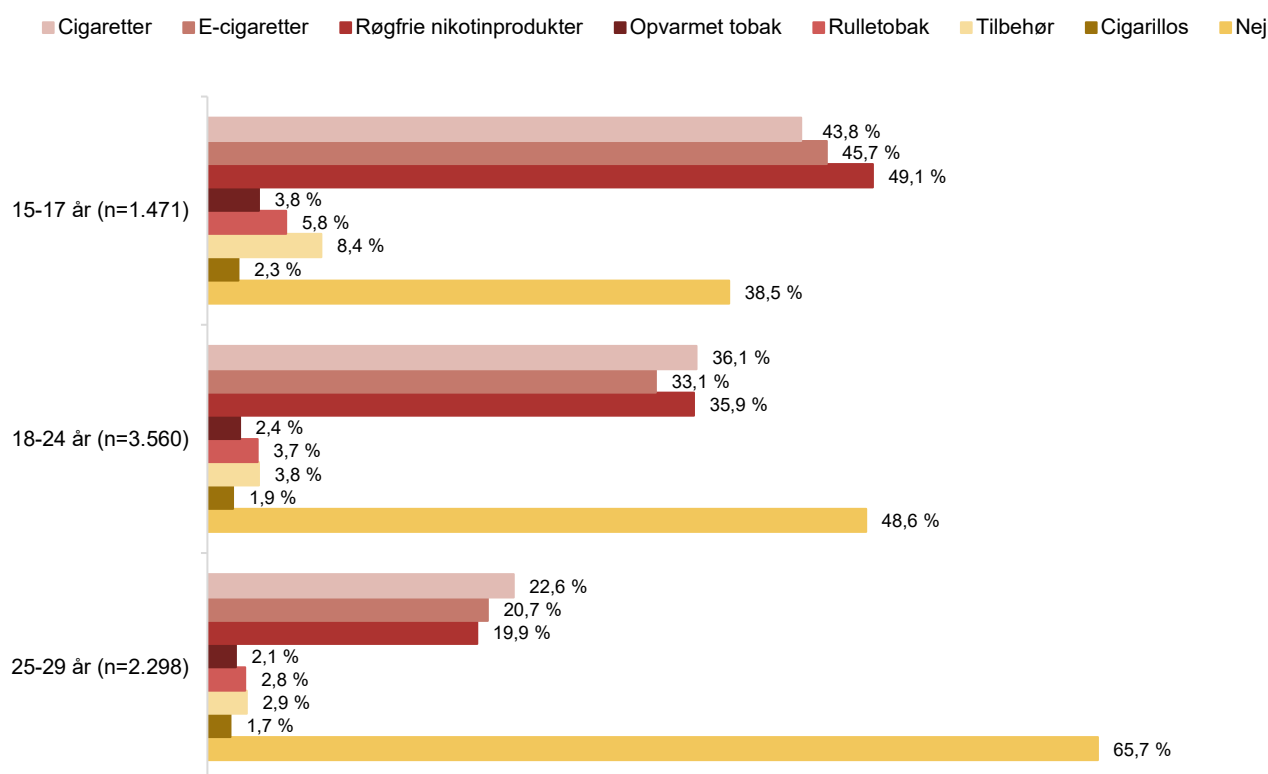
*Det har været muligt for respondenterne at angive mere end ét svar. Grupperne er derfor ikke gensidigt udelukkende og summerer således ikke til 100 %.

Udviklingen i eksponering for tobaks- og nikotinprodukter på internettet i perioden fra 2020 til 2022 kan ikke beskrives, da spørgsmål og svarkategorier ikke har været de samme i de tidligere målinger i §RØG-undersøgelsen. I efteråret 2022 var der 42,1 %, som var eksponeret for tobaks- og nikotinprodukter på internettet vs. 43,4 % i 2023.

Samlet set angiver 46,7 % at de inden for den seneste uge har været eksponeret for et tobaks- og nikotinprodukt på sociale medier (ikke illustreret). Af figur 11.2.3 fremgår det, at en større andel blandt de 15-17-årige angiver, at de inden for den seneste uge har været eksponeret for cigaretter, e-cigaretter og røgfrie nikotinprodukter på sociale medier sammenlignet med de to øvrige aldersgrupper. For eksempel er der, blandt de 15-17-årige, 49,1 %, der angiver at være blevet eksponeret for røgfrie nikotinprodukter på sociale medier, mens 35,9 % blandt de 18-24-årige og 19,9 % blandt de 25-29-årige angiver tilsvarende.

Figur 11.2.3. Eksponering for tobaks- og nikotinprodukter på sociale medier inden for den seneste uge (2023), opdelt på aldersgrupper*

(n) angiver antallet af respondenter opdelt på aldersgrupper, mens % angiver andelen, der oplever at have været eksponeret for cigaretter, e-cigaretter, røgfrie nikotinprodukter, opvarmet tobak, tilbehør eller cigarillos på sociale medier inden for den seneste uge.

*Det har været muligt for respondenterne at angive mere end ét svar. Grupperne er derfor ikke gensidigt udelukkende og summerer således ikke til 100 %.

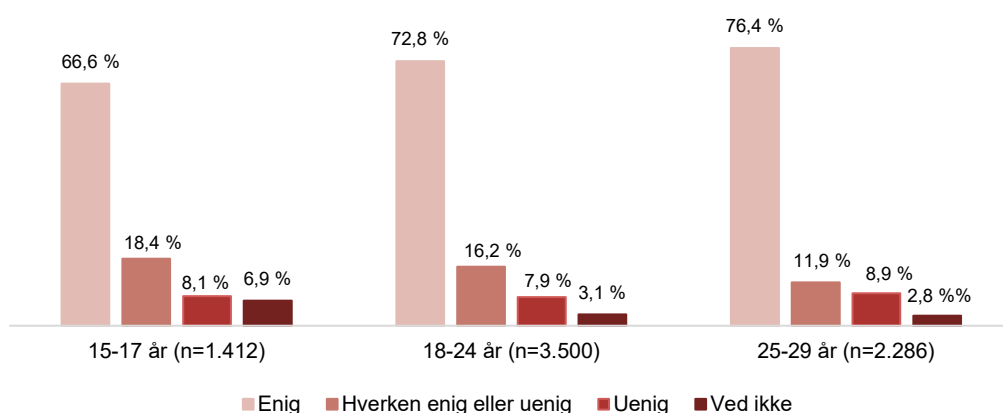
Udviklingen i eksponering for tobaks- og nikotinprodukter på sociale medier i perioden fra 2020 til 2022 kan ikke beskrives, da spørgsmål og svarkategorier ikke har været de samme i de tidligere målinger i §RØG-undersøgelsen. I efteråret 2022 var der 44,6 %, som var eksponeret for tobaks- og nikotinprodukter på sociale medier vs. 46,7 % i 2023. Det er særligt eksponering for røgfrie nikotinprodukter, der er steget. For 15-17-årige var det i 2022 46,5 % vs. 49,1 % i 2023, for 18-24-årige 30,4 % i 2022 vs. 35,9 % i 2023, og for 25-29-årige 17,5 % i 2022 vs. 19,9 % i 2023.

11.3 Holdninger til synlighed af tobak

Overordnet set er tre fjerdedele af de unge enige i, at tobak ikke bør stå synligt fremme i butikkerne (73,2 %) (ikke illustreret). Figur 11.3.1 viser holdninger til tiltag om, at tobak ikke må stå synligt fremme i butikkerne, opdelt på aldersgrupper. Andelen, som er enig i tiltaget, er højest for de ældste (76,4 % blandt 25-29-årige), og falder med lavere aldersgruppe. Eksempelvis er andelen blandt 15-17-årige 66,6 %.

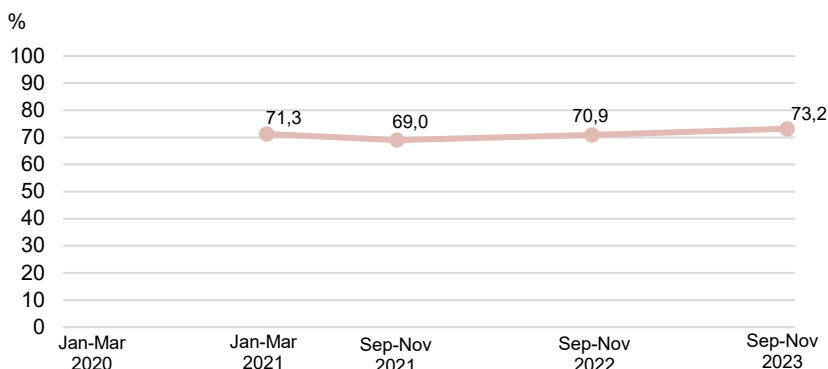
Figur 11.3.1. Holdninger til tiltag om, at tobak ikke må stå synligt fremme i butikker (2023), opdelt på aldersgrupper

(n) angiver antallet af respondenter, der har angivet deres holdninger til tiltag om, at tobak ikke må stå synligt fremme i butikker, opdelt på aldersgrupper, mens % angiver andelen, der er enige, hverken enige eller uenige, uenige eller ikke ved, om de er enige, i tiltaget.

Af figur 11.3.2 ses udviklingen fra starten af 2021 til 2023 i andelen, der er enige i, at tobak ikke bør stå synligt fremme i butikker. Overordnet set er andelen den samme over perioden (71,3 % i starten af 2021 og 73,2 % i 2023).

Figur 11.3.2. Andelen, der er enige i tiltag om, at tobak ikke må stå synligt fremme i butikker (2020-2023)*

*Andelen for jan-marts 2020 fremgår ikke af figuren, da spørgsmålet ikke var inkluderet i første måling af §RØG-undersøgelsen.

12 Røg- og nikotinfri skole- og undervisningstid

Pr. 1. januar 2021 blev folkeskoler og grundskoler i Danmark røg- og nikotinfri i skoletiden ved lov (19). Røg- og nikotinfri skoletid blev ligeledes indført på ungdomsuddannelser pr. 31. juli 2021. Røg- og nikotinfri skoletid indebærer ifølge loven, at elever ikke må ryge tobak eller bruge nikotinprodukter i skole- eller undervisningstiden. For ansatte og besøgende på skolen er det ikke tilladt at bruge tobaks- og nikotinprodukter på skolens område. På mange folkeskoler, andre grundskoler og ungdomsuddannelser har skolerne besluttet at lade ansatte være omfattet af røg- og nikotinfri skole- og undervisningstid, så der gælder ens regler for elever og ansatte. For studerende og ansatte på korte, mellemlange og videregående uddannelser er røg- og nikotinfri skoletid ikke et lovkrav.

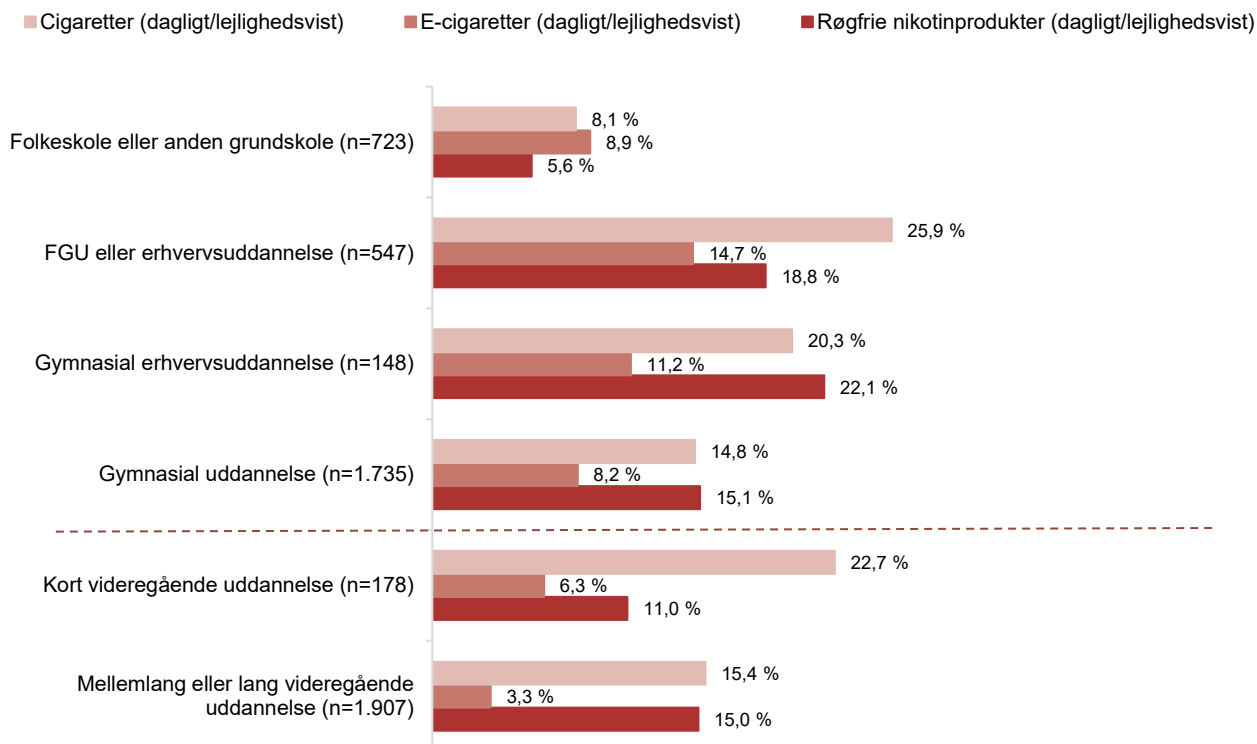
I dette kapitel beskrives brugen af forskellige tobaks- og nikotinprodukter i skole- og undervisningstiden blandt personer, der bruger de pågældende produkter. Desuden beskrives eksponering for forskellige tobaks- og nikotinprodukter på skolerne og uddannelsesstederne, herunder hvor ofte de unge ser andre elever/studerende, samt lærere/undervisere ryge eller bruge røgfrie nikotinprodukter i skole- eller undervisningstiden. Til sidst beskrives holdninger til regler vedrørende brug af tobaks- og nikotinprodukter på forskellige uddannelsesinstitutioner. Resultaterne i dette kapitel er baseret på unge, der går i skole eller på en uddannelse (n=5.238). Alle figurer i dette kapitel er opgjort på skole- og uddannelsessted. I figurerne markerer en stiplede linje de skoler/uddannelsessteder, hvor røg- og nikotinfri skoletid er indført pr. lov sammenlignet med de steder, hvor det ikke er.

12.1 Forbrug i skole- og undervisningstiden

Figur 12.1.1 viser forbruget af cigaretter, e-cigaretter og røgfrie nikotinprodukter opdelt på skole- og uddannelsessted. Forbruget af de tre produkttyper er forskelligt på tværs af de enkelte skole- og uddannelsessteder. Således ses den største andel, som ryger cigaretter, blandt elever på FGU eller erhvervsuddannelser (25,9 %), mens andelen er 22,7 % blandt studerende på kortere videregående uddannelser, 22,1 % blandt studerende på gymnasiale erhvervsuddannelser, og 14,8 % på de traditionelle gymnasiale uddannelser. Det ses ligeledes, at både e-cigaretter og røgfrie nikotinprodukter bruges af elever på alle skole- og uddannelsessteder. Blandt elever i folkeskolen eller anden grundskole ses det, at andelen, der bruger e-cigaretter (8,9 %), er lidt højere end andelen, der ryger cigaretter (8,1 %). På de gymnasiale uddannelser og de gymnasiale erhvervsuddannelser er andelen, der bruger røgfrie nikotinprodukter, højest. På de gymnasiale erhvervsuddannelser er det f.eks. 22,1 % af de studerende, som bruger røgfrie nikotinprodukter.

Figur 12.1.1. Brug af tobaks- og nikotinprodukter (2023), opdelt på igangværende uddannelse

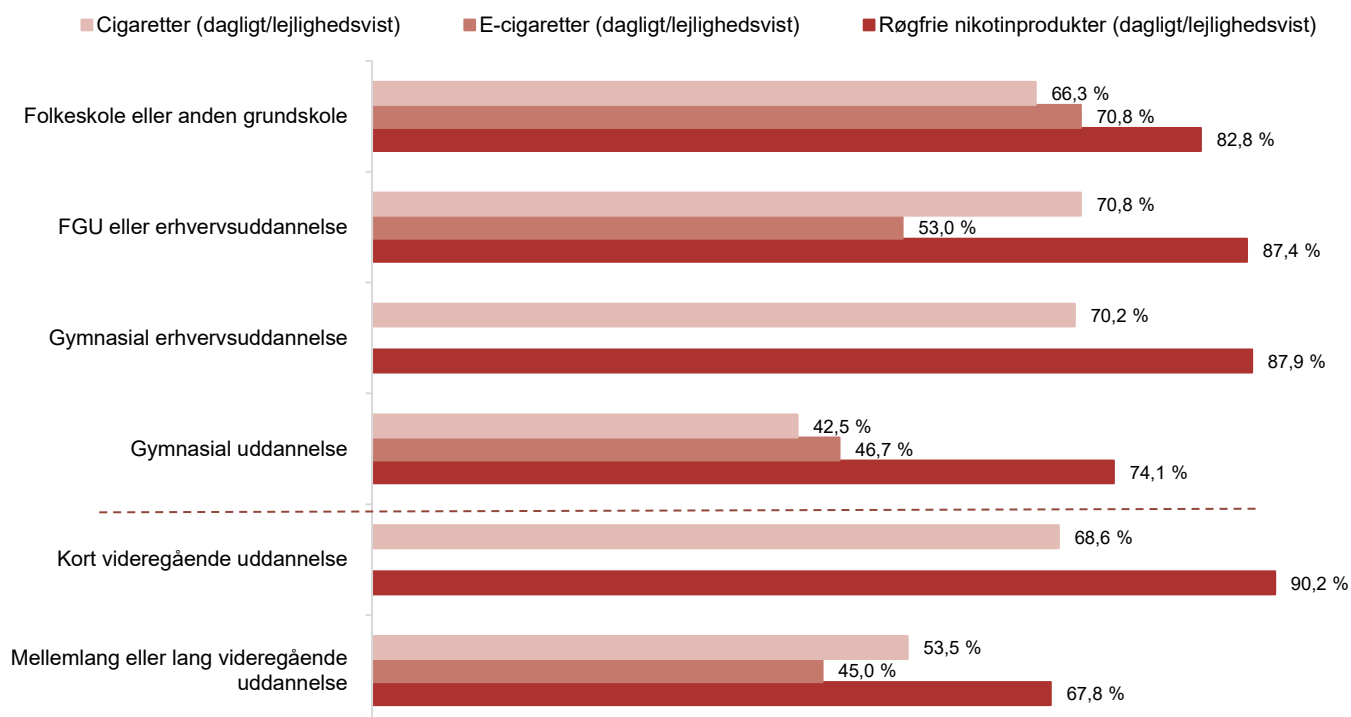
(n) angiver antallet af respondenter, der går i skole/på et undervisningssted, opdelt på uddannelse, mens % angiver andelen, der ryger cigaretter, bruger e-cigaretter eller røgfrie nikotinprodukter, blandt respondenter, der går i skole/på et undervisningssted.

Figur 12.1.2 viser andelen, der henholdsvis ryger cigaretter, bruger e-cigaretter eller bruger røgfrie nikotinprodukter i skole-/undervisningstiden, blandt dem, der har angivet, at de bruger produkterne, opdelt på de enkelte skole- og uddannelsessteder. På tværs af produkter og uddannelsesinstitutioner ses det, at en relativt stor andel af dem, der bruger tobaks- eller nikotinprodukter, også gør det i skole- eller undervisningstiden. Det ses samtidig, at især blandt brugerne af de røgfrie nikotinprodukter, er anvendelsen i skoletiden markant. Fra to tredjedele (67,8 %) blandt studerende på mellemlange eller lange uddannelser, og til ni ud af ti (90,2 %) blandt studerende på de kortere videregående uddannelser. Blandt elever i folkeskolen eller anden grundskole, er det 82,8 % af dem, der bruger røgfrie nikotinprodukter, der også gør det i skoletiden, og 70,8 % af dem, der bruger e-cigaretter, som også gør det i skoletiden.

Figur 12.1.2. Brug af tobaks- og nikotinprodukter i skole-/undervisningstiden (2023)*

% angiver, hvor stor en andel, der bruger henholdsvis cigaretter, e-cigaretter eller røgfrie nikotinprodukter i skole-/undervisningstiden blandt respondenter, der henholdsvis ryger cigaretter, bruger e-cigaretter eller bruger røgfrie nikotinprodukter dagligt eller lejlighedsvist.

*Kategorien "E-cigaretter" blandt respondenter, der går på en gymnasial erhvervsuddannelse og kort videregående uddannelse, fremgår ikke af figuren på grund af for få besvarelser.

I det følgende beskrives udviklingen i brugen af tobaks- og nikotinprodukter i skole-/undervisningstiden (alene i tekst). Spørgsmålet om brug af tobaks- og nikotinprodukter i skole-/undervisningstiden indgik ikke i de to første målinger i §RØG-undersøgelsen, hvorfor udviklingen udelukkende beskrives fra efteråret 2021 til 2023. Overordnet set har forbrugsmønstrene på de forskellige uddannelsesinstitutioner ændret sig i retning af et stigende brug i skole-/undervisningstiden, for eksempel blandt elever, der går på en folkeskole eller anden grundskole. Her er der siden efteråret 2021 sket en stigning i andelen, der bruger cigaretter i skoletiden, blandt dem, der ryger dagligt eller lejlighedsvist (50,8 % i 2021, 64,5 % i 2022 og 66,3 % i 2023). Dette skal dog ses i lyset af, at andelen, der ryger cigaretter, blandt elever i folkeskolen eller anden grundskole er faldet (9,0 % i 2022 vs. 8,1 % i 2023). Andelen, der bruger e-cigaretter, er steget fra 7,6 % i 2022 til 8,9 % i 2023 (figur 12.1.1). Blandt disse ses ligeledes en stigning i forhold til andelen, der bruger e-cigaretter i skoletiden (55,9 % i 2021, 59,3 % i 2022 og 70,8 % i 2023).

Respondenter, der går på en skole- eller et uddannelsessted, er ligeledes blevet spurgt om, hvorvidt de bruger nikotintygggegummi, nikotinplaster eller lignende i skoletiden. I 2021 angav 1,6 %, at de brugte nikotintygggegummi, nikotinplaster eller lignende. I 2022 var andelen 1,8 %, og i 2023 er andelen ligeledes 1,8 % (ikke illustreret).

12.2 Eksposering for tobaks- og nikotinprodukter i skole- og undervisningstiden

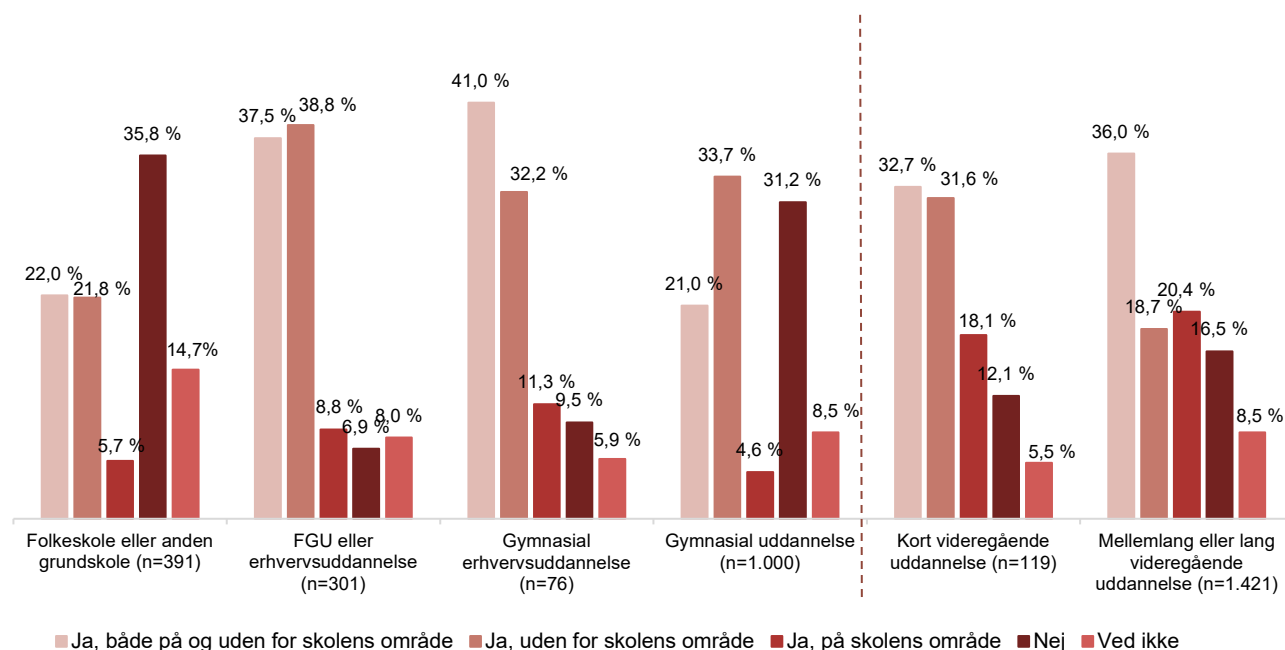
I dette afsnit præsenteres resultater for alle unge, som går i skole eller på et uddannelsessted, det vil sige også dem, som ikke ryger cigaretter eller bruger andre typer af tobaks- eller nikotinprodukter.

Af figur 12.2.1 fremgår andelen, der ser andre elever/studerende ryge cigaretter i løbet af skole- eller undervisningstiden, opdelt på skole- og uddannelsessted. For at leve op til kravet om røg- og nikotinfri skoletid må der ikke ryges hverken på eller uden for skolens område.

På uddannelsessteder, hvor røg- og nikotinfri skoletid er et lovkrav, det vil sige folkeskoler/grundskoler, gymnasier, gymnasiale erhvervsuddannelser, FGU og erhvervsskoler, er der stadig relativt store andele, der angiver, at de ser elever/studerende ryge cigaretter i skoletiden. Dog er der mindre andele, der ser dette ske udelukkende på skolens område. Den største andel, der ikke ser andre elever/studerende ryge cigaretter i skole-/undervisningstiden, findes blandt elever i folkeskolen eller anden grundskole.

Figur 12.2.1. Ser elever/studerende ryge cigaretter i skole-/undervisningstiden (2023)

(n) angiver antallet af respondenter, der går i skole/på et uddannelsessted, mens % angiver andelen, der ser elever/studerende ryge i skole-/undervisningstiden.

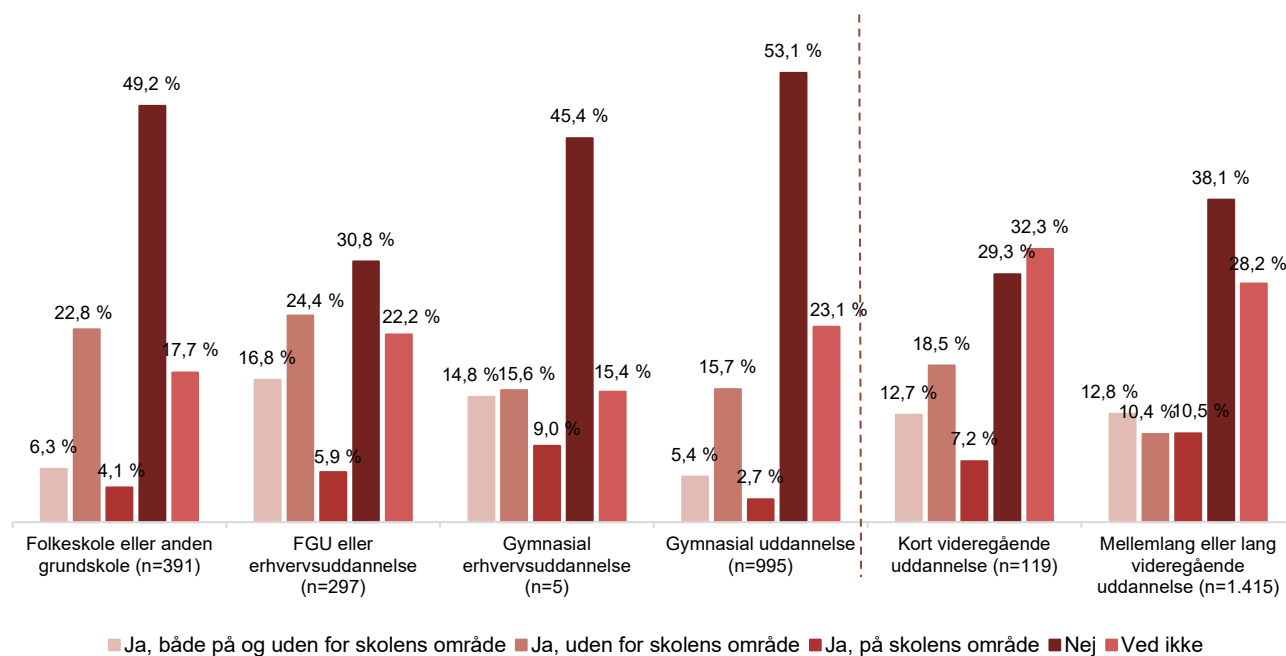
I det følgende beskrives udviklingen i andelen, der angiver at se elever/studerende ryge cigaretter i skole-/undervisningstiden (alene i tekst). Spørgsmålet, om hvorvidt elever/studerende ses ryge i skole-/undervisningstiden, indgik ikke i de to første målinger i §RØG-undersøgelsen, hvorfor udviklingen udelukkende beskrives fra efteråret 2021 til 2023. Andelene, der angiver at se andre elever/studerende ryge cigaretter både på og uden for skolens område, varierer over perioden, eksempelvis på folkeskoler eller anden grundskole, var andele, der så det, 21,9 % i efteråret 2021, 16,5 % i 2022 og 22 % i 2023. Tilsvarende tendens ses på

eksempelvis FGU eller erhvervsuddannelser, hvor andelen i efteråret 2021 var 37,8 %, 33,4 % i 2022 og 37,5 % i 2023.

Som figur 12.2.2 viser, angiver 6,3 % af eleverne i folkeskolen eller anden grundskole, at de ser lærere eller andre ansatte ryge cigaretter både på og uden for skolens område, mens 22,8 % angiver, at de ser det uden for skolens område. Blandt elever/studerende der går på FGU eller erhvervsuddannelse og gymnasial erhvervsuddannelse er der større andele, der angiver tilsvarende. Mens der på de gymnasiale uddannelser ses tilsvarende andel som blandt elever i folkeskole/grundskole.

Figur 12.2.2. Ser lærere/ansatte ryge cigaretter i skole-/undervisningstiden (2023)*

(n) angiver antallet af respondenter, der går i skole/på et uddannelsessted, mens % angiver andelen, der ser lærere/ansatte ryge i skole-/undervisningstiden.

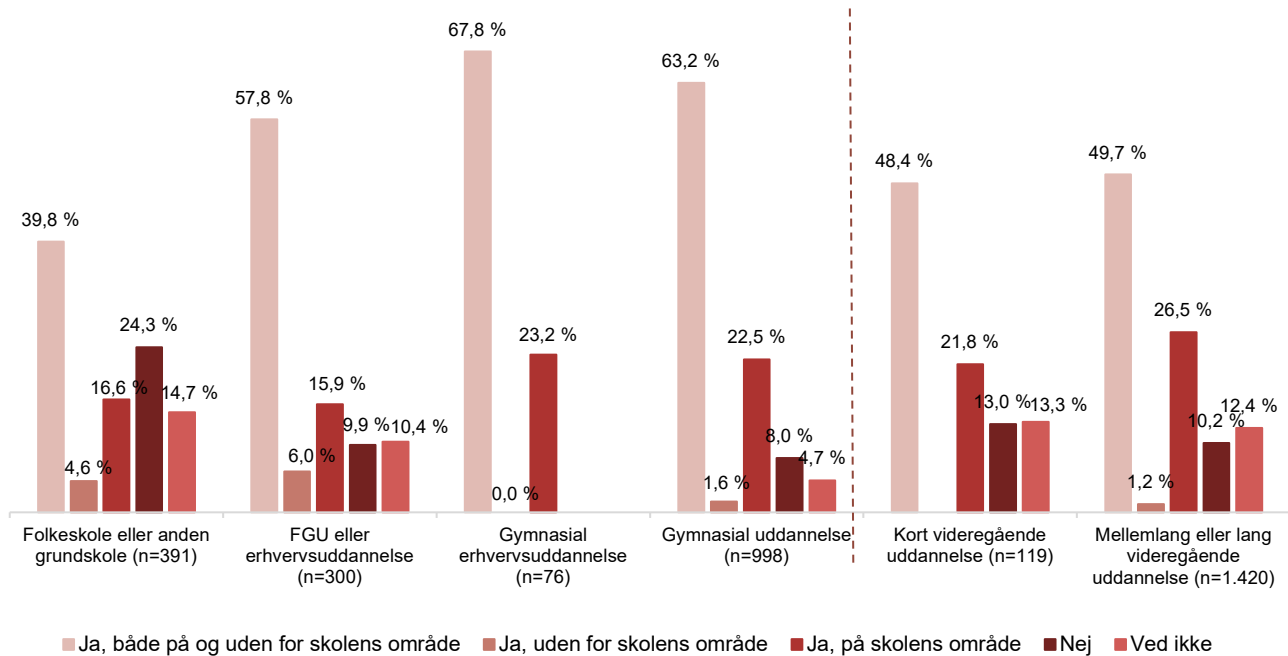

I det følgende beskrives udviklingen i andelen, der angiver at se lærere/ansatte ryge cigaretter i skole-/undervisningstiden (alene i tekst). Spørgsmålet, om hvorvidt lærere/ansatte ses ryge i skole-/undervisningstiden indgik ikke i de to første målinger i §RØG-undersøgelsen, hvorfor udviklingen udelukkende beskrives fra efteråret 2021 til 2023. Overordnet set er mønstret det samme i efteråret 2021 som i 2023.

Figur 12.2.3 viser andelen af elever, der ser andre elever/studerende bruge røgfrie nikotinprodukter i skole-/undervisningstiden. På alle typer af skole- og uddannelsessteder er andelen, der angiver, at de ser andre bruge røgfrie nikotinprodukter i skole- eller undervisningstiden betydelig stor. Den største andel ses det på de gymnasiale erhvervsuddannelser, hvor over to tredjedele (67,8 %) ser andre elever bruge røgfrie nikotinprodukter både på skolens område og uden for skolen område.

Figur 12.2.3. Ser elever/studerende bruge røgfrie nikotinprodukter i skole-/undervisningstiden (2023)*

(n) angiver antallet af respondenter, der går i skole/på et uddannelsessted, opdelt på uddannelse, mens % angiver andelen, der ser elever/studerende bruge røgfrie nikotinprodukter i skole-/undervisningstiden.

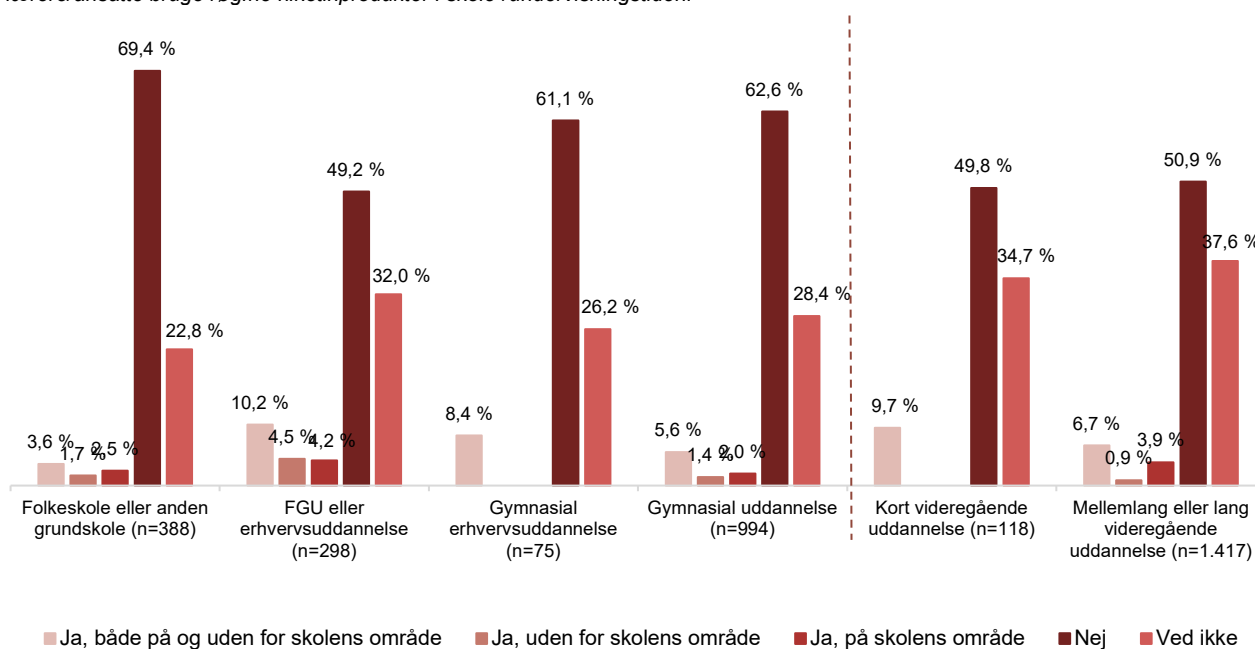
*Kategorien "Ja, uden for skolens område" blandt respondenter, der går på en kort videregående uddannelse og kategorierne "Nej" og "Ved ikke" blandt respondenter, der går på en gymnasial erhvervsuddannelse, fremgår ikke af figuren på grund af for få besvarelser.

I det følgende beskrives udviklingen i andelen, der angiver at se elever/studerende bruge røgfrie nikotinprodukter i skole-/undervisningstiden (alene i tekst). Spørgsmålet, om hvorvidt elever/studerende ses bruge røgfrie nikotinprodukter indgik ikke i de to første målinger i §RØG-undersøgelsen, hvorfor udviklingen udelukkende beskrives fra efteråret 2021 til 2023. Overordnet set er andelen, der ser elever/studerende bruge røgfrie nikotinprodukter både på og uden for skolens område, steget på alle typer af uddannelser, bortset fra de videregående uddannelser.

Figur 12.2.4 viser andelen af elever/studerende, der angiver, at de ser lærere eller ansatte bruge røgfrie nikotinprodukter i løbet af skole-/undervisningstiden. Andelen, der ser lærere eller ansatte bruge røgfrie nikotinprodukter i skole-/undervisningstiden både på og uden for skolen område, er størst blandt elever/studerende, der går på FGU eller erhvervsuddannelse (10,2 %), en kort videregående uddannelse (9,7 %) samt blandt studerende på de gymnasiale erhvervsuddannelser (8,4 %).

Figur 12.2.4. Ser lærere/ansatte bruge røgfrie nikotinprodukter i skole-/undervisningstiden (2023)*

(n) angiver antallet af respondenter, der går i skole/på et uddannelsessted, opdelt på uddannelse, mens % angiver andelen, der ser lærere/ansatte bruge røgfrie nikotinprodukter i skole-/undervisningstiden.

*Kategorien "Ja, uden for skolens område" og "Ja, på skolens område" blandt respondenter, der går på gymnasial erhvervsuddannelse og kort videregående uddannelse, fremgår ikke af figuren på grund af for få besvarelser.

I det følgende beskrives udviklingen i andelen, der angiver at se lærere/ansatte bruge røgfrie nikotinprodukter i skole-/undervisningstiden (alene i tekst). Spørgsmålet, om hvorvidt lærere/ansatte ses bruge røgfrie nikotinprodukter i skole-/undervisningstiden indgik ikke i de to første målinger i §RØG-undersøgelsen, hvorfor udviklingen udelukkende beskrives fra efteråret 2021 til 2023. Der er enkelte forskelle i andelen i perioden. Blandt elever i folkeskolen eller anden grundskole, er andelen, der ser lærere eller andre ansatte bruge røgfrie nikotinprodukter, over perioden nogenlunde den samme; i 2021 var der 8,6 %, som angav at se lærere/ansatte bruge røgfrie nikotinprodukter enten på skolens område, uden for skolens område eller både og. I 2023 er andelen 7,8 %.

På FGU eller erhvervsuddannelserne er andelen, som ser lærere/ansatte bruge røgfrie nikotinprodukter på skolen, uden for skolen eller både og, steget fra 12 % i 2021 til 18,9 % i 2023.

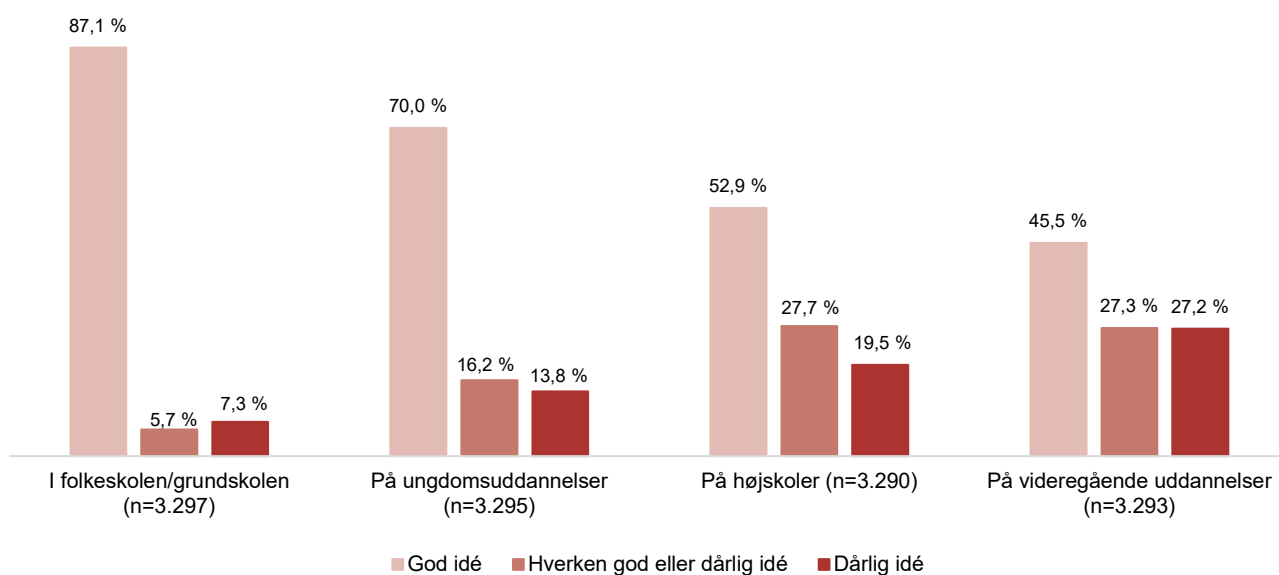
12.3 Holdninger til røg- og nikotinfri skole- og undervisningstid

I undersøgelsen er de unge endvidere blevet spurgt til deres holdninger til regler om røg- og nikotinfri skole- og uddannelsestid på forskellige skole- og uddannelsessteder, herunder grundskoler og ungdomsuddannelser, hvor tiltaget er vedtaget ved lov, samt på højskoler og videregående uddannelser, hvor der ikke er krav om røg- og nikotinfri undervisningstid. Spørgsmålet er stillet til alle, der går i skole eller på en uddannelse.

Figur 12.3.1 viser holdninger til røg- og nikotinfri skole- eller undervisningstid. Der er størst opbakning til røg- og nikotinfri skole- og undervisningstid i folkeskolen/grundskolen. I alt 87,1 % af de unge angiver, at de synes at der skal være røg- og nikotinfri skoletid i folkeskolen/grundskolen, mens 70 % af de unge mener, at der skal være røg- og nikotinfri skoletid på ungdomsuddannelserne. Lidt over halvdelen af de unge (52,9 %) mener, at højskoler skal være omfattet af røg- og nikotinfri skoletid, og 45,5 % mener at de videregående uddannelser skal være røg- og nikotinfrie.

Figur 12.3.1. Holdninger til røg- og nikotinfri skole-/undervisningstid (2023)

(n) angiver antallet af respondenter, der har angivet deres holdninger til røg- og nikotinfri skoletid/undervisningstid, opdelt på skole- og uddannelsessted, mens % angiver andelen, der synes, at det er en god, dårlig eller hverken god eller dårlig idé.

I det følgende beskrives udviklingen i holdninger til røg- og nikotinfri skole-/undervisningstid (alene i tekst). Spørgsmålet om holdninger til røg- og nikotinfri skole-/undervisningstid indgik ikke i de to første målinger i §RØG-undersøgelsen, hvorfor udviklingen udelukkende beskrives fra efteråret 2021 til 2023. Sammenlignet med i efteråret 2021 er andelen, der mener at folkeskolen/grundskolen skal være omfattet af røg- og nikotinfri skoletid, nogenlunde stabil; andelen er 87,1 % i 2023 og den er 88,5 % i 2021. Samme gælder for højskoler, hvor andelen er 52,9 % i 2023 vs. 51,3 % i 2021, og videregående uddannelser, hvor andelen er 45,5 % i 2023 vs. 43,7 % i 2021. Andelen, der mener at ungdomsuddannelserne skal være røg- og nikotinfrie, er steget fra 64,9 % i efteråret 2021 til 70 % i 2023.

Referencer

1. World Health Organization: Regional Office for Europe. Tobacco [Tilgængelig fra: <https://www.euro.who.int/en/health-topics/disease-prevention/tobacco/data-and-statistics>].
2. U.S. Department of Health and Human Services. The Health Consequences of Smoking - 50 Years of Progress: A Report of the Surgeon General. Atlanta, GA: U.S. Department of Health and Human Services, Centers for Disease Control and Prevention (US), National Center for Chronic Disease Prevention and Health Promotion, Office on Smoking and Health; 2014.
3. Vestbo J, Pisinger C, Bast LS, Gyrd-Hansen D. Forebyggelse af rygning blandt børn og unge. Hvad virker? København: Vidensråd for Forebyggelse; 2018.
4. U.S. Department of Health and Human Services. Preventing Tobacco Use Among Youth and Young Adults: A Report of the Surgeon General. Atlanta, GA: U.S. Department of Health and Human Services, Centers for Disease Control and Prevention (US), National Center for Chronic Disease Prevention and Health Promotion, Office on Smoking and Health; 2012.
5. Birge M, Duffy S, Miler JA, Hajek P. What Proportion of People Who Try One Cigarette Become Daily Smokers? A Meta-Analysis of Representative Surveys. *Nicotine & tobacco research: official journal of the Society for Research on Nicotine and Tobacco*. 2018;20(12):1427-33.
6. Jarlstrup NS, Pedersen MT & Bast LS. Danskernes Rygevaner 2022. København: Sundhedsstyrelsen; 2023.
7. Pedersen M, Lund L, Bast LS. §RØG – En undersøgelse af tobak, adfærd og regler, udvalgte tendenser 2021, rapport 3. København: Statens Institut for Folkesundhed; 2022.
8. Staal YC, van de Nobelen S, Havermans A, Talhout R. New Tobacco and Tobacco-Related Products: Early Detection of Product Development, Marketing Strategies, and Consumer Interest. *JMIR Public Health Surveill*. 2018;4(2):e55.
9. Sundhedsstyrelsen. Unges brug af røgfri tobak. Nøgletal fra en spørgeskemaundersøgelse blandt unge 15-24-årige. København: Sundhedsstyrelsen; 2020.
10. Jarlstrup NS, Pedersen MT, Bast LS. Brug af røgfrie nikotinprodukter blandt unge. §RØG – en undersøgelse af forbrug af snus, tyggetobak og nikotinposer, efterår 2022. København: Statens Institut for Folkesundhed for Sundhedsstyrelsen; 2023.
11. Vestbo J, Andreasen JT, Bast LS, Lund L & Pisinger C. Børn og unges nikotinbrug – konsekvenser og forebyggelse. København: Vidensråd for Forebyggelse; 2022.
12. Sundhedsstyrelsen. Unges forbrug af røgfri nikotin. En kvalitativ undersøgelse af 15-24-åriges forbrug af røgfrie tobaks- og nikotinprodukter. København: Sundhedsstyrelsen; 2022.
13. Lund L & Bast LS. Danskernes Rygevaner 2020. Delrapport 1: Nikotinafhængighed. København: Sundhedsstyrelsen; 2021.
14. Sundhedsstyrelsen. Danskernes sundhed. Den Nationale Sundhedsprofil. Midtvejsundersøgelsen 2023. København: Sundhedsstyrelsen; 2024.

15. Siguera LM. Nicotine and Tobacco as Substances of Abuse in Children and Adolescents. *Pediatrics*. 2017; 139(1).
16. Banks E, Yazidjoglou A, Browns S, et al., Electronic cigarettes and health outcomes: systematic review of global evidence: Australian National University; 2022.
17. Baenziger ON, Ford L, Yazidjoglou A, Joshy G, Banks E. E-cigarette use and combustible tobacco cigarette smoking uptake among non-smokers, including relapse in former smokers: umbrella review, systematic review and meta-analysis. *BMJ open*. 2021;11(3).
18. Pisinger C, Døssing M. A systematic review of health effects of electronic cigarettes. *Preventive Medicine*. 2014;69:248-60.
19. Regeringen. Handleplan mod børn og unges rygning 2019 [Tilgængelig fra: <https://www.regeringen.dk/nyheder/2019/handleplan-mod-boern-og-unges-rygning/>].
20. Lov om ændring af lov om forbud mod tobaksreklame m.v., lov om tobaksvarer m.v., lov om elektroniske cigaretter m.v. og forskellige andre love, LOV nr 2071 af 21/12/2020 (2020).
21. Jarlstrup NS, Andersen MB, Kjeld SG & Bast LS. §RØG – En undersøgelse af tobak, adfærd og regler. Basisrapport 2020. København Statens Institut for Folkesundhed; 2020.
22. Andersen MB & Bast LS. §RØG - en undersøgelse af tobak, adfærd og regler. Udvalgte tendenser 2021. København: Statens Institut for Folkesundhed; 2021.
23. Jarlstrup NS, Petersen MT, Lund L & Bast LS. §RØG - en undersøgelse af tobak, adfærd og regler. Udvalgte tendenser 2022 rapport 4. København: Statens Institut for Folkesundhed; 2023.
24. National Academies of Sciences E, Medicine, Health, Medicine D, Board on Population H, Public Health P, et al. *Public Health Consequences of E-Cigarettes*. Washington (DC): National Academies Press (US). Copyright 2018 by the National Academy of Sciences. All rights reserved.; 2018.
25. Kræftens Bekæmpelse. Om e-cigaretter: Kræftens bekæmpelse; 2022 [Tilgængelig fra: <https://www.cancer.dk/forebyg/undga-roeg-og-rygning/e-cigaretter/undersogelser-p2/>].